

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

biblioteca Jud. Harghita 1974
SALA DE LECTURA

**ROMANIA
SOCIALISTĂ-
VOCATIE PENTRU
PACE, PROGRES
SI DEZVOLTARE**

CEAUSESCU - P.C.R.

Ami Reușite SARB IT TAREA
MUNCII SI A HARMI TEI!

NOI RACHEZ
IN EUROPA

TEI
PANCIEI!

Trăiască PRIETENIA SI COLABORAREA
DINTRE TOATE POPOARELE LUMII!

CEAUSESCU - P.C.R.

CEAUSESCU = DREPTUL LA VIATA
LA EXISTENȚĂ LIBERĂ SI DEMNĂ!

România socialistă — vocație pentru pace, progres și dezvoltare

IN VIAȚA POPORULUI NOSTRU trecerea de la un an la altul este și sărbătorirea trecerii la o viață nouă. Cu 34 de ani în urmă proclamarea Republicii deschidea noi orizonturi înfăptuirii năzuințelor de libertate și progres ale națiunii noastre, materializa un vechi țel al gânditorilor progresiști și al luptei forțelor progresiste din țară. Instaurarea Republicii la 30 decembrie 1947 nu a reprezentat doar simpla schimbare a formei de stat ci a exprimat, în acele condiții, voința de neclintit a poporului român de a trece — sub conducerea clasei muncitoare și a partidului comunist — la edificarea noii orinduri socialiste.

Din ziua victoriei, sub conducerea partidului, a revoluției antifasciste și antiimperialiste de eliberare națională și socială și pînă în ziua proclamării Republicii istoria țării noastre a înregistrat o evoluție tumultuoasă, un proces revoluționar intens și continuu, în cadrul căruia au fost desăvîrșite sarcinile revoluției burghezo-democratice, trecîndu-se din mers la revoluția socialistă. Proclamarea Republicii a consacrat cucerirea puterii de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare, cu celelalte forțe revoluționare popular-democratice, prin punerea de acord a formei de stat cu noul conținut al puterii, deschizînd astfel noi perspective desfășurării procesului revoluționar în România. După cum aprecia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „Instaurarea Republicii în condițiile în care rolul decisiv îl avea clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea și intelectualitatea, cu celelalte mase muncitoare, în frunte cu partidul, a marcat trecerea la revoluția proletară și edificarea societății socialiste în România”.

Cei 34 de ani care au trecut de atunci au fost jalonați de prefaceri fundamentale ale societății noastre, dovedind temeinic capacitatea Partidului Comunist Român de a aborda și rezolva în spirit creator, prin soluții originale, adecvate propriilor noastre condiții, problemele revoluției și construcției socialiste, de a mobiliza la acțiune hotărîită masele muncitoare de la orașe și sate. Etapa făuririi orindurii socialiste, marcată prin generalizarea relațiilor de producție socialiste, de victoria deplină și definitivă a socialismului, de scoaterea României din starea de inapoiere economică și creșterea nivelului de prosperitate și civilizație, de creșterea prestigiului țării noastre pe arena internațională, a pregătit, prin toate acestea, premisele necesare trecerii la o etapă istorică superioară, etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării României spre comunism. Programul adoptat de cel de-al XI-lea Congres al partidului, la a cărui elaborare tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut o contribuție hotărîtoare, de inestimabilă valoare teoretică și practică, a deschis, în fața națiunii noastre noi și strălucite orizonturi de progres și prosperitate, pentru ridicarea sa pe un loc demn în rîndul națiunilor avansate ale lumii, pentru afirmarea sa tot mai prestigioasă pe plan mondial.

Un moment crucial în istoria nouă, socialistă a României l-a constituit Congresul al IX-lea al partidului care nu numai că a afirmat și încetățenit un spirit nou, creator, profund umanist, în întreaga viață politică, economică și socială a patriei noastre, dar, în acest spirit, a și pus bazele unei strategii științifice, de largă perspectivă pentru asigurarea progresului multilateral al României socialiste. Strategie, care la congresele ulterioare ale Partidului Comunist Român, la conferințele sale naționale, în alte documente ale partidului, cu contribuția directă, decisivă, a tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost recontenit precizat, îmbogățită, adecvată condițiilor în continuă schimbare ale economiei mondiale și nivelului realizat în dezvoltarea internă. Viața, realitatea, marile succese pe care le-am înregistrat confirmă evident caracterul științific al acestei strategii, justetea și realismul întregii politici a Partidului Comunist Român, purtătorul voinței naționale și al celor mai înalte idealuri ale poporului,

capacitatea sa de a aplica creator, în raport cu propriile condiții istorice, legitățile generale ale construcției socialiste, a verificat temeinic calitatea sa de forță politică conducătoare.

Dintr-o țară agrară, cu o economie slab dezvoltată, caracterizată ca eminentamente agricolă, România s-a transformat într-o țară cu o economie industrial-agrară puternică, în plină dezvoltare. A fost făurită o nouă bază tehnico-materială a societății, producția industrială a țării fiind în prezent de 50 de ori mai mare decît în 1938. Pe această temelie trainică s-a ridicat puternic nivelul de trai material și spiritual al poporului și au avut loc profunde schimbări în structura socială a țării, în special creșterea numerică a clasei muncitoare, ridicarea nivelului ei de pregătire profesională, tehnico-științifică, culturală și politică, transformarea ei în principală forță socială a țării.

„Marile noastre realizări, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, demonstrează cu putere justetea politicii Partidului Comunist Român, a liniei sale strategice și activității sale practice, bazate pe aplicarea fermă a principiilor socialismului științific, a legităților generale obiective, la condițiile concrete din România. Realizările obținute pun cu putere în evidență superioritatea orindurii noastre socialiste, forța și capacitatea creatoare a clasei muncitoare — clasa conducătoare a societății, dezvoltarea și întărirea puternică a alianței muncitorești-țărănești, a alianței cu intelectualitatea, cu toate celelalte categorii sociale, întărirea unității tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului nostru popor, în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, sub conducerea Partidului Comunist Român — forța politică conducătoare a întregii societăți”.

Anul 1981, primul an al actualului cincinal, prin aceasta o importantă treaptă în mersul continuu ascendent al economiei și societății noastre, a fost caracterizat printr-o puternică efervescență politică, printr-o intensă activitate decizională, de fundamentare a opțiunilor dezvoltării noastre pe mai apropiată și mai îndelungată perspectivă, de perfecționare sub multiple aspecte a conducerii, organizării și planificării diferitelor sectoare de activitate, a democrației noastre muncitorești. Este suficient să amintim că în cursul acestui an au avut loc, alături de alte însemnate evenimente politice, Congresul Frontului Democrației și Unității Socialiste, Congresul Consiliilor oamenilor muncii, Congresul Agriculturii, forumuri larg democratice în cadrul cărora poporul a deliberat și a hotărît asupra măsurilor și direcțiilor pentru o continuă și intensă dezvoltare multilaterală a societății noastre, că în cadrul lor, au fost definitivitate opțiunile actualului plan cincinal, a fost hotărîită înfăptuirea unei noi revoluții în agricultură, au fost adoptate numeroase alte decizii de însemnătate majoră în viața poporului nostru. Nu putem trece cu vederea nici intensă activitate legislativă menită să creeze un cadru temeinic și științific fundamentat desfășurării întregii activități economico-sociale.

Este remarcabil faptul că, deși în anul 1981 am asistat în continuare la acțiunea unor factori destabilizatori în economia mondială, respectiv criza energetică și de materii prime, inflația, creșterea exagerată a dobînzilor etc., ceea ce a creat greutăți suplimentare mai ales țărilor în curs de dezvoltare și al căror efect negativ a fost resimțit și de economia românească, încheiem acest an cu rezultate bune în toate sectoarele de activitate. Producția industrială marfă este cu peste 23 miliarde mai mare față de anul precedent, iar producția netă este superioară celei prevăzute în plan. Au fost puse în funcțiune aproape 400 noi capacități de producție și s-au obținut succese importante în creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție și a consumurilor, ridicarea calității și a nivelului tehnic al producției industriale. În agricultură, deși condițiile climatice nu au fost dintre cele mai favorabile, totuși recoltele au fost satisfăcătoare: circa 20 milioane tone cereale, 1,2 milioane tone

floarea soarelui și soia, 4,5 milioane tone cartofi, aproape 4 milioane tone legume etc. Toate acestea, aprecia secretarul general al partidului, constituie o bază trainică pentru îndeplinirea în bune condiții a sarcinilor întregului cincinal, al cărui obiectiv strategic îl constituie, după cum se știe, trecerea țării noastre la un nou stadiu, acela de țară socialistă cu nivel mediu de dezvoltare.

Dar, așa cum a subliniat cu toată fermitatea și exigența secretarul general al partidului, în profunza analiză pe care a făcut-o desfășurării activității economice la recenta Plenară comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, anul 1981 nu a fost scutit de o serie de lipsuri și greutăți. În acest sens au fost relevate nerealizările de plan în sectoarele extractiv și metalurgic, depășirea unor consumuri planificate, recurgerea cu prea mare ușurință la importuri și nerealizarea integrală a planului la export, provocate atât de cauze obiective, de situația complexă din economia mondială, dar și de cauze subiective, de lipsuri manifestate în activitatea de conducere și planificare a economiei. De aceea cerea secretarul general al partidului, va trebui să se acționeze cu toată hotărârea, cu răspundere revoluționară, muncitorească pentru lichidarea grabnică a acestor lipsuri, pentru soluționarea la timp și în cele mai bune condiții a problemelor, pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan, mai ales ținând seama de faptul că sarcinile anului 1982 sînt deosebit de mari și de importante pentru realizarea întregului cincinal.

După cum reiese din planul național unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1982, prin întreaga sa concepție se urmărește o limitare a influenței factorilor perturbatori din economia mondială — criza de energie și a materiilor prime scumpirea exagerată a creditelor, dezordinea monetar-financiară, proliferarea unor obstacole în calea comerțului etc. Pentru contracararea acestor influențe este de o maximă însemnătate orientarea dată de partid privind satisfacerea într-o măsură cât mai mare a necesităților de energie, de materii prime și materiale din resursele interne, reducerea la minim a importurilor și oprirea exporturilor astfel încît să se realizeze și mijloace financiare suplimentare pentru a restitui o parte din datoria externă creată în anii precedenți. Se poate spune în aceste condiții că dezvoltarea bazei naționale de materii prime și a agriculturii constituie prioritățile esențiale ale anului viitor. În același scop punîndu-se un accent deosebit pe sporirea producției produselor care valorifică superior resursele se limitează, concomitent, fabricarea produselor mari consumatoare de energie și de materii prime. Realizarea unor asemenea, obiective, mai ales a celor de mai mare amploare și pe termen lung, reclamă, evident remodelări în structura industriei și în general a economiei, ceea ce va implica o contribuție sporită din partea progresului tehnic și tehnologic, o muncă tot mai complexă, de o calificare tot mai înaltă. Pe de altă parte se vor accentua în mod necesar și preocupările pentru reducerea consumurilor energetice și materiale, pentru evitarea oricăror forme de risipă și obținerea de economii cât mai mari, pentru reciclarea și valorificarea resurselor secundare de orice fel.

Desigur, privind sarcinile stabilite în planul pe 1982 constatăm că ritmurile sînt mai mici decît în etapele precedente de dezvoltare, mai ales extensivă, a economiei românești. Trebuie însă precizat că aceste ritmuri se situează în continuare peste media europeană și mondială și că sporurile absolute pe care le conțin sînt considerabil mai mari decît în trecut. Totodată, așa cum sublinia secretarul general al partidului la cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii, caracteristica generală a planului cincinal, prezentă și în activitatea anului viitor, o constituie trecerea „de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă”. Astfel, în domeniul investițiilor dintr-un volum total de peste 226 miliarde lei, aproape 80% sînt destinate economiei, aceste resurse fiind orientate cu precădere pentru finalizarea grabnică a obiectivelor aflate în curs de execuție. Modernizarea în continuare a tehnologiilor de fabricație, ridicarea nivelului de calificare, măsurile pentru organizarea științifică a muncii vor asigura o creștere a productivității muncii, calculată în producția netă, cu 4,1%. Întreaga această activitate, ca și preocupările accentuate pentru ridicarea nivelului calitativ și tehnic al producției se va repercuta pozitiv asupra comerțului exterior care va spori anul viitor cu 14%, mai ales pe seama creșterii exporturilor, la care sarcinile stabilite prin plan se cer a fi considerate minime.

Pe de altă parte ansamblul măsurilor adoptate anul acesta pentru înfăptuirea unei noi revoluții în agricultură, pentru per-

fecționarea organizării muncii, pentru autoaprovizionare, pentru sporirea cointeresării materiale și pentru întărirea bazei tehnico-materiale, vor asigura o creștere a producției globale agricole de 6,8—7,9%, superioară — ceea ce este o caracteristică interesantă a planului anului viitor — creșterii producției industriale marfă, de 4,7%. Sporurile prevăzute ale producției agricole vor asigura atât satisfacerea în cele mai bune condiții a cererii de consum a populației, cît și necesarul de materii prime al industriei.

Am încercat, în cele de mai sus, să creionăm un tablou al amplului efort făcut cu abnegație de poporul român pentru progresul său multilateral, pentru ridicarea patriei sale în rîndul țărilor avansate ale lumii, pentru sporirea bunăstării sale materiale și spirituale. Dar această activitate creatoare nu se poate desfășura, nu poate fi fructificată decît în condiții de securitate și pace, de încredere în viitorul omenirii. Tocmai de aceea vocația pentru muncă și progres a poporului român se împletește strîns cu vocația sa pentru pace, pentru o lume mai bună, mai dreaptă, în care fiecare popor să aibă asigurată posibilitatea să se dezvolte liber, independent, să-și făurească propriul viitor așa cum dorește. Mai ales că așezat în centrul Europei, poporul nostru și-a văzut, în decursul zbuciumatei sale istorii, de multe ori spulberate roadele muncii sale de către forțe străine, că încă din cele mai vechi timpuri a fost nevoit să lupte și a luptat doar pentru apărarea pămînturilor strămoșești și a ființei sale naționale.

Cu atît mai răsplat a răsunat voința nestrămutată de pace a României socialiste în actualele condiții internaționale deosebit de complexe, cînd acumularea unor neverosimile stocuri de arme nucleare, perspectiva sumbră a creării și amplasării unor noi tipuri de asemenea arme în Europa, amenință grav liniștea continentului și a întregii omeniri. Iată de ce venită într-un asemenea moment crucial noua și strălucita inițiativă de pace a tovarășului Nicolae Ceaușescu, expresie a voinței întregii noastre națiuni, a trezit un puternic ecou în rîndurile forțelor progresiste, iubitoare de pace, conștiente de răspunderea ce le revine pentru asigurarea viitorului omenirii. „Acum, pînă nu este prea tîrziu — răsuna vibrat la grandioasa adunare populară consacrată dezarmării și păcii din București, cuvintele rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu, „Să acționăm cu toată hotărârea pentru a pune capăt politicii de înarmare, pentru a opri amplasarea și dezvoltarea de noi rachete nucleare !

Acum, cît sîntem încă în viață, să facem totul pentru apărarea dreptului suprem al popoarelor, al oamenilor, la existența liberă, la viață !”

Numeroasele acțiuni pentru pace întreprinse la sfîrșitul acestui an de către țara noastră, de președintele Nicolae Ceaușescu au fost primite cu un larg consens pe plan mondial, au fost apreciate ca deosebit de constructive, au sporit și mai mult prestigiul internațional al României socialiste. Așa cum a subliniat în repetate rînduri țara noastră dacă vrem să evităm o catastrofă nucleară, care ar pune sub semnul întrebării însăși continuitatea vieții pe pămînt, este necesar să se treacă la efectuarea de pași concreți în direcția dezarmării și a slăbirii încordării internaționale. În acest sens țara noastră a salutat începerea convorbirilor sovieto-americane de la Geneva, considerînd că însăși dorința de a negocia a ambelor părți poate constitui un semn încurajator. Așa cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul interviurilor acordate recent unor mijloace de informare din țări vest-europene, România consideră necesar, să se acționeze pentru oprirea amplasării de noi rachete, pentru retragerea și înlăturarea celor existente și realizarea în perspectivă a unei Europe eliberată de orice fel de arme nucleare, pentru a se trece ulterior și la reducerea armamentelor clasice.

Caracterul larg, de masă al acțiunilor desfășurate în țara noastră pentru pace, aprecierea pe care președintele României a exprimat-o față de mișcări similare ale maselor din alte țări ale lumii, chemarea pe care a adresat-o maselor populare de pretutindeni de a face totul pentru pacea omenirii, evidențiază încrederea partidului nostru în forța unită a popoarelor, în posibilitatea lor de a determina mersul istoriei potrivit voinței lor, pe un curs al progresului și prosperității, independenței și libertății tuturor, pentru crearea unei lumi mai bune și mai drepte, în care poporul român, alături de toate celelalte popoare să își poată continua munca pașnică, pentru a-și construi viitorul potrivit propriilor aspirații și idealuri.

Nicoară IONESCU

Din lupta economică a partidului în perioada 1944-1947

VICTORIA revoluției de eliberare socială și națională din August 1944 a inaugurat epoca unor profunde transformări revoluționare „de îndeplinire a idealurilor și năzuințelor de dreptate și libertate ale poporului român, a cuceririi depline a independenței și suveranității naționale, a afirmării României ca națiune liberă și demnă în rindul națiunilor lumii”.¹⁾ Obiectivul strategic al acelei etape a fost cucerirea puterii de către clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea și masele largi muncitoare, pregătirea premiselor trecerii la construirea socialismului. Sarcinile imediate ale revoluției erau definite în proiectul de platformă a Frontului Național Democrat dat publicității în septembrie 1944.

Forța conducătoare a luptei pentru îndeplinirea marilor reforme și transformări revoluționare din întreaga perioadă de la 23 August 1944 până la 30 decembrie 1947 a fost **Partidul Comunist Român**, care, reorganizat pe baze noi, a mobilizat grupările politice democratice, clasa muncitoare, țărănimea și intelectualitatea progresistă pentru îndeplinirea revoluției democrat-populare, pentru instaurarea puterii muncitorilor și țăranilor și trecerea la revoluția socialistă. Un moment important a fost instaurarea la 6 martie 1945 a **primului guvern democratic — guvern revoluționar-democratic**, cu pronunțat caracter muncitoresc-țărănesc, expresie a colaborării largi a forțelor ce se pronunțau pentru adânci transformări revoluționare, sociale și politice.

Un obiectiv principal al programului de transformări revoluționare a fost **lichidarea proprietății moșierești prin îndeplinirea unei reforme agrare democratice**. Procesul de confiscare a pământurilor a început imediat după 23 August, cind țărani, cu sprijinul muncitorilor, au preluat și împărțit pământurile moșierilor fasciști sau a celor plecați cu hitleriștii. În februarie 1945 Partidul Comunist Român a dat cuvânt de ordine să se treacă neîntârziat la împărțirea forțată a pământurilor moșierești. În scurt timp exproprierea moșierimii devenise un fenomen general. Prin reforma agrară — legiferată și desăvârșită de guvernul Groza — au fost expropriate 155 832 proprietăți cu 1 468 940 hectare, din care 1 109 562 hectare, adică trei pătrimi, au fost distribuite la peste 900 mii familii țărănești. O parte a pământurilor moșierești confiscate s-au adăugat suprafețelor care erau proprietatea statului, pe aceste suprafețe constituindu-se ferme model. S-au organizat, de asemenea, 217 centre de mașini și unelte agricole ale statului, înzestrate cu mașinile și uneltele expropriate de la moșieri.

Îndeplinirea reformei agrare a avut o mare însemnătate politică și socială. Ea a dus la **lichidarea moșierimii ca clasă, la rezolvarea problemei fundamentale a desăvârșirii revoluției burghezo-democratice, la consolidarea alianței dintre clasa muncitoare și țărănime, temelia noului regim**. Pământul a intrat în întregime în posesia țărănimii. Un număr de 2 258 530 proprietari individuali dețineau o suprafață de peste 10 milioane hectare pământ, revenind, în medie, 9 pogoane (4,5 ha.) pe gospodărie.²⁾ Referindu-se la semnificația reformei agrare Petru Groza a spus: „am dat poporului pământ și am fost și sintem acuzat înăuntru și în afară granițelor noastre că sintem nedrepti. Eu caut să-mi cercetez conștiința și nu găsesc o umbră de neliniște, în sufletul meu, nici un reproș pentru faptul că în sfârșit, după

secole de umilinți, după secole de iobăgie, am făcut reforma agrară țăranilor țării, stăpin pe brazda pe care au muncit”.³⁾ Reforma agrară a fost îndeplinită sub conducerea P.C.R., cu sprijinul direct al clasei muncitoare. Documentele aduc numeroase mărturii despre sute de muncitori, care din toate colțurile țării, au plecat la sate să ajute la împărțirea pământului, să repare unelte agricole.⁴⁾ **Alianța muncitorească-țărănească făurită în procesul îndeplinirii reformei agrare a reprezentat o puternică forță socială în lupta pentru marile transformări revoluționare ce s-au produs în societatea noastră în această perioadă.**

Îndeplinirea programului de transformări revoluționare, susținerea războiului antihitlerist, ameliorarea situației materiale a maselor, puneau cu acuitate la ordinea zilei **refacerea grabnică a economiei**. Aceasta era necesară în primul rînd pentru a se putea susține cu cele necesare, alimente și îmbrăcăminte și armament, armata care lupta pentru refacerea integrității teritoriale a țării. Partidul Comunist Român a mobilizat sub lozincă „totul pentru front”, „totul pentru victorie” toate forțele pentru a crea condițiile necesare ca **armata română să realizeze misiunea de eliberare a nordului Transilvaniei de sub ocupația hitlistă și de participare la războiul antihitlerist**. Eforturile economice și financiare ale României în vederea eliberării țării și susținerii acțiunilor militare împotriva Germaniei hitleriste, în Ungaria și Cehoslovacia au depășit mult suma de un miliard dolari (în valuta din 1938), ceea ce echivalează de cel puțin de patru ori veniturile bugetare ale României din anii 1937—1938.⁵⁾ Mari eforturi necesitău și îndeplinirea sarcinilor economice și financiare ale Convenției de armistițiu. Toate acestea trebuiau îndeplinite în condițiile situației economice deosebit de grele de după război. Producția de petrol a scăzut cu o treime față de 1943, pagubele suferite de această ramură se ridică la 31,4 miliarde lei; capacitatea de transport a scăzut la 30 la sută, numai jumătate din parcul de locomotive erau în funcțiune. În multe ramuri industriale volumul producției scăzuse sub 50 la sută față de anul 1938.⁶⁾ Pagubele provocate de război erau numai în industria alimentară, metalurgică, textilă, pielărie și chimică de aproape 100 miliarde lei. Prețurile la alimente au crescut de 12 ori în decembrie 1944, față de anul 1939.⁷⁾ Situația întregii economii era agravată de lipsa de alimente, de seceta puternică, de procesul de inflație monetară, de sabotajul burgeois.

Pentru refacerea economică hotărîtor era, în primul rînd, **ridicarea producției industriale și împiedicarea sabotajului din partea elementelor reacționare**. În avangarda luptei pentru mărirea producției se găseau minierii și petroliștii. În scurt timp au fost puse în funcțiune mari uzine din București și din țară. În ianuarie 1945 producția a crescut cu 50 la sută.⁸⁾ Cantitatea de țife extras era de 4,8 milioane tone, față de 3,5 milioane tone în 1944. În procesul de refacere economică un rol important a avut **legea din 3 mai 1945, prin care se institua controlul producției și repartiției exercitate de organele de stat, cu sprijinul susținut al muncitorilor organizați în sindicate**. În baza acestei legi s-a trecut la **încheierea de contracte colective** între sindicate și patroni, care au jucat un mare rol în exercitarea controlului muncitoresc asupra întreprinderilor. Contractele colective prevedeau importante sarcini pentru patroni privind îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ale muncitorilor. O altă prevedere importantă era obligativitatea de a **înființa economate**. Economatele aveau menirea de a asigura aprovizionarea muncitorilor cu cele necesare traiului, lucru deosebit de important în grelele condiții economice de atunci. În perioada mai—octombrie 1945 s-au înființat 759 economate pentru salariații din întreprinderile particulare care au cuprins 1,6 milioane persoane, iar economatele înființate pentru salariații statului aprovizionau 3,4 milioane persoane.⁹⁾ Economatele s-au bucurat de un substanțial sprijin din partea statului, care le-a acordat credite, a stabilit prețuri degrevate de taxe, a luat măsuri energice pentru combaterea speculei și a sabotajului în domeniul aprovizionării populației.

Un eveniment de importanță deosebită a fost **Conferința Națională a Partidului Comunist Român** din octombrie 1945. Conferința a elaborat principalele orientări privind politica de industrializare și sarcinile imediate ale politicii de refacere economică, subliniind că temelia temelii refacerii economiei naționale, care trebuia făcută prin forțe interne, o constituie baza

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 18. Ed. politică, București, p. 581—582.

²⁾ Arh. St. Buc., fond Ministerul Propagandei Naționale (MPN), Presa internă (PI), dosar 59/1945, f. 1—6.

³⁾ Idem, dosar 35 / 1945, f. 145.

⁴⁾ Improprietățile țăranilor din Florești — Ilfov a constituit o grandioasă manifestare de înfrățire între țărani și muncitori — se spune într-un document al vremii — în comuna Cuza-Vodă femeile au hotărît ca nici o brazdă din pământ primit să nu rămână neînsămînțată; în numeroase comune „țărani au adus mulțumiri guvernului Groza pentru efectuarea reformei agrare și a politicii sale democratice față de popor”. Din întreprinderile bucureștene numeroase echipe de muncitori au plecat la sate să repare uneltele agricole (Idem, dosar 27 / 1945, 28 / 1945, 32 / 1945).

⁵⁾ Idem, dosar 32 / 1945, f. 31—37.

⁶⁾ Economia României între anii 1944—1959. Buc. 1959, p. 63.

⁷⁾ Margareta Toth, Aspecte ale controlului de stat și activitatea sindicatelor în anii 1945—1947, în „Acta Musei Napocensis IV, 196 p. 367—387.

⁸⁾ Grigore Comartin, Pregătirea premiselor pentru construirea socialismului, Probleme economice, XX, nr. 12/1967, p. 62—73.

⁹⁾ Margareta Toth, loc. cit.

tehnico-materială a noii orînduirii, fundamentată pe marea industrie modernă, pe dezvoltarea cu precădere a industriei grele și electrificarea țării. Conferința a stabilit un program al refacerii economice, care prevedea trecerea industriei de război la industria de pace, creșterea producției industriale, refacerea și dezvoltarea sistemului de transporturi, desăvîrșirea reformei agrare, dezvoltarea cooperativelor la orașe și sate, reorganizarea sistemului de credit prin introducerea controlului statului asupra operațiunilor bancare, reforma fiscală.

Întreaga activitate politică și organizatorică a fost orientată înspre realizarea hotărîrii Conferinței Naționale. Astfel, în noiembrie 1945 s-a creat pe lângă Președinția Consiliului de Miniștri **Consiliul Superior al Economiei Naționale**, cu rol de control și îndrumare de către stat asupra departamentelor economice, investit cu puteri depline. S-au luat măsuri pentru instituirea unei evidențe a întreprinderilor capitaliste. S-au înființat pe lângă camerele de comerț și industrie **Oficii ale registrului de comerț**, cu atribuții de control și evidența întreprinderilor comerciale.¹⁰⁾ Statul a trecut la controlul veniturilor realizate de marii capitaliști.

În urma victoriei categorice a Blocului Partidelor Democratice în alegerile din noiembrie 1946, guvernul a **etatizat Banca Națională a României**, transformînd-o într-un puternic instrument în mâinile guvernului pentru mobilizarea resurselor financiare în vederea finanțării sarcinilor legate de refacerea economică și îmbunătățirea condițiilor de viață ale poporului.

Mari dificultăți economice, cu profunde implicații sociale, au fost provocate de **seceta** ce a binuit în anii 1945—1946. Apărută pe fondul situației grele economice provocate de război, seceta, care a cuprins regiuni întinse a avut efecte dramatice, iar biruirea ei a necesitat mobilizarea tuturor forțelor. În octombrie 1946 s-a creat Comandamentul pentru aprovizionarea regiunilor secetoase (CARS), organ guvernamental unic, însărcinat cu coordonarea acțiunilor pe plan național pentru combaterea foametei provocată de secetă. CARS-ul a desfășurat o acțiune susținută pentru aprovizionarea regiunilor afectate de secetă. Au fost colectate și distribuite peste 1300 vagoane alimente, în cantinele înființate de CARS au fost hrănite peste 140 mii persoane, copii și adulți. S-au colectat 24 miliarde lei, care au fost repartizate regiunilor sinistrate¹¹⁾. 80 mii copii au fost evacuați din regiunile calamitate¹²⁾. În biruirea urmărilor secetei țara noastră a beneficiat și de un important ajutor internațional.

Una din sarcinile principale pe linia refacerii economice a fost **revitalizarea agriculturii**, creșterea producției agricole, în deosebi la cereale. Ca urmare a secetei situația în agricultură era deosebit de grea. În anul 1946 producția era de numai 193 500 vagoane grâu și 103 105 vagoane porumb¹³⁾, față de 262 900 vagoane, respectiv 405 mii vagoane în 1938¹⁴⁾. Rezervă existentă putea asigura hrana populației, socotind o rație medie zilnică de 200 grame, determinată de penuria de atunci, numai pe 5—6 luni. De aceea, în primăvara anului 1947 s-a instituit Comandamentul însămînțărilor pe plan central s-au organizat asemenea comandamente și la județe, s-au luat măsuri energice pentru efectuarea însămînțărilor și a lucrărilor agricole, asigurîndu-se o recoltă satisfăcătoare, care a permis depășirea efectelor secetei.

Noi și importante succese în ofensiva economică au fost obținute în anul 1947. În primăvara acestui an s-au adoptat legi de mare însemnătate. Pe baza acestora s-a **reorganizat Ministerul Economiei Naționale sub denumirea de Ministerul Industriei și Comerțului**. Noul minister a primit imputerniciri largi în conducerea politicii economice care vizau controlul și îndrumarea producției și a distribuției materiilor prime, a comerțului interior și exterior, a regimului prețurilor, a salariilor și beneficiilor, a creditelor și investițiilor. La 24 mai Adunarea Deputaților votează **legea oficiilor industriale** în scopul îndrumării, supravegherii și controlului de către stat a activității economice atât în sectorul de stat cît și cel capitalist. Oficiile industriale schițau pe ramuri programul de producție, stabileau și repartizau cotele de materii prime, fixau procentul de beneficii, regimul de repartiție și de circulație a bunurilor, nivelul salariilor. Ele au constituit un instrument eficace de intervenție a statului în economie; prin ele se imprima politicii economice un pronunțat caracter anticapitalist.

În desfășurarea transformărilor revoluționare un rol important au avut **propunerile P.C.R. în vederea îmbunătățirii situației economice și financiare a țării**, adoptate la 14 iulie 1947.

Prin acest document P.C.R. a pus în fața maselor muncitoare sarcini primordiale pentru creșterea producției industriale și agricole, pentru îngrădirea acțiunilor de sabotaj și a speculei. Se prevedea sporirea producției industriale globale, astfel încît să ajungă la 70 la sută din nivelul anului 1938, îmbunătățirea situației financiare a țării echilibrarea bugetului și stabilizarea monetară¹⁵⁾. Se constituie **Comisia Ministerială pentru redresarea economică și stabilizarea monetară**. Investită cu puteri depline, Comisia a militat pentru aplicarea măsurilor stabilite în propunerile P.C.R. în vederea îmbunătățirii situației economice a țării și pregătirea condițiilor optime efectuării reformei monetare. **Reforma monetară**, înfăptuită la 15 august 1947 cu forțe proprii, fără împrumut străin a zdruncinat profund pozițiile economice ale burgheziei, a îngrădit specula, a asigurat redistribuirea venitului național în folosul maselor muncitoare, a dus la consolidarea independenței țării. În octombrie s-a început **inventarierea întreprinderilor industriale, comerciale și de transport** din toată țara precum și a meseriilor și atelierelor¹⁶⁾, s-au introdus în toate marile întreprinderi industriale **programe de producție**, germei ale viitoarelor planuri economice, iar în decembrie s-a organizat **recensămîntul agricol al populației, clădirilor și locuințelor**.

Intensa activitate politică și organizatorică dusă de Partidul Comunist Român și de guvern a mobilizat masele muncitoare în jurul programului de transformări revoluționare al partidului, pentru depășirea greutăților, pentru redresarea economiei naționale. La sfîrșitul anului 1947 **producția industrială globală reprezenta 76 la sută față de nivelul anului 1938**, la unele produse de importanță vitală — fontă, oțel, ciment, produse chimice — realizările erau și mai mari¹⁷⁾. **S-au format noi industrii, s-au fabricat primele tractoare românești, s-au lansat primele tancuri petrolifere realizate în întregime în țară**, s-a dat în funcțiune conducta de gaze din Transilvania la București. **Recolta anului 1947 a fost bună**: s-au obținut 524 mii vagoane porumb, 150 mii vagoane cartofi, 53 mii vagoane floarea soarelui. Venitul național reprezenta 56 la sută din nivelul anului 1938. Realizarea programului de îmbunătățire a situației economice și financiare a țării, elaborat de partid, a însemnat o mare victorie a clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității înaintate în lupta lor pentru întărirea puterii muncitorilor și țărănilor și pregătirea premiselor pentru trecerea la revoluția socialistă.

Imaginea succeselor istorice nu ar fi completă fără a sublinia **întărirea poziției internaționale a României**. Aceasta s-a reflectat în recunoașterea prin Tratatul de pace de la Paris a refacerii integrității teritoriale a țării, realizată prin lupta eroică a celor 540 mii fii ai poporului român pentru eliberarea teritoriului copleșit și înfrîngerea Germaniei hitleriste. Tratatul a **confirmat anularea Dictatului de la Viena și încadrarea întregului teritoriu din partea de nord-vest a României în granițele statului român**, așa cum fusese pînă în august 1940. **S-a întărit independența și suveranitatea statului**.

Activitatea economică a Partidului Comunist Român din perioada de la 23 August la sfîrșitul anului 1947 constituie o parte integrantă a marilor lupte revoluționare care au dus la realizarea unor profunde transformări sociale, la înfăptuirea unei politici naționale de deplină egalitate în drepturi pentru naționalitățile conlocuitoare, la un șir de reforme în favoarea maselor populare. În această etapă s-a **înfăptuit revoluția democrat-populară**, s-a instaurat puterea muncitorilor și țărănilor, poporul nostru a trecut la făurirea liberă a viitorului său. La 30 decembrie 1947 **a fost înlăturată monarhia și proclamată Republica**, România a intrat într-o nouă etapă a dezvoltării sale istorice. Cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare și celelalte categorii de oameni ai muncii și instaurarea regimului de democrație populară marchează trecerea la înfăptuirea sarcinilor revoluției socialiste.

Bilanțul celor 34 de ani de la proclamarea Republicii consemnează uriașele transformări revoluționare, economice și sociale, petrecute în societatea noastră, care au schimbat din temelii înfățișarea țării, modul de viață a întregului popor. Construirea bazelor socialismului și consolidarea noii orînduirii sociale în țara noastră, trecerea la înfăptuirea Programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării spre comunism, adoptat de Congresul al XII-lea al partidului, victoriile mărețe obținute în mersul ascendent al societății noastre socialiste spre progres și bunăstare constituie **chezașia sigură a înaintării noastre pe calca făuririi unei vieți de înaltă civilizație materială și spirituală pentru întregul popor, de întărire a independenței și suveranității României socialiste**.

dr. Iosif I. ADAM

¹⁰⁾ Ibidem.

¹¹⁾ Arh. St. Buc., MPN, PI, dosar 181.

¹²⁾ Idem, dosar 182, f. 32—37.

¹³⁾ Grigore Comartin, luc. cit.

¹⁴⁾ Anuarul Statistic al R.P.R. pe anul 1957. Ed. Științifică București, 1957, p. 106.

¹⁵⁾ Scinteia, din 16 iunie 1947.

¹⁶⁾ Arh. St. Buc., MPN, PI, dosar 131.

¹⁷⁾ Margareta Toth, luc. cit.

Economia românească în deceniul 9

cerințe, opțiuni, restructurări

ROMANIA a obținut în anii construcției socialiste rezultate remarcabile în dezvoltarea economico-socială a țării, în făurirea unei industrii moderne, în lărgirea și modernizarea bazei tehnico-materiale și creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. În acest cadru, deceniul 1970—1980 s-a încheiat, cu un bilanț rodnic. În ultimele două cincinale încheiate, în ciuda agravării fenomenelor de criză și instabilitate în economia mondială — proces manifestat mai ales după 1973, s-a asigurat o intensă dezvoltare a forțelor de producție, fapt ce a permis parcurgerea unei etape decisive în realizarea obiectivelor stabilite în programul partidului privind făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. În condițiile în care industria a continuat să fie ramura cea mai dinamică a economiei naționale, producția industrială în ansamblu a crescut de circa 3 ori, iar producția agricolă de 1,6 ori. S-au dezvoltat puternic și celelalte ramuri ale economiei naționale, iar știința, învățământul și cultura au cunoscut un puternic avânt.

În deceniul trecut, venitul național, indicator de sinteză de mare expresivitate al potențialului economic al unei țări, a crescut într-un ritm mediu anual de 9,2%. Pe această bază, în perioada respectivă s-a realizat cea mai mare creștere a nivelului de trai din anii construcției socialiste, asigurându-se sporuri substanțiale ale consumului pe locuitor la toate produsele agricole — alimentare, la produsele industriale, ca și la bunurile de folosință îndelungată, la unele dintre aceste produse nivelul respectiv dublându-se. A crescut în aceeași perioadă gradul de participare al României la circuitul economic internațional, fapt ilustrat de sporirea de aproape 5 ori a volumului comerțului exterior în decursul a zece ani.

În deceniul trecut s-au făcut pași hotărâți în direcția reducerii decalajelor absolute și relative dintre România și țările industrializate, la unele produse industriale de bază apropiindu-ne de acestea, iar la altele, ca de exemplu producția de oțel pe locuitor, depășim deja unele țări dezvoltate. S-au creat, de asemenea, premisele necesare pentru trecerea pe un front larg la reducerea decalajelor calitative, la realizarea de produse industriale competitive pe piața mondială, atât din punctul de vedere al costurilor de producție, cheltuielilor materiale și consumurilor energetice, cât și al parametrilor tehnico-funcționali.

Aceste rezultate, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea la recenta plenară comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale „demonstrează cu putere justetea politicii partidului, a liniei sale strategice și activității sale practice, bazate pe aplicarea fermă a principiilor socialismului științific, a legităților generale obiective, la condițiile concrete din România”. Realizările obținute relevă forța orânduirii socialiste, capacitatea creatoare a clasei muncitoare, a întregului popor român, valențele și elementele generatoare de progres pe care la conțin în sine relațiile de producție socialiste.

Noul deceniu demarează în condițiile intensificării și agravării crizei globale a economiei mondiale, ale creșterii fenomenelor de instabilitate economică, ale reducerii ritmurilor de creștere în toate țările lumii, ale accentuării tendințelor protecționiste în comerțul mondial și escaladării prețurilor la o serie de materii prime în special energetice, în condițiile scumpirii fără precedent a creditelor etc. Totodată, impactul cu criza energetică și criza economiei mondiale se resimte într-un fel sau altul de toate țările lumii, indiferent dacă sînt capitaliste, socialiste, dezvoltate sau în curs de dezvoltare, ș.a. Economia României nu se dezvoltă într-o seră, ci în contextul economic mondial. De aceea, nici țara noastră, angrenată

puternic în circuitul economic mondial, nu poate evita unele influențe negative, nu poate preîntîmpina în toate sectoarele șocurile provocate de crizele economice de materii prime, de prețuri etc. care au loc în economia mondială. Aceasta înseamnă că în analiza principalelor orientări și direcții ale dezvoltării economiei românești în deceniul al nouălea, în speță în cincinalul actual se ține seama de contextul economic mondial, care într-un fel sau altul își imprimă pecetea asupra creșterii economice a țării noastre.

Congresul al XII-lea al partidului a stabilit orientările fundamentale ale dezvoltării economico-sociale a țării în următoarea etapă, corespunzător obiectivelor și direcțiilor cuprinse în Programul de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism. În definirea strategiei de dezvoltare economico-socială a țării, a obiectivului fundamental al deceniului următor, o contribuție remarcabilă are secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a promovat cu perseverență și fermitate, începînd cu Congresul al IX-lea al P.C.R., o concepție avansată, modernă de dezvoltare a economiei țării, corespunzător amplei revoluții tehnico-științifice contemporane, cerințelor, necesităților și posibilităților reale ale propriei noastre economii naționale.

Industria : adaptare la exigențele economicității și competitivității

ÎNTRU PRINCIPALELE linii directoare ale dezvoltării economice românești în perioada 1981—1985 și în deceniul următor, stabilite de Congres, pe un loc însemnat se relevă **dezvoltarea accelerată a forțelor de producție și accentuarea procesului de modernizare a bazei tehnico-materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate.**

În țara noastră va continua, pe o treaptă superioară, procesul de dezvoltare susținută a industriei și agriculturii, a întregii economii, în condițiile accentuării laturilor calitative în toate domeniile de activitate. Directivele cu privire la dezvoltarea economico-socială a țării în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă pînă în 1990 asigură progresul armonios și unitar al forțelor de producție, al tuturor domeniilor vieții economice și sociale, ridicarea țării noastre pe o nouă treaptă de dezvoltare, lichidarea treptată a rămănelor în urmă calitative față de țările industrializate. La sfîrșitul actualului cincinal România va ieși din stadiul de țară în curs de dezvoltare și va trece în rîndul țărilor cu dezvoltare economică medie.

În strategia dezvoltării economice în cincinalul și deceniul actual se acordă, în continuare, atenție **dezvoltării industriei**, care rămîne factorul hotărîtor al făuririi unei economii moderne, de înaltă eficiență, al valorificării superioare a întregului potențial material și uman al societății noastre. În condițiile în care an de an au crescut volumul fondurilor fixe, potențialul economic al țării, în cincinalul viitor industria se va dezvolta într-un ritm mediu anual de 8,8% la producția netă și de 7,6% la producția marfă, România menținîndu-se în continuare printre țările cu o economie dinamică. Semnificativ în ceea ce privește dimensiunile creșterii producției industriale în acest cincinal, este faptul că se va realiza un spor egal cu întreaga producție a anului 1975 și de 3 ori mai mare decît producția industrială a anului 1965.

O problemă de importanță deosebită pentru dezvoltarea

economico-socială a României în deceniul actual, în condițiile agravării crizei energetice și de materii prime, o constituie asigurarea din resurse proprii, într-o proporție cât mai mare, a necesarului de materii prime, combustibil și energie, utilizarea cu eficiență sporită a tuturor resurselor de care dispunem, trecerea pe scară largă la folosirea în industrie a materialelor recuperabile, recuperarea integrală a resurselor de căldură și energie refolosibile etc. Pornindu-se de la asemenea considerente, precum și de la tendințele care se conturează pe piața mondială a resurselor energetice și materiilor prime de bază, în strategia dezvoltării țării noastre în cincinalul actual, ca de altfel și în perioada următoare, **industria extractivă** se constituie ca ramură prioritară.

Astfel, pentru perioada 1981—1985, în sectorul industriei extractive se prevăd dezvoltări importante ale producției, cu deosebire la purtătorii de energie primară — cărbune, gaze naturale, petrol, la nemetalifere etc. Totodată, se are în vedere asigurarea în cât mai mare măsură a necesarului economiei naționale în minereuri de fier, plumb, zinc, cupru, mangan, metale rare, resurse bauxitice, precum și de substanțe utile nemetalifere. Aceasta este o tendință de durată și reprezintă una din căile de eliberare a economiei de presiunea puternică pe care importul de materii prime o exercită asupra balanței de plăți. Mersul ascendent al economiei noastre naționale, dezvoltarea în ritm susținut a industriei sînt dependente de realizarea programelor de creștere a producției de combustibili și materii prime, de gradul în care vom reuși să ne acoperim necesarul de materii prime. În acest cadru se înscrie și intensificarea lucrărilor de prospecțiuni și explorări geologice pe întreg teritoriul țării.

Un obiectiv important al politicii noastre economice îl constituie **restructurarea ramurilor producției industriale**, în funcție de direcțiile și cerințele prezente și viitoare ale revoluției tehnico-științifice contemporane și de implicațiile adin-cirii crizei energetice, precum și de efectele de lungă durată ale creșterii interdependențelor dintre economiile naționale. Pornindu-se de la aceste considerente, se va acționa pentru creșterea gradului de tehnicitate al tuturor ramurilor, se va asigura dezvoltarea într-un ritm înalt a ramurilor de vîrf ale industriei, se va intensifica procesul de restructurare a industriei, începînd în cincinalul 1976—1980, acordîndu-se prioritate ramurilor și subramurilor mici consumatoare de energie și materii prime. Acest obiectiv de importanță majoră se va realiza prin dezvoltarea, în ritmuri medii anuale de creștere mai mari, a ramurilor construcțiilor de mașini și chimiei — și în acest cadru a sectoarelor de înaltă tehnicitate și cu un grad ridicat de valorificare a potențialului de resurse și forță de muncă ale țării.

Totodată, se prevede redimensionarea, în funcție de posibilitățile și cerințele actuale, a ramurilor energointensive, acestea dezvoltîndu-se în ritmuri inferioare mediei pe industrie. La sfîrșitul cincinalului se va ajunge la situația ca ramurile prelucrătoare de bază — metalurgia, construcțiile de mașini, chimia, industria bunurilor de consum — să dețină circa 90% din producția industrială. În contextul crizei energetice mondiale, al realităților din țara noastră și din alte țări, și-a încetat valabilitatea teza privind obligativitatea în procesul dezvoltării a devansării ritmului de creșterea producției industriale de către producția de energie. Tendința de creștere în ritmuri mai mici a producției de energie s-a manifestat încă în cincinalul 1976—1980.

Ceea ce caracterizează întreaga dezvoltare industrială a României în acest deceniu este începerea restructurării și redimensionării ramurilor economiei naționale în funcție de restricțiile energetice. Tocmai pornindu-se de la aceste considerații, așa cum rezultă din Directivele Congresului al XII-lea al partidului, în planul cincinal 1981—1985 se proiectează unele schimbări de raporturi între ramuri și subramuri, menite să conducă la realizarea unui echilibru optim între diferitele ramuri și sectoare de activitate. Tocmai în această perspectivă se urmărește realizarea unor structuri industriale moderne și de eficiență ridicată.

Structuri eficiente, noi sectoare motrice

ÎN DOMENIUL industriei siderurgice accentul se va pune astfel pe îmbunătățirea structurii producției de metal, pe creșterea gradului de valorificare al acestuia. Va crește ponderea oțelurilor înalt aliate, precum și a produselor cu un grad

înalt de puritate. În producția de laminate și țevi, prioritate va avea dezvoltarea fabricației din oțeluri aliate și refractare pentru construcțiile de utilaje și pentru industria construcțiilor de mașini. În construcția de mașini vor avea prioritate electronica, electrotehnica, mecanica fină, producția instalațiilor complexe, de elemente de automatizare etc. Perfecționarea structurii producției este astfel concepută încît să asigure realizarea de produse competitive, lărgirea condițiilor de modernizare și extindere a tehnologiilor avansate în întreaga economie, diversificarea profilului de fabricație și adaptarea operativă la cerințele pieței internaționale de mașini, utilaje și instalații.

În industria chimică, restructurarea producției se va realiza prin creșterea prioritară a producției la sortimentele cu grad avansat de prelucrare, valoarea ridicată și consumuri reduse. Prin această orientare se va asigura dublarea cantităților de produse petroliere destinate chimizării în condițiile în care cantitatea de țiței supus prelucrării rămîne constantă sau chiar manifestă o ușoară tendință de scădere. În industria de îngrășăminte chimice, mare consumatoare de energie, se acordă prioritate modernizării tehnologiilor de fabricație și obținerii de îngrășăminte într-o structură adecvată condițiilor pedoclimatice din țara noastră. Creșteri substanțiale se vor realiza în chimia de sinteză fină și de mic tonaj, sector de înaltă tehnicitate și eficiență economică. Va spori aportul chimiei românești în asigurarea programelor de dezvoltare a unor ramuri de vîrf ale industriei construcțiilor de mașini, cum sînt aeronautica, energia nucleară, microelectronica, în crearea unor materiale noi. În industria materialelor de construcții, ramură cu caracter energointensiv, accentul se pune pe creșterea prioritară a fabricației produselor cu consumuri energetice reduse și valorificarea într-o proporție mai mare a unor zăcăminte naturale, pe introducerea în circuitul economic, în cantități sporite, a produselor secundare din procesele industriale.

Prin aceste restructurări ale ramurilor industriale se va asigura, pe de o parte, adaptarea din mers la impactul puternic a crizei mondiale energetice și de materii prime, iar, pe de altă parte, va avea loc schimbarea caracterului preponderent extensiv al industriei românești, dezvoltarea unei noi generații de ramuri industriale motrice ca electronica, automatizarea, informatica, telecomunicațiile, va crește ponderea noilor surse alternative de energie competitive; se vor reduce decalajele tehnologice și de eficiență față de țările dezvoltate. La sfîrșitul deceniului România va dispune astfel de o industrie modernă, cu o structură eficientă și de înaltă competitivitate.

Cincinalul 1981—1985 este conceput în condițiile asigurării unui **regim strict de economisire a energiei electrice**. Se are în vedere să se asigure, pe cincinal, o creștere a producției nete industriale de 52,4%, cu o sporire a producției de energie electrică de numai 22,3%. Aceasta presupune asigurarea unei creșteri substanțiale a eficienței economice în utilizarea combustibililor și energiei electrice, atingerea și depășirea, în cel mai scurt timp, a celor mai bune realizări obținute pe plan mondial în ceea ce privește consumul energetic pe unitate de venit național, diminuarea cu minimum 40% a indicatorului mediu de consum energetic la 1000 lei producție industrială reducerea consumurilor specifice de combustibili și energie pe unitatea de produs, prin perfecționarea tehnologiilor de fabricație, modernizarea structurilor de producție, îmbunătățirea randamentelor energetice ale instalațiilor etc.

Asigurarea surselor de energie necesare dezvoltării ascendente a economiei a devenit problema fundamentală a economiei românești în etapa actuală. Pornind de la obiectivul stabilit de Congresul al XII-lea ca în acest deceniu România să devină independentă din punctul de vedere al combustibilului și energiei, și ținînd seama de faptul că industria consumă peste 65% din totalul energiei disponibile, problema asigurării resurselor energetice capătă dimensiuni fără precedent.

Realizarea sarcinilor prevăzute în domeniul energetic implică o reconsiderare a concepției și atitudinii factorilor de răspundere, a tuturor oamenilor muncii față de tehnologiile care urmează să se adopte, față de instalațiile și utilajele existente, în funcție cu consumuri mari de energie, față de valorificarea resurselor energetice secundare. Trebuie intensificate preocupările pentru găsirea de noi soluții tehnologice, care să conducă la reducerea consumului de energie pe unitate de produs. Avînd în vedere că industria este principalul consumator de energie, în această ramură sînt și cele mai mari rezerve de economisire a ei. (Într-un număr viitor al revistei vom aborda și alte aspecte ale dezvoltării economiei).

prof. dr. **Mihai PĂRĂLUȚA**

MODERNIZAREA STRUCTURILOR ECONOMICE — CERINȚĂ A CONTEXTULUI CONTEMPORAN

1. Noi tendințe și noi exigențe

MULTE din reprezentările evoluției structurilor economice din ultimele decenii au căpătat aerul unor adevăruri universale. Mai mult. Unele din aceste reprezentări mai vechi asupra structurilor economice au devenit chiar adevărate mituri. Este suficient să ne amintim, în această privință, de unele concepte ca: abundența resurselor de materii prime și energetice, creșterea economică cantitativă continuă și cu rate înalte, absolutizarea avantajului întreprinderilor mari față de întreprinderile mici, subordonarea completă a dezvoltării și structurilor economice cerințelor inzeștrării economiei cu factori de producție ș.a. Numai că adeseori se uită că, pe de o parte, cunoașterea unui sistem cum este cel economic niciodată nu poate fi completă din cauza mării sale complexități și diversități. Pe de altă parte, se uită că însuși acest sistem este supus unor prefaceri substanțiale și neprevăzute, sau unor schimbări calitative, cu discontinuități determinate de elemente din cadrul sistemului sau din afara acestuia.

O analiză atentă a fenomenelor și proceselor economice actuale arată că în economia mondială, așa cum subliniază secretarul general al partidului nostru, au loc grave perturbări, echivalente cu o furtună de mari proporții¹⁾. În lumea contemporană, au intervenit în ultimul deceniu noi fenomene și schimbări substanțiale în mai multe direcții: o ruptură a echilibrului economic și monetare datorită inflației, recesiunii economice, scumoirii fără precedent a dobânzilor la împrumuturi, o criză energetică și alimentară de mari proporții, o sporire fără precedent a cheltuielilor pentru înarmări, o creștere galopantă a prețurilor energiei cu urmări agravante în direcția adâncirii decalajelor economice și tehnologice între țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate, sporirea enormă a deficitelor balanțelor de plăți externe ale multor țări și îndeosebi ale celor în curs de dezvoltare. De asemenea, are loc accentuarea unor noi tendințe în direcția extinderii investițiilor directe în străinătate prin intermediul firmelor multinaționale, precum și proliferarea în ritm rapid a progresului tehnic și științific, mai ales în țările dezvoltate.

În perioada de perspectivă se întrevide o anumită tendință de agravare a problemelor privind aprovizionarea cu resurse primare. Potrivit aprecierilor, în perspectiva anului 2000 se va reduce suprafața de teren arabil pe locuitor de la 0,4 ha la 0,25 ha, resursele de apă pe locuitor se vor reduce cu circa 35 la sută, circa 40 la sută din pădurile care există în țările în curs de dezvoltare vor fi defrișate. Mai mult de 1/2 din cantitatea rezervelor de petrol din lume vor fi consumate până la sfârșitul secolului, iar pe piața mondială petrolul sau produsele petroliere vor putea fi procurate în condiții tot mai grele. De asemenea, o serie de rezerve de minereuri de cositor, zinc, plumb, argint etc. tind a se epuiza²⁾. Procesul industrializării țărilor în curs de dezvoltare va cuprinde prelucrarea primară, precum și transformarea materiilor prime în semifabricate, ceea ce va accentua caracterul deficitar al resurselor primare, precum și greutatea în procurarea acestora pe piața mondială. Toate acestea vor duce la o accentuare a competiției și la solicitarea fără precedent a progresului tehnic în soluționarea problemelor.

Față de asemenea fenomene și tendințe, se impune cu deosebită acuitate **necesitatea de a reconsidera teoreticele vechile concepte, noțiuni și instrumente de analiză** care nu se mai verifică sau care contrazic noile fenomene și tendințe din economie, precum și de a elabora și a adopta altele noi. De asemenea, se impune necesitatea de a fundamenta din punct de vedere economic noile strategii pentru remodelarea structurilor economice conform noilor condiții și fenomene apărute în lume în ultimul deceniu sau care se întrezăresc pentru viitor.

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Cuvântarea la Plenara Comună a C.C. al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, din noiembrie 1981. Știința, 26 noiembrie 1981, pag. 2
²⁾ The Global 2000, Report to the President vol. II, 1980

Firește, problemele privind orientarea structurilor economice, cerințele și dificultățile întâmpinate în fundamentarea, formularea și înlăturarea unor strategii diferite substanțial între țări, grupe de țări și regiuni. Totuși rămân prezente unele probleme cu caracter general. Soluționarea lor adecvată ar putea contribui la ameliorarea deciziilor referitoare la modernizarea structurilor economice. În cele ce urmează încercăm să ne ocupăm tocmai de câteva din aceste probleme cu caracter general sau de principiu.

2. Criterii de orientare a modernizării structurilor economice

ÎN CONDIȚIILE cînd în economiile naționale nu existau restricții prea severe în legătură cu materiile prime și cu energia și cînd nu existau perturbări ale proceselor economice de mari proporții și de durată, maximizarea outputului sau a ritmului de creștere economică erau criteriile dominante ale orientării structurii sistemului economic, însoțite de obicei de condiția realizării echilibrului economic sau a satisfacerii nevoilor economiei naționale. Alte obiective sau elemente de politică economică cum sînt valorificarea superioară a resurselor de materii prime și energie, promovarea progresului tehnic în economie ș.a. fie că nu erau în mod suficient luate în seamă fie că erau considerate doar criterii sau condiții derivate sau secundare. Firește, într-o problemă atât de complexă, definirea criteriilor de fundamentare și alegere a structurilor economice, este o chestiune pe cît de importantă pe atît de dificilă. Această definire trebuie să răspundă atît obiectivelor economico-sociale actuale și de perspectivă ale sistemului cît și realităților privind perspectiva resurselor și accentuarea instabilității economice și financiare. De aceea, numai un sistem de criterii ar putea satisface asemenea cerințe.

Criteriile se clasifică după sfera de cuprindere, după stadiul de dezvoltare a economiei, și bineînțeles, după sistemul economic și politic. Astfel, după sfera de cuprindere, dacă criteriile se referă la nivelul întregului sistem acesta poate fi numit criteriu general sau global, iar dacă se referă la anumite părți sau elemente ale sistemului, criteriul este sectorial. După stadiul de dezvoltare economică, criteriile se referă cu prioritate la obiectivele fundamentale ale etapei date. De exemplu, pentru țările în curs de dezvoltare aflate la început de industrializare criteriul fundamental de orientare a structurii este cel privind ritmul de dezvoltare industrială și diversificarea producției industriale în conformitate cu necesitatea valorificării resurselor naturale existente. La un nivel de dezvoltare mai înaintat al țărilor, mai ales în condițiile actuale, un rol important începe să-l capete costul creșterii economice.

Ca punct de pornire în definirea criteriilor de fundamentare după sfera de cuprindere — la nivel global — la țările cu nivel mediu de dezvoltare sau apropiat acestui nivel trebuie să fie nu doar mărimea rezultatului economic (outputului) luat izolat sau numai mărimea cheltuielilor de resurse (inputului) în cadrul sistemului, de asemenea, luate separat. Căci ce ar însemna pentru un sistem economic și pentru soarta prezentă și viitoare a resurselor de care dispune acest sistem dacă s-ar lua în considerare doar rezultatul cantitativ (producție globală, venit național etc.). Ar însemna o încurajare a fugii după cantitate indiferent de quantumul cheltuielilor de resurse energetice și de materii prime, ceea ce, în fapt, ar însemna acceptarea risipei de resurse. De aceea trebuie ținut seama de raportul în care se află outputul față de inputul sistemului. Este vorba deci de a lua în considerare eficiența cu care se cheltuiesc re-

dr. Aurel IANCU

(Continuare în pag. 20)

AGRICULTURA — componentă a creșterii economice

DEZVOLTAREA ARMONIOASĂ a tuturor ramurilor economice este una din condițiile primordiale pentru evitarea discontinuităților și a perturbațiilor care se pot naște, mai ales în epocile de mare viteză a creșterii, care provoacă impacturi extrem de puternice atât economice, cât și sociale. Asemenea epoci de creștere accelerată nu pot avea loc decât în climă de pace generală și de stabilitate politico-socială internă, fără convulsii care să perturbe mecanismele economice fundamentale, respectiv disponibilizarea mijloacelor economice și umane pentru realizarea de obiective de mare anvergură în orice ramură de producție.

Modelată și orientată de politica științifică a partidului, creșterea economică a României ultimilor trei decenii, dar mai ales a ultimilor 15—16 ani, a fost una din cele mai accelerate din lume, realizându-se — într-o perioadă mai scurtă decât o generație — creșteri de la 3 la 50 de ori ale celor mai multe din ramurile economice de bază.

La judecarea creșterilor trebuie luate în seamă nivelele de la care s-a pornit, mai ales în ceea ce privește cele două elemente de bază: **mijloacele de producție și forța de muncă.**

Dacă vom compara cele două mari sectoare direct productive ale economiei — industria și agricultura — considerând ca nivele de pornire, de pildă, epoca de refacere a economiei de la începutul deceniului '50, am putea sugera următoarea situație, luată în dinamică pînă în anul 1981:

Evoluția principalelor elemente ale procesului de producție

	1950	1960	1970	1980
— % —				
Ponderea populației ocupate				
— agricultură	74,1	65,4	49,1	29,4
— industrie	12,0	15,1	23,0	35,5
Dinamica fondurilor fixe				
— agricultură	100	127	213	482
— industrie	100	225	664	20 ori

Rezultă, din cifrele prezentate, că sub aspectul bazei tehnico-materiale din agricultură, creșterile sînt relativ modeste, întrucît **principalul mijloc de producție a fost și a rămas pămîntul**, a cărui valoare trebuie luată în considerare în mod obligatoriu — fiindcă altfel, comparațiile de tipul celor care spun că agricultura a crescut sub aspectul valorii producției globale de numai 3 ori, în timp ce alte ramuri au avut creșteri de 20—30 de ori, sînt profund eronate.

Pe de altă parte, descreșterea ponderii populației ocupate în agricultură — de la circa 75—78% la circa 25—27% din total — indică și ea o schimbare radicală a structurii economiei noastre naționale.

Ar trebui însă cercetate mai adînc unele fenomene legate de **efortul total al societății pentru satisfacerea necesarului de hrană** și de alte produse de origine agricolă. Multe studii și statistici arată că țările puternic industrializate — între care unele își satisfac în întregime necesarul de hrană din producția internă și au și disponibilități pentru export — au în agricultură doar 4—6% din populația activă. Se uită însă că **numărul real al celor care contribuie, direct sau indirect, la obținerea produselor agroalimentare** este în realitate mult mai mare, ajungînd pînă la 34—35% din totalul populației active, din care numai 4—6% în sectorul „vizibil”, iar restul în sectoarele „invizibile”, situate „în amonte” și „în aval” de producția agricolă propriu-zisă, în așa-numitele „unități de servicii” și chiar în sectorul industrial producător de bunuri necesare realizării produselor agricole.

Analizînd elementele creșterii economice a agriculturii noastre — și anume: cercetarea științifică și introducerea progresului tehnic; resursele funciare; tractoarele și mașinile agricole (exterior); construcțiile agrozootehnice; forța de muncă (număr și pregătire profesională); resursele biologice (animale, plante); sursele de chimizare (exterior) — trebuie să stabilim gradul lor de participare la realizarea ritmurilor de creștere obținute, pentru a vedea cum a contribuit fiecare din ele la **realizarea unei creșteri de circa 3 ori a producției, atât fizice cât și**

valric, în condițiile descreșterii forței de muncă cu circa 60% — ceea ce, în fond, arată o creștere de circa 5 ori a valorii producției pe un lucrător rămas în sectorul „vizibil” al producției agricole. Fenomenul este demn de analizat mai profund, fiindcă asemenea creșteri nu se pot atinge în nici o ramură economică socotită izolată.

Astăzi, putem spune că avem circa 4—5 „neagricultori” care sînt aprovizionați de un „agricultor” vizibil, față de 5—6 agricultori la un neagricultor, cîți erau acum 30 de ani. Această inversare a cifrelor, realizată în decurs de numai 3 decenii, exprimă sintetic, în fapt, un impact din cele mai puternice asupra agriculturii, dar și asupra întregii stări economico-sociale și structurale — care în anumite cazuri rămăsese neschimbată timp de multe secole.

Cuantificarea elementelor care au contribuit la creșterea economică a agriculturii și „izolarea” participării fiecăreia din ele este un proces dificil, dar el trebuie realizat, pentru a putea analiza cauzele și tendințele de ansamblu și a putea influența orientările și deciziile de viitor.

CERCETAREA științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic au cunoscut creșterile cele mai puternice, atît ca „putere” de cercetare exprimată în numărul cercetătorilor și în valoarea bazei materiale, cît și ca rezultate ale cercetării, realizate sub formă de creații biologice, tehnologii noi și modernizate. Prezentate sub formă de grafic al capacității de producție la principalele plante de cultură, noile soiuri și hibridi au determinat următoarele creșteri absolute:

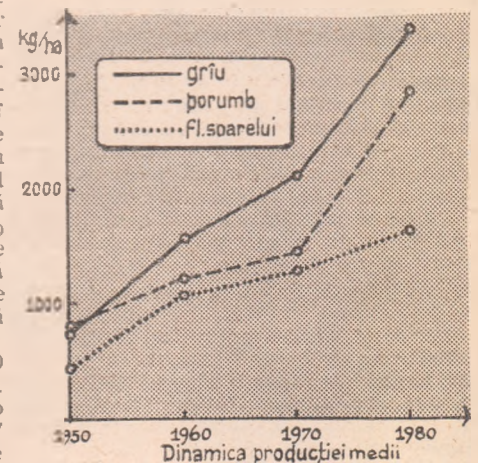
A crescut viteza de înlocuire a soiurilor și hibridurilor de la circa 15 ani în deceniile 4—5 ale secolului nostru, la 5—7 ani astăzi, ceea ce înseamnă că într-un astfel de interval trebuie să se obțină creșteri de 10—12% ale capacității de producție, pentru că numai așa se poate admite în cultură noua creație.

România anilor '50 producea 8—11 mil. tone de cereale pe o suprafață de circa 7 mil. ha, din cele aproape 10 mil. hectare arabile, pentru ca azi să producă cel puțin dublu pe o suprafață de numai circa 5 mil. ha, ceea ce reprezintă, deci, o creștere reală de peste 2,5 ori a producției medii — respectiv de la 1,2 tone/ha la aproape 3 t/ha. Pe suprafața disponibilizată de la cereale, de circa 1 milion hectare, se cultivă azi plante tehnice (floarea-soarelui, sfecla de zahăr, soia), care dau o valoare globală de circa 4 ori mai mare la unitatea de suprafață, față de cea a cerealelor produse în trecut.

Desigur, influența cercetării științifice nu s-a manifestat numai în domeniul **creării de noi soiuri și hibridi și al îmbunătățirii fondului genetic la animale**, ci și în multe alte sectoare, de pildă cunoașterea, utilizarea și ameliorarea resurselor de soluri, tehnologii superioare, crearea de mașini și tractoare, utilizarea îngrășămintelor și a mijloacelor chimice de combatere a bolilor, dăunătorilor și buruienilor. Știm astăzi mult mai mult despre producția agricolă și putem obține producții mult sporite, chiar față de cele actuale, dacă am utiliza în mod adecvat tot ce trebuie și ne stă la dispoziție.

Cum s-au manifestat celelalte elemente ale creșterii economice?

Resursele funciare de care dispune România se caracterizează printr-o mare diversitate a potențialului de producție și

se pretează la măsuri eficiente de ameliorare a acestuia. Luată în ansamblu, structura folosințelor terenului nu a suferit modificări esențiale, cu excepția ocupării unei însemnate suprafețe (cca. 500 mii ha) cu construcții și alte obiective neagricole și nesilvice, care însă a fost, practic, recuperată prin realizarea marilor lucrări de îndiguiri și desecări — mai ales în Lunca Dunării și în cîmpiile și luncile interioare. Sub aspectul calității productive actuale, impactul cel mai important a fost realizat prin **irigarea** a circa 2,4 mil. ha situate pe cele mai bune soluri și care, „transferate” din zona secetoasă — mai puțin sigură sub aspectul producției în fiecare an — au devenit fondul de siguranță cel mai important al întregii producții de cereale și plante tehnice. **Indiguirea și desecarea** altor circa 1,5 mil. ha au adus, la rîndul lor, un aport însemnat la stabilizarea capacităților actuale de producție a pămînturilor, care ar putea asigura producții mari și relativ constante. Trebuie însă să o spunem cu toată răspunderea că circa 1/3 din suprafețele agricole au rămas cu un potențial productiv foarte scăzut, atît în ceea ce privește pajiștile naturale, cît și peste 2,5 mil. ha arabile situate în zonele premontane și în zona de dealuri, cu soluri podzolite și podzolice și cu mari suprafețe erodate și alunecate, asupra cărora s-a acționat puțin și neconstant. Dacă am face un bilanț rezonabil privind efectul acțiunilor întreprinse asupra resurselor funciare în ansamblul lor, acesta s-ar solda cu un câștig de ansamblu relativ modest în ceea ce privește potențialul de producție al terenurilor, mai ales sub aspectul **insușirilor durabile** ale solului, ceea ce presupune concentrarea unor eforturi susținute, pe multiple planuri, în acest domeniu.

Inzestrarea tehnică și mai ales mecanizarea lucrărilor agricole au înregistrat cea mai mare modificare. În perioada amintită, creșterea ca volum a mijloacelor tehnice, a parcului de tractoare și mașini a fost de 10—12 ori, iar dacă adăugăm și modificarea calității mijloacelor, această creștere este și mai mare. Desigur, păstrînd proporțiile valorii acestor mijloace față de aceea a pămîntului, trebuie să recunoaștem că ele sînt relativ modeste și departe de a egala sau întrece această valoare. Sînt de semnalat și unele „descreșteri” ale însușirilor de bază ale solului: scăderea conținutului în humus în solurile irigate, creșterea acidității în cele fertilizate puternic cu azot, deteriorarea structurii și compactarea determinate pe alocuri de aplicarea excesivă a lucrărilor mecanizate.

Dacă am exprima în note de bonitare creșterea capacității productive a terenurilor agricole, care au circa 40 de puncte în medie ca potențial natural, prin lucrările efectuate s-au adăugat încă circa 10 puncte, ajungîndu-se astăzi la circa 50 de puncte, respectiv o creștere de 20%.

După cum rezultă din studiile de bonitare și caracterizare tehnologică efectuate pe întreaga țară, posibilitățile reale de creștere a potențialului productiv al pămîntului sînt de încă 23—25 de puncte, respectiv am putea realiza în România o notă medie de 72—75 puncte (din 100 maxime posibil — ideal pentru zona temperată în care ne aflăm), obținîndu-se deci o „**lărgire**” a bazei de producție cu încă 50% față de cea actuală.

Accastă creștere ar cere un efort de investiție de peste 600 miliarde de lei, pentru a ameliora toată suprafața agricolă a țării prin lucrări de drenaj, irigații, combaterea eroziunii și a alunecărilor, fertilizarea radicală a nisipurilor și sărăturilor și a tuturor solurilor care au nevoie de ameliorații. Putem spune cu toată răspunderea că, pe lingă posibilitatea reală de recuperare a investițiilor făcute s-ar realiza baza pentru asigurarea nevoilor alimentare ale sporului de populație pe care-l vor aduce generațiile viitoare.

Acțiunea privind asigurarea creșterii capacității productive a terenurilor agricole poate fi considerată ca o prioritate absolută a perioadei actuale și de perspectivă, de ea depinzînd apoi celelalte creșteri ale influenței factorilor de producție.

Inzestrarea cu mașini și tractoare. Dacă pămîntul — ca mijloc de producție — nu se poate reproduce, ci numai ameliora, așa-numitul „inventar mobil” (constituit mai ales din mijloace mecanice) este posibil de mărit pînă la nivelul rațional și economic îndreptățit. Creșterile spectaculoase înregistrate la noi — de 10 ori în 30 de ani — la principalele mijloace, apar ca un element care, pe de o parte, a înlocuit pe cei 4 din 5 lucrători cu mina din agricultură, plecați în alte ramuri ale economiei, și a asigurat creșterea productivității muncii de circa 5—6 ori în perioada considerată. Sub aspectul forței de tracțiune, **tractoarele au înlocuit peste două milioane de cai și boi de muncă**, făcînd ca furajele destinate hranei acestora să fie utilizate în hrana altor animale de producție, pentru carne, lapte, lînă, ouă.

Construcțiile agrozootehnice au cunoscut și ele o creștere foarte puternică, transformarea socialistă a agriculturii determinînd „transferarea” animalelor din construcțiile individuale modeste ale fiecărui gospodăru, în grajduri și hale noi, moderne, ale căror costuri de investiție se ridică azi la multe miliarde de lei. Ca mijloace de producție moderne, atît adăposturile de

animale, cît și întreaga gamă de alte construcții — cum sînt serele, depozitele, silozurile, instalațiile de prelucrare a produselor — reprezintă valori uriașe, create în ultimele decenii.

Resursele biologice — animale și plante — au cunoscut și ele creșteri puternice, de ordinul a 2—6 ori față de situația antebelică în raport cu speciile de animale, iar sub aspectul soiurilor, al hibrizilor de plante și al raselor de animale, calitatea acestora a crescut în mod esențial și a asigurat obținerea de randamente mult sporite la unitatea de suprafață și pe animal. Dacă raportăm sub aspect cantitativ **producția de bunuri agricole pe locuitor**, în perioada considerată, constatăm **creșteri de 3—6 ori** la majoritatea produselor (cereale, floarea-soarelui, sfeclă de zahăr, carne, lapte, ouă), în condițiile în care populația a crescut în aceeași perioadă de 1,3 ori și, deci, sporurile generale trebuie considerate la valoarea lor reală sub aspect cantitativ pe plan național.

Sursele de chimizare, respectiv cantitățile de îngrășăminte și pesticide folosite în agricultură au cunoscut creșteri de 20—30 de ori — practic neputînd fi comparate cu anii de referință '50. Cu toate că aceste mijloace, ca și mașinile și construcțiile agrozootehnice trebuie considerate ca venind din „exteriorul” ramurii, efectul lor asupra creșterii a fost considerabil, fără ele fiind de neconceput obținerea producțiilor actuale. Folosindu-se o cantitate de muncă vie, mai mare, cultivînd cu multă grijă pămînturile mai puțin fertile din zona de deal și munte și valorificînd resursele de îngrășăminte naturale, se pot obține rezultate de producție superioare.

În ansamblu, pe cele mai multe terenuri din țară, cu o unitate de substanță activă de îngrășămint chimic se aduce un spor de 5—6 unități echivalent la cereale sau de 6—8 unități nutritive la plantele furajere. Transformată în carne, o **tonă de îngrășămint poate asigura obținerea unei tone de carne**. Ca urmare, contribuția chimizării la creșterea volumului de produse al agriculturii este cu totul remarcabilă. Din păcate, nu dispunem încă de cele circa 4 milioane tone de îngrășăminte chimice, cite ne-ar trebui anual la un conșum de circa 250—270 kg pentru fiecare hectar agricol (inclusiv de pajiște) și care ar asigura o valorificare mai bună a resursei hidrotehnice de care dispunem.

Celelalte mijloace de chimizare — erbicide și insectofungicide — au și ele un aport însemnat la creșterea producției (contribuind — după cum apreciază specialiștii în materie cu 15—20% din recolta principalelor plante de cultură), și mai ales la eliberarea unei însemnate părți din forța de muncă necesară îngrijirii culturilor, asigurînd totodată protecția plantelor împotriva bolilor și a dăunătorilor.

În fine, **forța de muncă**, calitatea și modul ei de utilizare au cunoscut mutații profunde. Mergîndu-se pe linia modernizării agriculturii, s-a realizat o reducere drastică a numărului de lucrători din această ramură; revin, totuși, și astăzi încă circa 5 ha de teren agricol la un lucrător agricol, din care aproape 1,5 ha reprezintă pajiști naturale și numai 3,5 folosințe mai intensive.

Aparent ar fi, deci, destulă forță de muncă disponibilă pentru a acoperi în întregime necesarul în orice sezon; totuși, avînd în vedere vîrfurile mari ce se creează (mai ales în anumite sezoane), mai este încă necesar să se apeleze frecvent la forțe din afara agriculturii.

Ca element al creșterii, **componenta „forță de muncă” trebuie pregătită profesional la nivelul cerințelor științei și tehnicii agricole moderne**. Agricultura de azi nu mai seamănă decît în general cu cea tradițională. Se produc aceleași produse, prin procedee aparent similare, dar cu mijloace cu totul diferite — și dacă agricultura tradițională se învață în milioane de „școli” familiale, cea modernă trebuie învățată în „școli profesionale”, care nu sînt cu nimic mai simple decît cele din alte ramuri economice, ei dimpotrivă.

În fine, ar trebui să ne oprim asupra problemei **dimensiunilor creșterii**, date de limitarea resurselor „exterioare” agriculturii și în special a celor de natură energetică. Agricultura a existat timp de milenii înainte de epoca „petrolului”, ea va exista și după — dar cum? prin ce mijloace? Aceasta trebuie să constituie o preocupare nu numai a agricultorilor.

Astfel de probleme capitale își pune noua revoluție agrară, pe care conducerea partidului și statului nostru, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, o consideră și o promovează ca pe un amplu proces tehnic, organizatoric, economic și social. Agricultura se afirmă astfel ca o componentă de prim ordin a creșterii economice, în efortul întregii noastre societăți pentru a aduce România în rîndul țărilor dezvoltate.

dr. doc. Dumitru TEACI

Dinamici ale creșterii nivelului de trai

CONSTRUCȚIA socialistă pe pământul patriei noastre — rod al activității pline de eroism și abnegație, al creației conștiente a tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate, sub conducerea clarvăzătoare a partidului — a însemnat și înseamnă, așa cum o atestă faptele de netăgăduit, un drum glorios, înaintarea continuă și rapidă pe trepte tot mai înalte de progres și civilizație. Este drumul dezvoltării și modernizării forțelor de producție, a tuturor ramurilor economice, al ridicării eficienței economice, drumul realizării năzuințelor și idealurilor nobile ale maselor largi populare, potrivit intereselor lor supreme de bunăstare materială și spirituală, de acces larg la roadele culturii și civilizației moderne.

Telul suprem al întregii politici economice și sociale a partidului, al strategiei sale revoluționare îl constituie edificarea unei societăți în centrul căreia se află omul, bunăstarea și fericirea sa, asigurarea tuturor condițiilor pentru manifestarea deplină a personalității umane, a umanismului nou, revoluționar, propriu socialismului. „Una din preocupările de cea mai mare importanță a partidului și statului nostru — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — este crearea condițiilor ca, odată cu dezvoltarea economico-socială, creșterea veniturii naționale și a avuției naționale, să se îmbunătățească continuu nivelul de trai material și spiritual al poporului”.

Concepția și practica partidului și statului nostru în domeniul ridicării continue a nivelului de trai al poporului, al ridicării calității vieții, pornește de la cerința imperioasă a dezvoltării întregii economii, a obținerii unei înalte rodnici în cheltuirea resurselor materiale și de muncă. Cursul intens spre modernizare și eficiență, imprimat cu fermitate în dezvoltarea economiei, atât în profil de ramură, cât și în profil teritorial după Congresul al IX-lea al partidului, abordarea prospectivă a complexului de factori și condiții concrete, obiective și subiective, interne și externe, în care se desfășoară opera construcției socialiste în România, reevaluarea exigentă atât a realizărilor cât și a neajunsurilor din activitatea economico-socială, au creat condiții pentru ca țara noastră să devină un stat socialist cu o industrie modernă și o agricultură tot mai înaintată desfășurate pe întregul cuprins al țării, amplificându-se resursele pentru îndeplinirea unor obiective cuceritoare, dar profund realiste, în domeniul ridicării nivelului de bunăstare materială și spirituală a poporului nostru.

În întreaga politică economică a partidului nostru, în prevederile riguroase și realizările planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială se îmbină, într-un tot unitar, armonios încheșat, laturile care îmbrățișează creșterea și dezvoltarea economică, cu laturile sociale, ale ridicării nivelului de trai și civilizației socialiste a maselor. În condițiile abordării organice, într-un tot indivizibil, a obiectivelor dezvoltării întregii economii cu cele de ordin social, ale ridicării continue a bunăstării, în ultimele cincinale, inclusiv în anii 1981—1985, pentru domeniul nivelului de trai au fost elaborate măsuri și programe speciale. Acestea au avut și au în vedere ridicarea calității vieții în toate componentele sale, dezvoltarea și înflorirea personalității umane, afirmarea deplinei egalități între toți cetățenii patriei fără deosebire de naționalitate, de zonă și localitatea în care trăiesc și muncesc, accesul lor tot mai larg la roadele civilizației socialiste.

Îndeplinirea exemplară, în toată complexitatea și anvergura lor, la termenele stabilite, a prevederilor înscrise în aceste programe, chiar în condițiile în care economia românească s-a confruntat cu dificultăți serioase determinate de factori naturali și de fenomene negative din economia mondială, demonstrează capacitatea prospectivă și mobilizatoare a partidului nostru comunist, munca eroică a poporului pentru dezvoltarea puternică, viguroasă a economiei, identificarea profundă a obiectivelor politicii economice și sociale a partidului și statului nostru cu interesele supreme ale tuturor claselor și categoriilor de oameni ai muncii. În condițiile când în multe țări ale lumii, inclusiv în țări puternic dezvoltate economic, se discută nu atât problema creșterii în continuare a veniturilor și consumurilor, cât problema menținerii nivelului de consum la care s-a ajuns, când numeroase țări occidentale se confruntă cu inflația galopantă, cu escaladarea șomajului cronic, cu nesiguranța zilei de mîine pentru mase largi, obiectivele și sarcinile cuprinse în Programul-direktivă de creștere a nivelului de trai și de ridicare continuă a calității vieții adoptat de Congresul al XII-lea al P.C.R. — obiective care deja au început să se mate-

rializeze — relevă în esența lor marile potențe de progres și civilizație pe care le conține socialismul în România.

Sporirea veniturilor populației și a desfacerilor de mărfuri

PE BAZA DEZVOLTĂRII și modernizării în ritmuri sustinute a industriei, a ridicării continue a producției agricole și dezvoltării rapide a celorlalte ramuri, sporirii puternice a venitului național, veniturile bănești ale populației cunosc o dinamică continuu ascendentă. Referindu-ne la cîțiva indicatori în mărime absolută, rezultă că retribuția lunară medie netă a personalului muncitor a crescut de la 337 lei în anul 1950, la 1 289 lei în anul 1970 și la 2 238 lei în anul 1980; creșterea veniturilor nominale nete ale țărănimii, pe o persoană activă, se concretizează, de asemenea, în ritmuri înalte: de la 167 lei lunar în anul 1950, la 571 lei în anul 1970 și la 1 373 lei în anul 1980. Toate aceste sporuri absolute s-au produs concomitent cu legarea tot mai strînsă a retribuției de munca efectiv prestată, de rezultatele obținute, cu asigurarea unui raport echitabil între veniturile diferitelor categorii de oameni ai muncii.

Repartizarea personalului muncitor pe grupe de retribuții medii realizate a cunoscut în consecință schimbări radicale: dacă în martie 1965 personalul muncitor cu o retribuție până la 1 300 lei deținea o pondere de 83,8 la sută, iar în martie 1970 de 61,5 la sută, ea a ajuns la numai 3,8 la sută în martie 1980; în schimb, ponderea personalului muncitor cu retribuții între 2 001—2 500 lei a crescut, în acciași ani, de la 1,6 la sută, la 5,4 la sută, și respectiv la 28,8 la sută, iar cu retribuții peste 2 500 lei de la 0,5 la sută, la 2,9 la sută și respectiv la 22,6 la sută. Cifrele de mai sus oglindesc un salt considerabil pe planul sporirii veniturilor din muncă, ca o consecință a succesele istorice în domeniul dezvoltării economiei naționale, al ridicării nivelului de trai. Datorită majorării retribuției nominale a tuturor categoriilor de oameni ai muncii, cu creșteri mult peste prevederile inițiale în cincinalul precedent, a sporirii numărului personalului muncitor, a creării în toate județele și localitățile țării a noi și numeroase locuri de muncă (personalul muncitor a sporit de la 1 223 mii persoane în 1950, la 7 340 mii în 1980), a crescut rapid volumul veniturilor bănești totale ale populației din sectorul socialist. Acestea s-au ridicat de la circa 15 mld. lei în anul 1950, la 279,7 mld. lei în anul 1980.

Importante venituri bănești directe obțin oamenii muncii pe calea fondurilor sociale de consum, prin sistemul de pensii, alocații de stat pentru copii, burse, indemnizații de boală și alte ajutoare, venituri al căror nivel și volum total au cunoscut dinamici accentuate pe măsura ridicării potențialului economic al țării, realizării unor parametri superiori de calitate și eficiență. Cheltuielile pentru acțiuni social-culturale de la bugetul statului au crescut în anul 1980 față de anul 1950 de 21 ori, iar față de anul 1965 de aproape 3,4 ori. Calculate pe locuitor, ele au crescut de la 211 lei în 1950 la 3 197 lei în 1980, adică de 15 ori. Pe de altă parte, au înregistrat o dinamică accelerată sumele alocate ajutorului de stat pentru copii, fondurile destinate asigurărilor sociale de stat, iar pensia medie lunară a pensionarilor de asigurări sociale de stat pentru limită de vîrstă și vechime integrală în muncă a crescut de la 898 lei la 1 335 lei. La toate acestea trebuie adăugate sumele importante ce revin populației din fondurile cu destinație social-culturală alocate de organizațiile cooperatiste și obștești — potrivit prevederilor statutare de funcționare a acestor organizații.

După cum se știe, creșterea veniturilor nominale nu se reflectă automat, în orice condiții, în ridicarea nivelului de trai, ci depinde de evoluția puterii de cumpărare a acestor venituri. De aceea, datorită stăpînirii, prin plan, a evoluției nivelului prețurilor bunurilor de consum și a tarifelor pentru serviciile prestate populației, odată cu creșterea veniturilor nominale au cunoscut o creștere continuă veniturile reale ale populației. Totodată, un obiectiv esențial al prevederilor programelor de ridicare a bunăstării poporului nostru îl constituie preocuparea statornică ca veniturile de care dispune populația să-și aibă corespondent în volumul, structura și, varietatea corespunzătoare de bunuri și servicii. Se realizează, cu alte cuvinte, echili-

modifice modul de organizare sau chiar modul de concepere al proceselor productive pentru a se obține nivelul de autonomie dorit. Se conturează tot mai pregnant aprecierea că pentru regiunile mai mici se poate realiza numai o autonomie limitată în privința alimentării cu energie și produse alimentare în timp ce țările pot obține niveluri superioare de autonomie energetică și alimentară.

Noi sisteme agroalimentare

UNA DIN IDEILE NOI ce a apărut în ultimul deceniu — menționa J. D. Gussow *) — este aceea că a **depinde în privința aprovizionării cu produse alimentare de bază de țări depărtate nu poate fi o politică înțeleaptă** nici pentru țări dezvoltate și nici pentru cele în curs de dezvoltare atât din motive politice cât și mai ales energetice. Demnă de reflecție este și remarcă acestui autor referitoare la faptul că modelele de agricultură industrială practicate în prezent sînt ruinoase pentru teren, tributare în prea mare măsură energiei industriale și produselor chimice toxice; ele sînt pe de o parte, din ce în ce mai costisitoare, iar pe de altă parte, au ajuns la distrugerea însăși a resurselor de care agricultura are nevoie pentru propria supraviețuire.

În contextul creșterii preferințelor combustibililor, produsele alimentare cultivate în zone depărtate, irigate cu consumuri energetice însemnate, manevrate și transportate la distanțe mari, depozitate în sisteme frigorifice etc. devin mult mai costisitoare în comparație cu produsele locale ce nu sînt supuse decât unor transformări minime și sînt valorificate pe piețele apropiate locului de producție.

Înțelegerea acestor adevăruri face ca eforturi deosebite să se depună pretutindeni pentru elaborarea unor noi sisteme agroalimentare, care consumă mai puțină energie neregenerabilă și materiale industriale, mai adaptate cerințelor și particularităților zonale și mai responsabile în ceea ce privește mediul. Pe această linie de preocupări se înscriu și măsurile adoptate în țara noastră pentru realizarea autoaprovizionării județelor cu produse agroalimentare. Credem că, și în această sferă de activitate aplicarea conceptului de proces circular activ **) ar putea constitui o modalitate practică de concepere a unităților productive care să răspundă atât criteriilor de minimalizare a consumurilor energetice cât și celor de valorificare superioară a întregului potențial productiv al zonelor.

Reproiectarea producției materiale

POATE CĂ NU GREȘIM afirmînd că în aceste momente de adevărată răscruce din istoria civilizației este necesară **a reproiectare a întregii sfere a producției materiale — agroalimentare și industriale**, precum și o **reproiectare a așezărilor umane — urbane și**

rurale, totul în funcție de criteriul consumului minim de energie și de respectarea caracteristicilor naturale unice ale diverselor regiuni în ce privește solul, apa, clima și alte particularități care au modelat de-a lungul vremurilor civilizațiile proprii diverselor regiuni ale globului. Restricțiile crizei constituie un semnal de alarmă împotriva risipei și a indifferenței față de echilibrul naturii al cărui element component este omul. Ele constituie totodată un îndemn pentru folosirea prioritară a resursei celei mai prețioase — **inteligenta umană**, înțelepciunea pentru a face ca această perioadă de tranziție energetică — de la surse neregenerabile la cele regenerabile — să nu se facă în detrimentul condițiilor de viață ale oamenilor, ci dimpotrivă să permită utilizarea rațională a binefecerilor civilizației tehnice în contextul unor moduri de viață adecvate noilor situații energetice care să urmărească ameliorarea calității vieții cotidiene.

Dar, pentru realizarea unor atari deziderate este necesar să ne asumăm curajul de a abandona practicile economice convenționale, curajul de a recurge la sursele noi de energie, curajul de a recunoaște că tehnica și tehnologiile actuale au fost greșit orientate și de a impulsiona preocuparea pentru economicitate și raționalitate.

Minimizarea risipei și a poluării, condiții mai bune de viață nu pot fi obținute dacă nu se operează modificări radicale în însăși sistemul de valori, în criteriile fundamentale de definire a finalităților oricărei activități productive. Analiza efectelor generate de variațiile costului energetic asupra produselor relevă importanța prioritară pe care o dobîndesc pentru competitivitatea acestora calități ca: durabilitatea, siguranța în exploatare, confortul, frumusețea.

Problema diversificării surselor energetice, a curajului de a abandona practicile economice convenționale și de a recurge la surse noi de energie, la soluții tehnico-economice noi, de concepere a proceselor industriale într-o manieră care să evite risipa și poluarea este esențială. Poate că una din erorile lumii industriale actuale este aceea că dezvoltarea economică nu a fost gândită întotdeauna, în lumina cerințelor oamenilor. Criteriile de rentabilitate, de specializare etc. utilizate în conceperea proceselor industriale au stimulat în mod incontestabil procesele creșterii economice, dar concomitent au alimentat risipa și poluarea — care, multiplicată de gigantomanie — au atins proporții primejdioase pentru continuarea procesului însuși de creștere economică și chiar pentru echilibrul mediului natural.

În condițiile actuale este necesar să **fie schimbate criteriile fundamentale de proiectare a proceselor industriale.**

Nu s-ar putea schimba ciclul de creare și consumare al produselor pentru ca prin procese circulare active să se valorifice integral componentele din materiile prime, să se refolosească energia secundară și terțiară, să se reducă transporturile, risipa și poluarea?

Nu ar fi oare posibile combinații raționale ale tehnicilor avansate cu cele tradiționale, în vederea producerii energiei acolo unde urmează să fie consumată?

Așezările umane, altfel concepute

AM SCHIȚAT mai sus cîteva orientări, concepte, criterii de valoare, noi soluții sugerate pentru rezolvarea multora din problemele acute ale zilelor noastre. Se cuvine, în final, să subliniem faptul că ideea autonomiei energetice și alimentare, a autoaprovizionării zonelor și localităților este pe deplin viabilă și rațională, că ea poate fi transpusă în viață prin modificarea structurilor de bază ale așezărilor urbane și rurale, printr-o rapidă adaptare la restricții. Acest lucru s-ar putea realiza și printr-o imbinare mai rațională a zonelor de activități productive — industriale, agricole, comerciale, social-culturale etc., cu cele de locuințe și cu zone de agrement. S-ar putea ca hrana să fie produsă cit mai aproape de zona în care urmează a fi consumată, pentru ca în viitor alimentele de strictă necesitate să nu mai fie transportate de 3—4 ori, (uneori peste mări și oceane).

În ceea ce privește conceperea așezărilor noi, acestea ar trebui să fie proiectate pentru dimensiuni moderate care să le permită să subsiste într-o oarecare măsură, în situații excepționale în mod autonom. În acest scop ele vor trebui să includă zone agrare în interiorul și în jurul lor pentru a asigura aprovizionarea cu principalele alimente și valorificarea tuturor surselor de energie regenerabilă și neregenerabilă, secundară, terțiară, și să producă bunuri de consum, în special cele de masă — necesare locuitorilor și să fie prevăzute cu sisteme de valorificare a reziduurilor, de reciclare și re folosire a produselor.

Dacă ținem seama de marea capacitate de adaptare, de creativitatea de care omenirea a dat dovadă ori de cîte ori s-a aflat în fața unor **necesități imperioase** am avea temeiuri de optimism. Dar nu trebuie să uităm că nimic nu apare de la sine, că toate succesele au fost obținute cu mari eforturi, că întotdeauna rezolvarea unor probleme depinde de **momentul sesizării lor și mai ales de rapiditatea cu care se trece la acțiune.** Atît în evoluția speciilor, cît și în istoria economică a fost demonstrat faptul că s-au menținut, au progresat și s-au dezvoltat acei care au dovedit cea mai promptă capacitate de adaptare la schimbările mediului. Și în condițiile crizei economice actuale se vedește faptul că reușesc să mențină o evoluție economică favorabilă acele state care au înțeles și acționat rapid în sensul modificării comportamentului economic, care au produs idei noi și le-au aplicat în viață și care au adoptat strategii coerente de modificare a structurilor economice în scopul dobîndirii autonomiei energetice, tehnologice, alimentare.

Maria D. POPESCU

*) „Securitatea alimentară personală și sistemele alimentare impersonale” de Joan Dye Gussow în revista F.A.O. „Ceres” nr. mai-iunie 1981

**) Referitor la conceptul de proces circular activ au fost publicate articole și dezbateri în „Revista economică” din anii 1979, 1980, 1981

MATERIILE PRIME - O PRIORITATE

PROBLEMA mult timp vitregită în ordinea tratării priorităților economice, perspectiva materiilor prime a ajuns să capete — într-un moment de reflecție, la răscruce de ani și de opțiuni decizionale — o poziție la care s-a ajuns prin activitățile umane mai mult sau mai puțin raționale responsabile față de generațiile viitoare.

Aceasta, pentru că ne obișnuisem să avem — sau să credem că există din belșug tot ceea ce era necesar pentru o dezvoltare, al cărei principal criteriu îl constituia maximizarea rezultatelor și a cărei pertință începe să fie din ce în ce mai mult infirmată. Suficient de ieftine, materiile prime nu puneau probleme deosebite de aprovizionare, fără a mai menționa faptul că erau lăsate pe seama capitolului „cheltuieli indirecte” — costurile sociale, deșeurile, poluarea, amplificate de un consum exagerat, adeseori irațional.

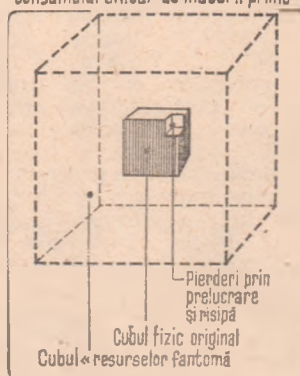
Treptat însă comunitatea internațională a început să reflecteze mai serios la problema materiilor prime, văzându-se că rezolvarea era mai complicată decât se credea și cu implicații mult mai largi.

Această „problemă” a materiilor prime rezidă în pericolul dispariției lor — mai devreme sau mai târziu — sau cel puțin al accentuării dificultăților de a fi găsite și exploatare, în amplificarea consecințelor negative ale activității omului asupra naturii și de aici amenințarea cu degradarea ireversibilă a mediului, în intensificarea contradicțiilor referitor la folosirea materiilor prime și lărgirea decalajelor care separă țările dezvoltate de cele în curs de dezvoltare. În aceste condiții unii specialiști apreciază că asistăm la o criză profundă a relațiilor dintre om și natură, că a luat sfârșit epoca materiilor prime ieftine.

Cauzele care au determinat criza materiilor prime — creșterea cantității de resurse naturale folosite în economie, disponibilitățile relativ limitate de resurse necesare pentru a satisface cerințele mondiale la nivelul actual al cunoștințelor și tehnologiilor de folosire a resurselor naturale, localizarea geografică diferită a resurselor naturale față de forțele de producție — au un caracter global și sint caracteristice pentru economiile moderne. În ultimii 25—30 de ani, arată profesorul maghiar Simonyan, lumea a utilizat tot atâtea resurse minerale cit folosise omenirea în decursul întregii sale istorii. Numai în perioada 1950—1976 țările occidentale și-au majorat de 3 ori consumul de metale și de 3,5 ori pe cel de ma-

terii prime destinate chimiei¹⁾. Fără îndoială că aici am putea vorbi despre schimbarea continuă care are loc în ce privește partea din natură cunoscută de om și care îi afectează existența de progresele tehnologice, ceea ce ar da naștere la ceea ce Erich Zimmermann denumea „resursele-fantomă” și imaginate grafic după aceeași idee.²⁾

Modificarea teoretică a volumului rezervelor în funcție de reducerea consumului unitar de materie primă

Nu putem uita însă, și tocmai acest aspect este într-o oarecare măsură neglijat de autorul citat, faptul că pierderile de materii apărute în procesul de producție în mod firesc sau prin risipă. fenomene care, dacă în urmă cu zece ani puteau fi considerate numai marginale, au căpătat astăzi dimensiuni mult mai importante. Nu putem, de asemenea, să uităm — așa cum se sublinia într-un raport de dată relativ recentă³⁾ că deși resursele minerale neenergetice par suficiente pentru a acoperi cererea până în anul 2000, va fi nevoie de noi descoperiri și de noi investiții care — în condițiile creșterii prețului energiei — pot face neeconomică exploatarea acestor resurse.

Ne referem mai înainte la disponibilitățile relativ limitate de resurse. Date statistice sovietice⁴⁾ arată că — la nivelul actual de exploatare — rezervele sigure de materie primă din lumea nesocialistă sint disponibile pentru 150 ani pentru minereul de fier, 100 de ani pentru nichel, 70 de ani pentru aluminiu, 55 de ani pentru cupru etc. Dacă ținem seama de creșterea rapidă a consumului, această perioadă „de grație” se va reduce simțitor față de cifrele avansate, fapt care vine în sprijinul explicațiilor privind creșterea prețurilor.

Devine, astfel, o certitudine faptul că ritmul și tipul de creștere economică din ultimele două decenii — caracteri-

zate prin exploatarea nelimitată a materiilor prime — nu mai pot fi menținute fără reconsiderări de fond în privința acestor surse de bază ale creșterii și progresului.

Mai multe considerente ar trebui subliniate. Mai întâi, faptul că progresul tehnologic poate permite exploatarea în condiții competitive chiar a minereurilor cu conținut mai sărac de metal. Trebuie arătat aici că nu sintem pentru prima dată în fața unor astfel de situații și ele provin chiar din lumea occidentală; niciodată exploatarea unor zăcăminte din zone îndepărtate față de locul de prelucrare sau în mediu climatic greu accesibil nu s-a făcut în detrimentul profitului ci doar atunci cînd au fost create mijloacele tehnologice optime pentru asigurarea profitului obținut în condițiile unor exploatări normale. Deci, resursele continuă să existe, dar problema principală pentru valorificarea lor rezidă în scurtarea timpului pînă la punerea în aplicare a tehnologiilor adecvate condițiilor geografice neprielnice, adîncimilor mari de lucru sau conținutului mai sărac în substanțe utile, în cazul minereurilor.

O altă problemă care își așteaptă reglementarea se referă la relațiile economice internaționale, incluzînd aici, „printre altele, comerțul, investițiile străine, sistemele de finanțare etc., care capătă tot mai mare importanță în procesul valorificării materiilor prime atît de inegal răspîndite pe suprafața globului”. După cum arată raportul Global 2000, citat mai sus⁵⁾, un sfert din populația globului care locuiește în țările dezvoltate va continua, pînă la nivelul anului 2000, să absoarbă trei pătrimi din producția minerală a lumii. Un alt studiu⁶⁾ subliniază, pe drept cuvînt, faptul că principalii comi-

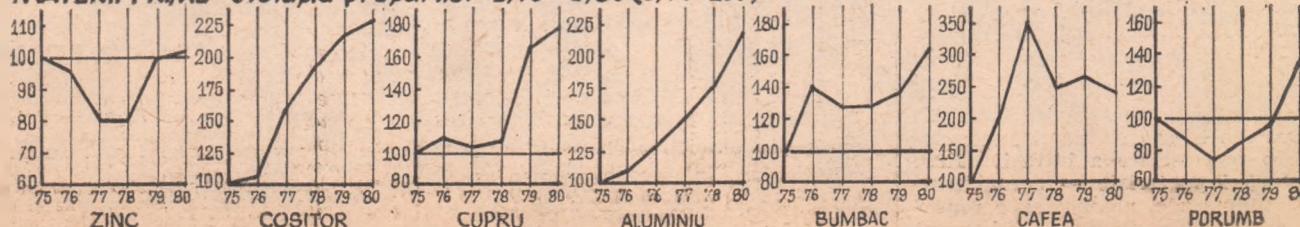
¹⁾ Simonyan, R.R., Use of Natural Resources, Development and Peace, 1981

²⁾ Zimmermann, Erich W., Introduction to World Resources, New York Evanston and London 1964. Autorul pornește de la un exemplu ipotetic, considerînd că S.U.A. dispuneau în 1900 de 3 000 miliarde t rezerve de cărbune cînd era nevoie de 7 livre de cărbune pentru a produce 1 kWh energie electrică; în 1950, tehnologia îmbunătățită permitea folosirea a numai unei livre de cărbune cu același rezultat. Dacă în acești 50 de ani valoarea cărbunelui — luat aici în primul rînd ca sursă de energie, cazul fiind, însă, aplicabil și altor materii prime — a crescut de 7 ori, înseamnă că s-a ajuns la un cub „fantomă” de 20 000 miliarde tone. Cu alte cuvînt, reducerea consumului unitar ar echivala cu o sporire a rezervelor.

³⁾ „The Global 2000 Report” in Magda Cordell McHale, Ominous Trends and Valid Hopes: A Comparison of Five World Reports. University of Minnesota, 1981.

⁴⁾ Simonyan R.R., op. cit.

MATERII PRIME - evoluția prețurilor 1975-1980 (1975=100)

sumatori se află în țările bogate și industrializate care obțin multe materii prime din țările în curs de dezvoltare. Problema revine, așadar, la aceea că țările în curs de dezvoltare care posedă o mare parte a rezervelor de materii prime nu sînt, în același timp și centre importante de prelucrare.

Accentuarea, în ultimul deceniu, a decalajelor între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare în privința puterii de cumpărare atestă convingător înrăutățirea situației în care se află acestea din urmă prin pierderile neinterupte și în creștere datorită prețurilor inechitabile practicate la materiile prime exportate, față de prețurile la care ele sînt obligate să achiziționeze produsele manufacturate necesare.

Trebuie, de asemenea, subliniat faptul că, alături de aspecte ce țin de o atmosferă de nesiguranță politică ce poate determina restricții asupra exportului direct și indirect, o altă problemă care afectează multe țări constă în rolul crescînd al companiilor transnaționale pe piețele materiilor prime. Aceste societăți pun în mișcare mecanisme proprii capitalismului monopolist în relațiile dintre filialele lor din țările în curs de dezvoltare și sediile centrale situate în marile metropole occidentale, își însușesc prin spoliere și practici inechitabile părți însemnate din avuția națională a unor țări care se văd astfel lipsite de elementele de bază necesare depășirii stării de subdezvoltare în care se află. Aceasta, pentru a nu mai menționa rolul transnaționalelor în fixarea, de multe ori arbitrară, a prețurilor la materii prime prin speculații de bursă, controlul asupra stocurilor și în general asupra mecanismelor de piață pentru multe din aceste resurse.

În sfîrșit, se impune acum, mai mult decît oricînd, ca strategiile viitoare privind utilizarea materiilor prime să țină seama în mult mai mare măsură de conservarea mediului înconjurător, ca o condiție a însăși existenței speciei umane. Se vorbește tot mai insistent despre menținerea echilibrului ecosistemelor printr-o judicioasă intervenție a omului asupra naturii, despre inițierea de programe genetice, despre reducerea efectelor nefaste ale fenomenelor de poluare.

Lumea începe — și este cazul să înceapă — să fie conștientă de necesitatea unor acțiuni pertinente din partea comunității internaționale pentru asigurarea materiilor prime fie ele minerale sau agricole, pentru trecerea la identificarea și exploatarea economică a altora noi, pentru restructurarea și reorientarea consumurilor în direcțiile

5) The Global 2000 Report, op. cit.
6) The North South Report in Magd Cordell McHale, Ominous Trends in World Valid Hopes: A Comparison of Five World Reports.

COBALTUL, un metal devenit rar, este în prezent indispensabil industriilor de vîrf. Reducerea disponibilităților ar putea determina reduceri în producția de avioane, de oțeluri magnetice de putere mare, precum și probleme încă nerezolvate în industria vopselelor, în rafinarea petrolului, în industria sticlei și de ceramică, în mecanică.

Cu o producție mondială de aproape 30 mli tone, cobaltul asigură performanțele tuturor industriilor de vîrf: în doze infimezimate acesta multiplică proprietățile substanțelor cărora le este adăugat sau le dă chiar proprietăți noi, după legi fizice încă puțin cunoscute. Incorporat în oțeluri rapide, cobaltul mărește viteza sculelor așchietoare și le reduce uzura. Oțelurile cu cobalt sînt singurele care permit prelucrarea titanului și a superaliajelor.

Un alt fapt deosebit îl constituie producția: în lume sînt puține mine de cobalt, iar cea mai mare parte a producției provine din deșeurile de la prelucrarea minerurilor de cupru, plumb, zinc, nichel.

În aceste condiții, de reducere a cantităților disponibile, prețul a crescut într-un singur an de la 6 la 20—25 dolari livra — preț la producător — și chiar la 40—45 dolari pe piața liberă, ceea ce a atras atenția autorităților guvernamentale din multe țări asupra necesității de a trece la economii severe precum și la exploatarea nodurilor polimetaliți submarine care — după estimări americane — conțin suficient cobalt pentru a acoperi necesitățile S.U.A. pînă în anul 2000. O altă posibilitate o constituie reciclarea metalului provenit de la catalizatorii pentru petrol, deșeurile de la superaliaje și din metalurgia zincului — aici problema principală fiind rentabilizarea operațiilor. În sfîrșit, în Franța, S.U.A. și Japonia, spre exemplu, au fost lansate programe de cercetare vizînd substituirea cobaltului în anumite tehnologii, în primul rînd pentru catalizatorii de tip cobalt-molibden și pentru magnetii permanenți. Există speranțe ca în următorii 3—5 ani să se poată realiza înlocuirea cobaltului din oțelurile rapide și din pigmentii pentru vopseturi.

DISPUNIND de caracteristici deosebite — duritate, conductibilitate termică și electrică ridicată masă redusă — **BERILIUL** s-a impus ca unul din metalele rare, indispensabile în industriile de vîrf și în special în industria aerospațială. Printre utilizări se numără discurile de frînă pentru navele aeriene de mare tonaj și, recent, așa-numitele scuturi termice ale rachetelor cosmice, menite să reziste la temperatura produsă la revenirea aparatelor în atmosferă. Există preocupări pentru folosirea acestui metal la ecranele aparatelor de radiografie (care ar asigura o transmisie de circa 17 ori mai bună decît în cazul aluminiului) și în industria de echipament nuclear.

Lista posibilităților de utilizare se extinde însă mult mai mult în cazul aliajelor cu cupru, aliaj solicitat în industriile moderne și „de viitor”. Cea mai mare parte a aplicațiilor se referă la electrotehnică și electronică sub forma componentelor (conectoare, releuri, arcuri etc.) — și microelectronică. Printre alte utilizări se înscriu electrozii de sudură prin rezistență, capete de piston la motoare cu injecție etc.

Cererea industrială de aliaj cupru-beriliu a crescut continuu în ultimii douăzeci de ani cu o rată de 6—7% pe an, apreciîndu-se că, pentru anii '80 vom asista la creșterea cererii dat fiind tocmai perspectiva dezvoltării industriilor de vîrf care solicită utilizarea acestui metal și a aliajului său de cupru.

MOLIBDENUL devine, la rîndul lui, un metal rar a cărui lipsă poate afecta industria construcțiilor de mașini, industria chimică și a automobilelor. Se apreciază că producția mondială de molibden nu va putea urma cererea care crește cu 6—8% pe an, chiar dacă recesiunea mondială se va prelunge.

Majorarea cererii este determinată de folosirea acestui metal, printre altele, la fabricarea oțelurilor speciale necesare pentru construirea conductelor de hidrocarburi cărora le conferă calități superioare de rezistență și elasticitate, în condiții de frig. Numai pentru conducta de gaz natural din Alaska spre S.U.A., de exemplu, va fi nevoie de 4—6 mii tone molibden, ceea ce, fără îndoială, nu va lăsa neafectat echilibrul pe piața mondială.

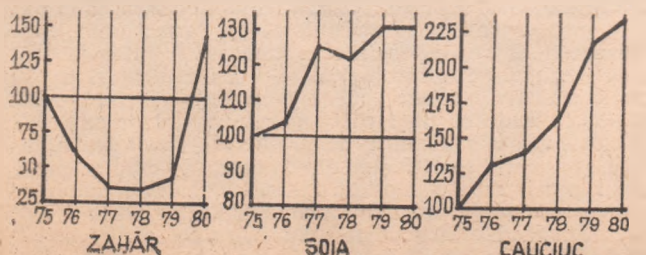
Ce se poate face pentru menținerea aprovizionării în continuare a pieței? Specialiștii francezi sugerează trei soluții: economia de aliaje metalice, substituția acestora cu materiale plastice și recuperarea molibdenului. În 1979 a fost inițiat în această țară un procedeu hidrometalurgic nou de tratare a catalizatorilor din industria petrolieră, folosiți pentru extragerea din ei a molibdenului și a cobaltului. Dacă pentru 1980 nivelul de recuperare era estimat în Franța la circa 100 tone, experții apreciau aceste rezultate ca incipiente propunîndu-și să dezvolte o industrie de recuperare pe termen lung, care va necesita acțiuni și strategii conjugate din partea tuturor țărilor și guvernelor interesate.

intr-adevăr prioritare dezvoltării echilibrate a tuturor țărilor lumii, pentru un comerț echitabil cu materii prime, pentru informarea și educarea omenirii corespunzător acestor deziderate.

Specialiștii se îndreaptă cu tot mai multă insistență către noile cuceriri ale științei și tehnologiei: exploatarea nodurilor polimetaliți, biotehnologia, inovații tehnologice în domeniul utilizării materiilor prime agroindustriale. Trebuie, însă, să înțelegem foarte bine faptul că, dincolo de aceste preocupări, resursele de materii prime sînt și rămîn limitate. Nu trebuie și nu poate să constituie un factor de autolinistire faptul că o nouă revoluție industrială, aută să dea răspunsuri alternative la posibilitatea epuizării materiilor prime. Se caută, desigur — și unele răspunsuri s-au dat sau sînt pe cale de a fi

date — substituenți pentru unele materii prime deficitare, orientarea lor către domenii de interes prioritar — industrie, alimentație și în general pentru satisfacerea trebuințelor de bază ale populației globului. Dar, în același timp, nu trebuie neglijați parametrii limitativi: faptul că cunoștințele noastre tehnice și științifice sînt îngrădite de posibilitățile noastre actuale de cunoaștere, faptul că în lume acționează încă instituții anacronice de natură să frîneze eforturile bine intenționate ale celei mai mari părți a omenirii, respectiv lipsa unui consens asupra imperativelor pe care le impune progresul general uman, imperative a căror realizare se impune cît mai grabnic posibil.

Em. STANCU

Sursa: după «South» 1981

PREVIZIUNI S.E.D.E.I.S. PENTRU PIAȚA MATERIILOR PRIME

„PERSPECTIVELE încă incerte privind revenirea din criza economică duc la concluzia că anul 1982 nu va presupune un consum mult diferit de materii prime față de anul 1981, deci nu vom asista la o explozie a prețurilor într-un viitor apropiat. Odată cu revenirea conjuncturală se așteaptă însă să crească considerabil cererea în scopul stocării, ceea ce va face ca piețele să reacționeze rapid, iar prețurile să tindă să crească. Vom asista, deci, la o creștere treptată a prețurilor, care cel puțin vor egala dacă nu vor depăși ritmul general al inflației.”

TENDINȚE ÎN TEHNICA VIITORULUI

ANUL 2000 nu este departe. În cei 19 ani ce ne mai despart, nu se pot produce — dacă privim lucrurile pe baza informației pe care ne-o oferă istoria (altele sînt principial imposibile) — schimbări atît de profunde și de generale, încît să nu ne putem face nici o imagine asupra sistemelor tehnice care vor funcționa la sfîrșitul secolului nostru.

Este foarte probabil că la sfîrșitul intervalului pe care îl avem în vedere o mare parte din mașinile și utilajele instalate în ultimii cîțiva ani vor fi încă în funcțiune. Statisticile destul de amănunțite cu privire la unele clase de mașini și utilaje arată că o parte importantă dintre ele au avut în ultimul timp o vîrstă de peste 20 de ani, în multe țări dezvoltate. Folosirea rațională a mașinilor și utilajelor mai vechi poate fi foarte eficientă, deoarece în cadrul ansamblului de sisteme tehnice există multe locuri în care mașini și procedee vechi dau rezultate satisfăcătoare. Desigur, pentru a se realiza situația în care mașini cu vechime fizică mare sînt încă suficient de productive, ele trebuie să efectueze mai multe mișcări din poziția de avangardă a dinamicii tehnice spre poziția de ariergardă, de unde vor ieși spre a intra în procesul de reciclare a materialelor și în special a aliajelor de fier. O mașină folosită astăzi în industria aerospațială va ajunge poate peste două-trei decenii în producția de articole menajere sau în producția unor componente simple pentru mașinile agricole sau, mai general, în poziții în care nu este necesară nici productivitatea, nici precizia, imperative în ramurile de avangardă ale momentului viitor pe care-l avem în vedere.

Prognoza ca istorie proiectată

UN ANUMIT NUMĂR DE PROCEDURE tehnologice fundamentale au o istorie milenară. Oricît de mult au evoluat mijloacele cu ajutorul cărora se realizează aceste principii, materialele asupra cărora se execută ele, principiile au rămas nemodificate. Putem invoca cîteva exemple grăitoare.

Majoritatea obiectelor tehnice din producție și din uzul nostru curent sînt structuri simple sau complicate din materiale rigide. Acestea s-au obținut întotdeauna și se vor obține și în viitor în principal prin două procedee fundamentale: fie prin aducerea materialului inițial într-o formă lichidă sau plastică și imprimarea — cu ajutorul unor acțiuni deformatoare (cu miinile goale la olărit) sau al unor forme rigide (turnarea, forjarea în matriță etc.) — a formei dorite, fie prin înlăturarea prin distrugere a materialului care depășește forma cerută (în situațiile în care semifabricatul rigid este mai mare decît conținutul obiectului urmărit). Această distrugere se realizează fie manual, fie cu ajutorul unor structuri tehnice mai complicate care în evoluția lor istorică milenară au ajuns mașini în sensul contemporan al cuvîntului. Una din cele mai vechi asemenea mașini, cunoscute de toată lumea, este **strungul**, vechi în principiu de mai multe mii de ani. Se afirmă, pe bună dreptate, că din strung au derivat toate mașinile-unelte moderne.

Nu este locul să schițăm evoluția istorică a metodelor de deformare plastică sau de înlăturare a materialului excesiv prin distrugere sau, în termeni moderni, prin așchiere. Nu există indicii că se va renunța la aceste două principii și nici cu pri-

vire la faptul că vom putea vreodată renunța la obiectele din materiale rigide. Oricare vor fi progresele de detaliu în ceea ce privește aceste două procedee fundamentale, mașinile cu care se realizează ele sau materialele prelucrate, este sigur că în anul 2000 ele vor continua să fie prezente în ansamblul obiectelor și procedeele de prelucrare.

Tot astfel, nu avem indicii care să ne permită să prevedem dispariția sau diminuarea importantă a modului actual de utilizare a energiei prin transformarea energiei primare (sau secundare) în energie electrică. Nici una din noile surse de energie primară realizată recent sau în curs de cercetare fundamentală și tehnică (energia nucleară de fisiune sau de fuziune, principiul magneto-hidrodinamic) nu exclude ci, dimpotri-va, presupune transformarea în energie electrică.

Chiar dacă vastitatea domeniului transformărilor chimice poate să conțină de pe acum germeii unor surprize, nu se întrevăd nici schimbări fundamentale în domeniul transformărilor chimice ale materiei.

Dezvoltarea importantă a științelor biologice din ultimul timp și complexitatea extraordinară a mersului vieții lasă deschise posibilități numeroase, previzibile și imprevizibile de realizări științifice și tehnice de mare amploare, în domeniul agriculturii, deși nu se întrevăd schimbări radicale în modul de lucrare a pămîntului. De altfel, scăderea raportului dintre capacitățile de producție agricole mondiale și populația globului va impune, încă în perioada avută aici în vedere, eforturi mari în tot complexul de ramuri și domenii legate de producție, de hrană, de amplificarea acestor resurse, atît pe baza principiilor tradiționale sau cunoscute, cît și cu ajutorul unor descoperiri și invenții noi care, dată fiind urgența problemei, au o probabilitate ridicată de evoluție și de difuzare. Treptat, unele tehnici biologice se vor extinde și în domenii tehnice care nu au o legătură directă cu procesele vitale.

Difuzarea sistemelor tehnice actuale

PROBABILITATEA REDUSĂ a unor schimbări atît de profunde în tehnica actuală încît să genereze o imagine complet diferită a tehnicii anului 2000 față de cea de azi este determinată de faptul că în prezent asistăm și vom asista încă multă vreme la procese de difuzare a unor principii relativ recent descoperite în tot ansamblul de obiecte și proceduri tehnice. Exemplul cel mai la îndemînă este ansamblul de dispozitive și de proceduri electronice. Acest proces de transfer generalizat și de adaptare a sistemelor electronice la obiectele tehnice existente este atît de vast și de complicat, încît este foarte probabil ca el să continue și după anul 2000, mai ales că înseși dispozitivele prin care se realizează procesele electronice se află într-o bulversare continuă, al cărei sfîrșit nu se întrevăde încă.

Este cert că **electronica** a pătruns și va pătrunde în toate sistemele tehnice existente, tradiționale, în sensul de mai sus și generează funcțiuni și sisteme noi. La expozițiile și tîrgurile internaționale se pot vedea mașini tot mai complicate, dar și mașini simple, comandate electronic. De la o vreme încoace a căpătat o oarecare răspîndire un proces de sintetizare a mai multor mașini într-o singură mașină polifuncțională, în care sînt comandate automat poziționarea piesei prelucrate, operațiile, schimbarea sculelor. Este vorba de așa-numitele centre de prelucrare sau centre de strunjire, după mașina de bază din care derivă ele, primul din freză, al doilea din strung. Evoluția nu se oprește însă aici. Intervine un nou tip de mașină, care nu are predecesori istorici în lumea obiectelor tehnice — **robotul industrial**, mașină automată care execută operații complexe de manipulare. Prin combinarea diferitelor tipuri de mașini — multe automate, sisteme de transport și roboți, se obțin sisteme de prelucrare complexe. Scopul final declarat al acestei evoluții este **fabrica fără oameni**. Realizarea acestui țel final poate pare a fi foarte apropiată, dar este probabil că „ultimele linișuri” ale fabricii automate să ridice probleme atît de dificile încît apariția ei să contrazică prevederile prea optimiste.

Linia automată de transfer, în care automatizarea era realizată cu mijloace mai ales mecanice — și care a avut o relativă scurtă epocă de strălucire în anii cincizeci, dînd loc la foarte frumoase speculații futurologice — a devenit un caz banal. Linia de transfer n-a decedat, ea continuă să-și ducă existența în procesele unde ea dă încă bune rezultate tehnice și economice, dar în fața **sistemelor de prelucrare flexibile**, automatizate cu ajutorul dispozitivelor electronice, capabile să prelucereze piese complexe, cu configurație diferită, linia automată de transfer pare un sistem tehnic simplist. Ea nu poate fi folosită decît atunci cînd se urmărește producția unor serii foarte lungi de componente identice. Este, însă, un exemplu care arată că sistemele tehnice nu cunosc moartea instantanee.

Deși cu rezultate mai puțin profunde, automatizarea electronică a pătruns în industria turnătoriei și a forței. Insuficiența forței de muncă din aceste ramuri cu procese grele și primejdioase va stimula fără îndoială progresele viitoare ale automatizării electronice. De fapt, automatizarea pe bază de comandă numerică a pătruns și pătrunde în aproape toate procesele tehnologice. În viitor această extindere, după cum am mai arătat, va continua. Ceea ce va fi însă mai important, va fi simplificarea, creșterea eficienței programării, creșterea fiabilității, creșterea preciziei comenzilor și, mai ales, creșterea capacității sistemelor de automatizare de a comanda procese din ce în ce mai fine și mai complicate.

Un exemplu grăitor privind dimensiunile problemelor care urmează să fie rezolvate este robotul industrial, care în prezent este (în raport cu aptitudinile pe care le sugerează numele) o mașină încă greoaie și neindemnică. Defectul lui principal este că nu distinge decât foarte grosier imaginile. Perfecționarea sistemului de sensori care să-i ofere informația de decizie este una din marile probleme de viitor ale roboților industriali. Susceptibile de însemnate perfecționări sunt însă și capacitățile mecanice ale robotului. El este și mult prea costisitor pentru a fi folosit pe scară mare.

Informația: obiect și produs al muncii

ELECTRONICA a participat într-un mod decisiv la una din marile revoluții tehnice făcute ale trecutului recent: digitalizarea aparatelor de măsură și control. Rezultatele măsurătorilor cu aparatele de măsură moderne sunt afișate numeric: cîntărirea (cu balanțele de precizie) nu se mai face apreciindu-se poziția unui ac pe o scală; rezultatul este dat direct în numere. Același lucru este valabil și în privința unei scule atât de vechi și de simple cum este șublerul. Viitorii 20 de ani nu pot decât să prelungească această evoluție. Aparatele de măsură și control moderne realizează performanțe cu mult mai complicate: ele pot analiza în mod automat compoziția chimică a unor obiecte etc.

Electronica a revoluționat de pe acum întregul sistem de generare, transmitere, stocare și regăsire a informației. Faptul că informația poate fi astăzi transmisă nu numai sonor, dar și vizual (în culori) între două puncte situate în continente diferite, este un exemplu care ilustrează mulțimea de posibilități care se deschid. Informații banale, cum este statul de salariu al unei întreprinderi, sunt stocate în memoria calculatoarelor unde pot fi regăsite instantaneu.

Mult mai important ni se pare faptul mai general că în tehnica prezentă informația a devenit unul din principalele obiecte și produse ale muncii și acest fenomen se accentuează continuu. Complexitatea vieții sociale sub toate aspectele ei sporește neîncetat cererea de informație. A adopta o decizie economică într-o întreprindere, care depinde de multe mii de subfurnizori și de pietele aflate la mari distanțe, presupune prelucrarea unui volum de informații care se pretează tot mai puțin pentru prelucrarea „manuală”. Dacă la aceasta mai adăugăm și faptul că activitatea unităților economice are loc într-un univers în care dacă nu toți factorii majori, cel puțin mulțimea infinită de fenomene de detaliu și legăturile dintre ele se schimbă continuu, obținem o idee mai convingătoare cu privire la ponderea crescîndă a activității informaționale.

Construcția de instalații industriale complexe, a uzinelor „la cheie”, necesită coordonarea unui număr foarte mare de activități de natură diferită. Pentru a răspunde nevoii unei activități eficiente de conducere, a apărut un tip nou de întreprindere, mai ales în industria constructoare de mașini: întreprinderea de engineering și de consulting, a cărei principală activitate constă în culegerea, prelucrarea, stocarea și vânzarea de informații.

În general, în construcția de mașini (ca de altfel și în alte ramuri), ponderea activităților informaționale crește continuu și treptat apar noi tipuri de întreprinderi care nu prelucurează oțelul, ci informația. Se vind la prețuri exorbitante și pe scară mare pe plan internațional variate genuri de studii: de marketing, de prognoză, de fezabilitate etc. Cîteva sute de grame de hîrtie ajung să coste sute de mii de dolari. Nu incapa îndoială că această tendință se va accentua tot mai mult, stimulată de creșterea complexității universului în care acționează unitățile economice, dar și de fenomene cum este criza economică mondială, criza de energie, criza alimentară etc. Soluțiile problemelor cu care se confruntă organizațiile sociale se obțin tot mai greu, deoarece soluțiile simple au fost epuizate mai înainte.

Specialiștii capabili să rezolve „manual” sau cu mijloace tradiționale aceste probleme, devin tot mai „rari”. În raport cu cererea. Progresul tehnic viitor va trebui să ofere mijloace ca-

pabile să preia executarea unor operații intelectuale tot mai complexe. Electronica oferă asemenea mijloace, cu aptitudini tot mai ample. Dar nici posibilitățile ei nu sînt nelimitate. Calculatorul este eficient numai dacă este bine programat. Munca de elaborare a programelor este o muncă arduă. Programele sînt astăzi o marfă relativ autonomă, vîndută la preț ridicat.

Calculatorul îl scutește pe om de operațiile simple, împingîndu-l spre operații intelectuale complicate. Nu avem motive să credem că omul va putea fi înlocuit integral de mașini nici în anul 2000, nici mai tîrziu, pentru că, în ultimă analiză, mașinile trebuie concepute și executate de om. Chiar dacă vreodată se vor putea crea mașini autoreproducătoare (ceea ce este puțin probabil, deoarece ele ar trebui să se reproducă dintr-odată sub formă „adultă”, deci „copiii” ar trebui să se nască în aceleași dimensiuni ca și „părinții”, ceea ce ni se pare o dificultate de principiu imensă: natura vie a „inventat” principiul creșterii prin diviziunea celulară, ceea ce nu se poate imita pe cale artificială), primul impuls va trebui să-l dea munca umană.

Progresul tehnic nu realizează niciodată miracolele imaginate în literatura de ficțiune ori de cîte ori se afirmă un principiu nou. Oricît de mari sînt progresele pe care le promite în prezent electronica, putem avea multă încredere în afirmația că nu se vor produce miracole. Cercetările din ultimii ani au dovedit că pentru viitorul previzibil se va putea crea o mașină care să imite creierul uman. Nici în anul 2000 calculatorul nu va putea face mai mult decît să preia operații de rutină, chiar dacă din ce în ce mai complicate.

Una din tendințele permanente ale progresului tehnic este reducerea continuă a consumurilor specifice de materiale și de energie. Tehnica are multe motive pentru a realiza un quantum mai mare de funcție cu mai puțină energie și materiale. Ea realizează acest lucru prin colaborarea unei mulțimi de ramuri și domenii ale sale. Prețul energiei n-a fost considerentul principal. De aceea, multe din soluțiile economisitoare de energie n-au fost folosite deloc sau parțial, ceea ce a făcut ca odată cu creșterea bruscă a prețurilor petrolului în 1973 să poată fi aplicate masiv soluții tehnice de conservare a energiei. Pe de altă parte, criza petrolului a dat naștere unui bum în activitățile de foraj prospectiv și de exploatare, a dat un puternic impuls mai ales tehnicilor de foraj submarin și, bineînțeles, ansamblului de procedee și de mijloace de conservare a energiei.

Oscilațiile de mari proporții din ultimii ani ilustrează fragilitatea prognozelor impulsive care, de obicei, nu țin seama de capacitățile de reacție ale sistemului tehnologic la situațiile nou create. Astăzi este limpede că prognozele neomaltusianiste simple nu au nici o valabilitate, după cum un optimism imprudent poate produce erori mari. Așadar, care va fi situația energetică în anul 2000?

Despre o lipsă fizică de resurse energetice peste 20 de ani, nici vorbă nu poate fi. Dar cum sistemul de prețuri nu reacționează numai la gradul de raritate al resurselor, viitorul rămîne și în acest domeniu destul de incert. Sigur este numai faptul că soluțiile de conservare a energiei reactivizate de nivelul ridicat al prețurilor țiteiului constituie un bun cîștigat. Fără îndoială că pericolul o dată sesizat, soluțiile tehnice de conservare nu vor înceta să apară, să se stimuleze reciproc într-un sinergism strîns. Este clar că sistemele tehnice actuale care vor supraviețui în anul 2000 vor fi mai simple, mai ușoare și vor funcționa cu un consum mai mic de energie decît astăzi. Așazia miniaturizare relativă nu este însă un mare triumf al tehnicii, ci o căutare continuă de ieșire din contradicții și de ocoliri ingenioase de obstacole. Economia de substanță și de energie va fi răscumpărată cu o cheltuială mereu sporită de informație.

Inovația ca permanență și revoluție

TEHNOLOGIA va evolua și de acum înainte sub acțiunea tendinței permanente de inovare. Progresul tehnic nu este alcătuit numai din marile invenții pe care le reține memoria istoriei tehnicii. Marile principii noi odată realizate absorb în mod continuu un număr mare de invenții „cotidiene”, „mărunte” etc. Pentru nespecialist ele sînt invizibile. Astfel, deși, după cum am arătat, principiul așchierii este unul din principiile tehnologice cele mai vechi, numai studiile care se efectuează asupra zonei de contact dintre sculă și piesa prelucrată ar putea umple o bibliotecă. În istoria ei modernă, de mai puțin de 200 de ani, mașina-unealtă a suferit cîteva modificări radicale care n-au afectat principiile de funcționare, dar au dus la o creștere impresionantă a productivității. Prin acțiunea ei neîntreruptă, inovarea măruntă va păstra viabilitatea multor

sisteme tehnice actuale, dar, în același timp, le va modifica sensibil într-un răstimp de 20 de ani. În tehnică întinerirea continuă este posibilă.

Până aici am insistat asupra factorilor de continuitate care vor menține și în viitorul apropiat unele caracteristici generale ale tehnologiei actuale. Dar unde sînt străpungerile? Fără îndoială că în viitorii 20 de ani se vor inventa lucruri radicalmente noi, așa cum s-au inventat și în cele două decenii precedente. Este foarte riscant să se afirme, așa cum se face nu de puține ori, că în următoarele două decenii în cutare sau cutare domeniu nu se va produce nimic realmente nou. Adevăratele străpungeri sînt imprevizibile și mai ales nu se poate prevedea evoluția lor economică. Mai mult decît atît, din cauza bogăției mari a universului obiectelor și procedeele tehnice, un singur om sau o singură instituție nu poate cunoaște nici măcar totalitatea soluțiilor tehnice existente, aplicate, nici totalitatea soluțiilor aflate în arhivele laboratoarelor, încă neexplorate pe scară economică și cu atît mai puțin șansele economice ale fiecăreia dintre ele. Atît unele cît și celelalte vor avea o evoluție care este sortită să rămînă de domeniul imprevizibilului.

În orice caz, douăzeci de ani este, de regulă, un timp mult prea scurt pentru ca un sistem tehnic radicalmente nou să poată ocupa un loc important în viața economică, să producă schimbări importante în structura economiei. Teza adeseori repetată cu privire la tendința de accelerare a succesiunii invențiilor și de reducere a timpului dintre invenție și inovație, în

forma ei simplă și categorică nu are nici un temei. Istoria tehnicii, chiar și cea recentă, arată că ciclul invenție-inovație-difuzare necesită timp, ceea ce în mod mai concret înseamnă existența sau crearea unei piețe, fonduri de investiții etc., factori cu o putere de frînare formidabilă. Prima mașină cu comandă numerică a fost construită în anii '40, și astăzi încă, după cca. patru decenii, ea are o pondere infimă în parcurile țărilor dezvoltate. Ceea ce nu înseamnă însă că în condițiile specifice ale lumii de astăzi aceste procese nu pot să cunoască o accelerare.

Așadar, tehnica anului 2000 va fi rezultatul interacțiunii dialectice dintre continuitate și discontinuitate. Această mișcare a unor tendințe contrarii are drept rezultat permanent, deci acum ca și peste douăzeci de ani, coexistența unei mulțimi de niveluri tehnice. Pe de altă parte, în locuri concrete ale sistemului apar mereu sisteme și subsisteme tehnice noi, unele vizibile cu ochiul liber, altele ascunse sub caroseria mașinilor și utilajelor. Tehnica anului 2000 va fi deci rezultatul acestor tendințe, un rezultat variat în care cei ce-l vor contempla atunci, vor recunoaște o mulțime de obiecte existente astăzi și altele plasate pe tendințele vizibile astăzi, și, în sfîrșit, altele complet noi. Și atunci, ca și acum, progresul tehnic va fi în plină desfășurare, iar cineva care va fi pus în situația de a elabora o prognoză tehnologică va fi confruntat cu aceleași probleme ca și specialistul de astăzi.

I. LEMNIU

Modernizarea structurilor economice

(Urmare din pag. 7)

sursele în cadrul sistemului, acest raport fiind folosit ca regulator.

Formată din ramuri, subramuri, fonduri de producție, tehnologii etc. și interpretată ca sistem, economia are intrări de resurse sub formă de materii prime, energie și forță de muncă. Din producția totală, o parte, producția intermediară, este consumată în sistem, iar altă parte, producția finală, sau netă, iese din sistem. Raportul dintre valoarea producției ieșite din sistem și valoarea producției totale reprezintă coeficientul de eficiență, cu rol de reglaj în cadrul sistemului. Rol de regulator poate avea și raportul dintre volumul inputului (cheltuielile de resurse intrate în sistem) și volumul outputului, raport care reprezintă costul outputului. Raportul între creșterea inputului și creșterea outputului de la o perioadă la alta reprezintă costul creșterii economice și el poate fi folosit ca regulator în cadrul sistemului și deci ca criteriu de bază în orientarea structurii economice.

Costul creșterii, ca criteriu de orientare a structurii economice, prezintă avantaje deosebite. El reprezintă o exprimare sintetică a creșterii efortului economic privind cheltuielile de resurse cerute de sporul cu o unitate al venitului net. Sau invers, acest indicator exprimă rezultatul acțiunii unor factori ai creșterii economice în comparație cu efortul depus de societate pentru obținerea acestui rezultat.

Intrucît există diferențe foarte mari între ramuri și produse în ce privește, pe de o parte, consumul de resurse și, pe de altă parte, valoarea producției nete, o structură optimă după criteriul ales ar însemna o eliminare a creșterii producției acelor ramuri și produse care au costurile de creștere economică mai ridicate sau, mai ales, cele mai ridicate. Firește, o analiză suplimentară se impune pentru fiecare caz în parte din punctul de vedere al rolului pe care îl au produsele în economia națională sau al destinației lor (pentru consum productiv, pentru consumul populației, sau pentru export), al posibilității de substituție a produselor ș.a.

La analizele pe produs se impune folosirea indicatorului privind costul creșterii calculat pe baza datelor privind consumul cumulat de resurse și venitul net cumulat pe produs. Raportul dintre consumul cumulat de resurse și producția netă cumulată trebuie completat cu indicatori ai bilanțului valutar

pe fiecare produs calculat tot pe baza consumului cumulat de resurse și a producției cumulate (de venit net pe produs) în ipoteza că resursele energetice și de materii prime se importă, iar produsul respectiv se exportă.

La analiza și proiectarea structurii producției trebuie luate în considerare, pe lîngă criteriul general și alte criterii cu caracter specific, sectoriale. Printre acestea se numără, în primul rînd, cel privind satisfacerea nevoilor materiale și spirituale ale populației. Acest criteriu, deși considerat sectorial intrucît se referă la orientarea sectorului format din ramurile bunurilor de consum, trebuie să aibă un loc privilegiat în întreaga economie intrucît, în ultima instanță, de satisfacerea structurii cererii populației cu bunuri de consum depinde progresul real al economiei. Întreaga activitate economică numai prin acest sector poate să-și găsească cu adevărat finalitatea.

Un alt criteriu important este cel privind promovarea progresului tehnic. Într-un fel sau altul structura tuturor ramurilor este influențată de dezvoltarea și promovarea științei și tehnologiei. Totuși structura anumitor ramuri — petrochimia, industria medicamentelor, electrotehnica și tehnica de calcul electronic etc. — este în întregime hotărîtă sau strîns legată de creația științifică și tehnologică. De asemenea, îmbogățirea structurii bazei de materii prime prin includerea în consumul productiv în mod uzual a unor materii prime sintetice cu proprietăți superioare, care substituie materiile prime obținute din resurse naturale, precum și dezvoltarea și diversificarea bazei energetice cu noi surse sau cu surse neconvenționale se datoresc în exclusivitate creației științifice și tehnologice și aplicării în producție a acestei creații.

Maximizarea veniturilor valutare prin promovarea dezvoltării ramurilor de export, aducătoare de valută trebuie să constituie un criteriu important de orientare a structurii economice, mai ales pentru țările mici și mijlocii care, avînd o piață internă de dimensiuni relativ reduse și nedispunînd de o suficientă varietate de resurse de materii prime și energetice, recurg la un volum important de schimburi comerciale și de cooperări economice internaționale. Pentru acele economii care se bazează în cea mai mare parte pe import de combustibili și de materii prime și care importă, de asemenea, principalele mijloace tehnice pentru înzestrarea economiei în cadrul procesului de industrializare, problema creării surselor de venituri valutare capătă un loc central în strategia orientării structurilor economice. În cadrul acestei strategii un loc însemnat îl deține preocuparea pentru crearea și dezvoltarea ramurilor de export și a ramurilor care au un aport valutar mai mare, precum și ridicarea nivelului de competitivitate a produselor și serviciilor de export.

Probleme ale viitorului și dezvoltării

în viziunea specialiștilor

VIITORUL OMENIRII
POATE FI MODELAT

INDEPENDENT de cauzele care pot să-i stea la bază, constatăm — fără riscul de a greși — că una din particularitățile gândirii moderne, o trăsătură caracteristică intrinsecă a acesteia, constă în faptul că atât în analizele cît și în judecățile sale de valoare este prezentă o triplă viziune: sistemică, prospectivă și social-umană. Într-adevăr, în analiza și judecarea conținutului faptelor, fenomenelor și proceselor din natură și societate — ca acțiune științifică menită să identifice și să lărgescă sfera cunoașterii omeniești — această viziune se manifestă cu vigoare, este conceptualizată, pe de o parte, pentru ceea ce cunoașterea dobîndită reprezintă în sine și, pe de altă parte, pentru ceea ce această cunoaștere reprezintă în interdependența ei reciprocă cu alte fapte, fenomene și procese din natură și din societate. Cu alte cuvinte s-a lărgit însăși sfera de cuprindere a conceptului științific în sensul că el include acum și aspecte legate de integrarea fenomenului observat într-un context natural, social și uman, imediat și prospectiv. Această nouă realitate a gândirii și acțiunii în lumea noastră modernă este ilustrată și de faptul că în motivarea eforturilor — materiale și spirituale — destinate cercetării științifice sporesc preocupările de a lega și confrunța finalizarea rezultatelor acestora cu cerințele practicii sociale. Este tot mai prezentă înscrierea și aprecierea măsurii în care rezultatele folosesc în prezent și viitor omului în dubla sa calitate de individ și de membru al unei comunități sociale, comunitate care trăiește în și folosește condițiile mediului ambiant artificial și natural. În același sens putem invoca și faptul că este din ce în ce mai greu de făcut o delimitare între cercetarea științifică, așa-numită, fundamentală și cea aplicativă, date fiind interferențele și schimbările ce au loc în succesiunea în timp între și de la formularea conceptului științific și concretizarea sa în tehnologii, în procedee tehnice etc.

Se poate afirma că preocuparea de a prevedea consecințele social-umane probabile ale cuceririlor științifice, ale aplicațiilor acestora, este tot mai prezentă în comportamentul omului de știință modern. În acest fel, comportamentul omului de știință se apropie și se armonizează cu comportamentul propriu omului politic — independent de diferențele și multiplele nivele la care se găsește în mod firesc — în acțiunile căruia prevederea consecințelor deciziilor și măsurilor este un element de bază. Deși deosebiți ca funcții sociale și ca loc în diviziunea muncii oamenii politici au și trebuie să aibă o viziune apropiată, de multe ori identică cu cea a oamenilor de știință în multe aspecte vizînd lumea și societatea.

Consemnînd această particularitate a gândirii moderne — tripla viziune menționată — trebuie să remarcăm că un loc important în promovarea ei a revenit și revine cercetării științifice care are ca obiect studierea viitorului. Contribuția acestor studii s-a evidențiat mai ales după cel de-al doilea război mondial. Un moment remarcabil în accentuarea acestei contribuții îl constituie creșterea preocupărilor de a optimiza studiile privind viitorul, optimizare care a asigurat tot mai mult echilibrul între modelarea dezvoltării — în special modelarea globală (proiectare predominant cantitativă) — și, pe de altă parte, elaborarea de strategii ale dezvoltării (proiectare predominant calitativă) — inventar de valori, de criterii concepute a fi puncte de referință care exprimă și caracterizează atît conținutul cerințelor de natură economică, socială, culturală și

umană, cît și orientarea eforturilor și a acțiunilor menite să asigure satisfacerea lor.

Această schimbare esențială în conținutul studiilor privind viitorul și echilibrul nou ce s-a creat între cele două laturi principale ale acțiunii de modelare, este evidentă și poate fi ilustrată prin faptul că în aceste studii sînt proiectate, prefigurate și simulate strategii alternative ale dezvoltării social-umane pe baza echilibrului între necesar și posibil. Dezvoltarea social-umană, ca obiect al studiilor privind viitorul, este — pe drept cuvînt — concepută ca o categorie istorică și geografică. Relevînd cele de mai sus trebuie să reținem că în aceste condiții sîntem martorii unei schimbări radicale în conținutul studiilor privind viitorul; acesta din urmă nu este numai prevăzut ci se construiește. Se trece astfel de la prefigurarea viitorului — adeseori o transpunere a prezentului, mai mult sau mai puțin exponențială — la elaborarea de strategii plecînd de la cerințele practicii sociale.

Un loc deosebit de important în toată această nouă evoluție o are Clubul de la Roma și fondatorul și președintele acestuia, Aurelio Peccei. Dacă încercăm o caracterizare a conținutului studiilor Clubului de la Roma constatăm că în mod firesc s-a trecut de la analize în care predomină semnalarea pericolelor ce le implică continuarea actualei evoluții a lumii noastre, atenționarea asupra limitelor materiale, la elaborarea unor studii privind problemele ce se cer rezolvate și formularea de alternative ale dezvoltării. În aceste alternative se caută o armonizare între necesar și posibil în viitorul apropiat și în perspectivă medie și lungă. Un exemplu edificator în acest sens este și ultima lucrare a președintelui Clubului *) apărută sub titlul „100 de pagini pentru viitor“. Subtitlul lucrării exprimă cum nu se poate mai bine poziția unui om deosebit de lucid al timpului nostru în fața problemelor complexe pe care le ridică dezvoltarea echilibrată în viitor. Aceste reflecții sintetizează problemele globale contemporane care trebuie rezolvate și căile de soluționare dorite și posibile, problemele ce alcătuiesc „alternativele umanității“.

Dar care sînt aceste probleme principale cu care este confruntată lumea contemporană? De la început trebuie spus că Aurelio Peccei este un optimist și ne place să subliniem aceasta, mai ales că în literatura occidentală începînd cu cea de științe sociale și politice, de specialitate și sfîrșind cu literatura propriu-zisă, inclusiv cea științifico-fantastică, abundă pesimismul. Caracterizînd drumul pe care merge omenirea în prezent ca un drum al dezastrului, ca o cale de declin, autorul ține să precizeze că mesajul cărții este optimist deoarece are la bază și afirmă convingerea că umanitatea nu numai că trebuie, dar „poate ieși din criză“ și că omul timpului nostru are capacitatea, este în măsură să construiască „viitorul pe care îl vrea“. Aceasta implică — între altele — folosirea mai rațională și mai corespunzătoare, decît se face în prezent, a resurselor fiind vorba aici de toate resursele și în primul rînd de cele umane. Sînt enunțate problemele cărora trebuie să le facă față în prezent omenirea, probleme denumite „sindromuri ale decadentei“ și anume: explozia demografică, suprapopulația, lipsa unor planuri și programe privind satisfacerea ne

*) Aurelio Peccei, 100 Pages pour l'avenir. — Reflexions du President du Club de Rome, Ed. Economica 49, 1981

voilor populației, degradarea biosferei prin supraexploatarea terenurilor cultivate, a pădurilor și a faunei oceanice, criza economiei mondiale, — recesiunea, dezordinea monetară și financiară, inflația, șomajul, supraconsumul, subdezvoltarea; cursa înarmărilor și accelerarea militarizării lumii; profunde deficiențe și inechități sociale, dezvoltarea tehnico-științifică anarhică, menținerea unor instituții învechite și perimate; confruntarea între Est și Vest și decalajul între Nord și Sud; carenta conducerii morale și politice. Autorul aduce în discuție analiza și examinează mai în amănunt câteva din problemele pe care le consideră că trebuie să se constituie în preocupări esențiale, acestea fiind, cum spune Aurelio Peccei, „provocările și pericolele cărora trebuie să le facem față“.

Prima problemă privește sporirea vertiginoasă a populației globului, plecând de la constatarea că în prezent — cu toate progresele de natură materială înfăptuite, omenirea „nu reușește să satisfacă decent nevoile tuturor fiilor săi“. În lumea noastră este prezentă foametea, există mase de refugiați, șomajul este un fapt cunoscut, există fenomenul imigrării forței de muncă. Problema, consideră autorul, se agravează odată cu creșterea populației, această creștere fiind o tendință și o caracteristică a societății noastre actuale. Plusul de 2 miliarde de oameni pînă la sfîrșitul anului 2000 va pune probleme extrem de dificile legate de hrana, adăpostul și educarea acestor oameni, dacă dezvoltarea va continua să urmeze același model ca pînă acum. Aceasta, cu atît mai mult cu cît și în prezent milioane de oameni sînt subalimentați și suferă de grave lipsuri materiale și culturale. O a doua problemă privește „devastarea naturii“. În condițiile în care resursele naturale descresc, iar populația crește, fauna oceanică, pădurile, pășunile și terenurile agricole sînt din ce în ce mai solicitate și se degradează ca sisteme biologice. Problema a treia se referă la concepția privind securitatea prin prisma echilibrului terorii ca o alternativă absurdă care poate duce la autodistrugere.

Este, de asemenea, analizat dublul loc și rol pe care îl au tehnica și știința ca participantă, ca autoare, la nașterea dificultăților lumii moderne și pe de altă parte la căutarea și găsirea de soluții pentru a se ieși din aceste dificultăți, A. Peccei referindu-se în context la ambiguitatea și ambivalența științei. Ambiguitatea constă în faptul că știința este în societatea noastră în principal în serviciul celor puternici; mai explicit spus, știința este concepută și folosită pentru creșterea bunăstării lor, a bogăției lor, a puterii și prestigiului lor. De asemenea, activitatea științifică implică mari cheltuieli, fapt care o face să nu „fie la îndemîna popoarelor sărace“.

În ceea ce privește rolul și locul ambivalent al științei, acesta rezultă din faptul că — arată autorul — știința poate și trebuie să contribuie la crearea condițiilor ce favorizează dezvoltarea omului, dar în același timp poate — și în acest sens trebuie insistat — acționa asupra condițiilor ce duc la degradarea dezvoltării. În sfîrșit, ultima problemă privește economia, activitatea economică și rezultatele acesteia pentru societate și om.

Analiza autorului duce la concluzia că economia occidentală, așa cum evoluează în prezent, „este în disonanță cu interesele fundamentale ale umanității“. Esențială pentru viața omului, activitatea economică devine „o cauză de injustiție socială“ dacă nu satisface cerințele fundamentale. Omul poate deveni subordonat mașinii, ajungîndu-se în final la aservirea omului de către om. De asemenea, sînt alterate relațiile omului cu natura. Afirmările de mai sus sînt fundamentate de existența unor simptome și anume: decalaj economic între țările industriale și cele din așa-zisa „lume a treia“, problemele grave ale ocupării forței de muncă, drama șomajului, inflație etc.

A. Peccei insistă asupra faptului că deceniul în care am intrat este decisiv pentru ceea ce el numește o necesară și posibilă renaștere. Analizînd cauzele, autorul schițează, formulează și remedii apreciate ca necesare și posibile. Remediile întrevăzute sînt în mod firesc legate de cauze. Desigur că pe parcursul analizei fenomenelor și proceselor din viața contemporană s-au identificat — și se menționează — unele din cauze. Una dintre cauze rezidă în forma necorespunzătoare în care este organizată viața socială modernă, modul în care este instituționalizată funcționarea acesteia. Într-adevăr, spune autorul, referindu-se la lumea capitalistă, o foarte mare parte a populației este „prizonieră a unui viitor pe care îl determină alții“. Cei

ce se află în virful piramidei sociale, se continuă în lucrare, sînt cei ce hotărăsc, alături de ei găsindu-se și cei ce-i inspiră — militarii, oamenii de știință, economiștii, alți intelectuali. Aceștia sînt „oamenii aflați la putere“ și în același timp și „servitorii miopi ai viitorului“.

În ceea ce privește remediile — respectiv căutarea și găsirea altor alternative ale dezvoltării viitoare date fiind pericolele ce le implică continuarea dezvoltării pe calea prezentă — Aurelio Peccei scoate în evidență faptul că, deși viitorul nu poate fi prezis, poate fi — în anumite limite — „inventat, modelat, fabricat“. În aceste condiții este deosebit de important punctul de vedere, poziția de pe care sînt abordate problemele în căutarea de soluții, ca și conținutul ce dorim să-l aibă evoluția spre viitor. Se recomandă o pluralitate de puncte de vedere în funcție de care să fie abordate problemele „pentru a se ajunge cu analiza pînă la baza problemelor“.

Este necesar, apreciază autorul, să se adopte politici și strategii în conținutul cărora să fie prezentă — atît în momentele elaborării cît și pe parcursul ducerii la îndeplinire a acestora — dubla condiție: a societății globale și a speciei. Se va putea ajunge în acest mod la crearea unui „socio-sistem global“ care va funcționa concomitent cu „ecosistemele naturale și meta-sistemele tehnice“. Recunoscînd statele naționale ca o componentă esențială și de lungă durată a societății noastre, Aurelio Peccei este de părere că problemele planetare, laturile de interes comun pentru economiile și statele naționale ar trebui să aibă întotdeauna prioritate asupra intereselor naționale ale acestora. O atare poziție — pe care autorul se situează în mai multe locuri pe parcursul analizei sale — apare ca extremă, ea constituind, o considerăm noi, și partea criticabilă a lucrării. În lumea contemporană interdependența se împletește cu independența — întîm echilibrul mobil al cărui optim îl identificăm în ritmul în care se înfăptuiesc în diverse țări progrese social-economice în condiții de conviețuire pașnică.

Caracterizată, sub forma cea mai sintetică, se poate afirma că, în fond, lucrarea profesorului Aurelio Peccei este o pledoarie pentru o nouă ordine economică și politică mondială. Realizarea acesteia implică, pe de o parte, schimbări în mentalitatea tuturor oamenilor în general și a celor cu putere de decizie în primul rînd. Este, într-adevăr, necesar să începem și să ne obișnuim a gîndi și acționa avînd o viziune globală a lucrurilor. Pe de altă parte, este necesar să se înfăptuiască condițiile care asigură „gubernabilitatea sistemului uman“. În calea înfăptuirii acestor obiective stau mari piedici, aici fiind vorba, în special, de „tensiunile dintre Est și Vest“ și de „dezechilibrul structural Nord-Sud“. Ca măsuri concrete, a căror aplicare poate constitui un cadru pentru soluții, se fac referiri la hotărîrile adoptate de O.N.U. — în adunările sale generale și în dezbaterile de la sesiunea specială care a avut pe ordinea de zi problema unei noi ordini economice internaționale — și în instituțiile sale permanente sau ad-hoc, precum și în organizațiile purtătoare ale punctelor de vedere ale țărilor în curs de dezvoltare, țărilor nealiniat etc., dar cu deosebire se fac referiri la cunoscutul Raport R.I.O. „De la confruntare la dialog“, elaborat sub conducerea prof. J. Tinbergen în 1976**) și la tot atît de cunoscutul Raport Nord-Sud elaborat de comisia Willy Brandt.***).

Constatăm cu interes și bucurie că Clubul de la Roma și președintele Aurelio Peccei în special, ne aduc cu continuitate dovezi privind îndeplinirea vocației lor; analize științifice competente asupra problemelor esențiale cu care este confruntată lumea contemporană. Desigur, inevitabil, față de recomandările făcute avem o serie de rezerve, dar esențială apare tocmai căutarea de soluții, acțiune care ni se pare deosebit de oportună atît pentru viitorul imediat cît și pentru o perspectivă mai îndepărtată.

Roman MOLDOVAN

**) Recomandările documentului privesc în special măsurile necesare pentru lichidarea inegalităților economice și sociale, către o evoluție mai echilibrată a sistemului economic mondial, către începutul instituirii unui sistem global de planificare.

***) Recomandările cuprinse în acest document se referă la măsurile ce trebuie aplicate urgent în anii 1981—1985: necesitatea transferării masive de resurse către țările în curs de dezvoltare, aplicarea unei strategii internaționale în domeniul energetic, aplicarea unui program alimentar pe plan mondial, inițierea și aplicarea unor reforme care să ducă la restructurarea sistemului economic internațional.

Pe fundalul crizei economice mondiale

Între a vrea, a ști și a putea

NE AFLĂM la sfârșit de an și la începutul altuia nou, am pășit pragul deceniului IX al acestui final de secol zbuciumat. Iată un impuls serios pentru a elabora bilanțuri și prospecta marea necunoscută care este viitorul economic al lumii. Viitorul său politic, pacea lumii, a fost obiectul unor viguroase manifestări ale forței popoarelor în toată Europa și pe alte continente. Perspectiva economică a țărilor nesocialiste nu constituie încă obiect de dezbateri de masă, este o funcție dependentă de mult prea mulți factori alături și teamă de discuții în cabinete. Nu este mai puțin adevărat însă, că prognoza economică și indicatorii pe care-i au în vedere reprezintă și ei un fapt de mare interes cu efecte ulterioare asupra maselor largi populare. Toată lumea ar vrea să știe cât se va produce și, mai ales, cât și ce revine cercului restrâns în care trăiește, familiei sale. În aceasta ar trebui să se manifeste specificul uman al strategiilor economice elaborate.

Marile probleme ale economiei mondiale, flagelul subdezvoltării, foamea pe întinse teritorii, rămânerea în urmă a agriculturii într-o lume în care majoritatea țărilor sînt încă agrare, crizele de diferite tipuri ș.a.m.d., toate, pînă la urmă, trec prin zona interesului imediat și personal al fiecăruia. De aceea, problemele economiei mondiale înseamnă miliarde de probleme individuale universalizate.

În 1960—1965 puteam încă să ne amăgim că marile probleme economice și sociale ale secolului XX vor fi rezolvate pînă în anul 2000. Așa s-au născut prognozele care deschideau perspective optimiste programelor guvernamentale destinate lichidării subdezvoltării și sărăciei în lume. În prezent, tot mai mult ni se strecoară în suflet

îndoiala și în minte realismul. Anul 2000 nu va fi un an fatidic al tuturor soluțiilor la nevoile chinuitoare ale omenirii. El va fi un an ca toți ceilalți. Va sosi cu problemele dintotdeauna ale umanității, cu mișcarea vie a cotidianului.

Am intrat în ultimele două decenii care ne despart de anul 2000. Obișnuiți cu etapizarea vieții în perioade cincinale (aproape toate planurile economice din lume au drept cadru de timp o perioadă de aproximativ cinci ani!) vom spune: mai avem, pînă atunci, 4 cincinale.

Am și pășit în primul cincinal din ultimele patru ale acestui secol. Știm pe cît se poate, ce va fi în anul 1985. Planificatorii pe termen mediu elaborează indicatorii vieții noastre pentru anul 1990, iar cercetările de prognoză încearcă să ridice vălul secretului celui de-al zecelea și ultim deceniu al mileniului.

Totul arată, cu o probabilitate destul de ridicată, că, dacă în perioada rămasă nu survin lucruri excepționale, nici în economie, nici în politică sau pe tărîm social, nici în știință sau tehnologie, nu vom asista la fenomene de ruptură față de trecut. Cu toate acestea nu este exclus, ba chiar este de așteptat, ca viitorul, acest fenomen prin excelență stochastic, să introducă elemente imprevizibile în scenariile care în prezent se elaborează. Nu ne referim la ele și efectele lor deoarece presupun un anumit grad de speculație. Or, speculații se fac destule în lumea de azi. Dezbaterile atît de răspîndite în lumea de azi, chiar în cele mai sobre foruri internaționale, nu vor influența nici într-un caz soarta lumii și ritmul evenimentelor. Ele nu au această putere. Analiza rațională a evenimentelor arată că procesul declanșat în deceniul 8, încetinirea

ratei creșterii în lume, efect al înțetării crizelor de diferite tipuri, își pune amprenta pe toți anii care urmează. De aceea omenirea este chemată să adopte alte criterii pentru a-și măsura nevoile și efectele dezvoltării sale, să renunțe la cele cantitative și să-și îndrepte eforturile spre cele calitative. Nu cifre și indicatori de „viteză”, ci nivelul real al vieții, calitatea vieții este aceea care va trebui să prevaleze.

Celor care văd numai că lumea se polarizează: bogații devin mai bogați, iar săracii mai săraci (ceea ce este adevărat!), trebuie să le spunem că există și popoare care merg ferm spre stadiul unei bunăstări relative, că dintre țările subdezvoltate unele tind spre dezvoltare, uneori lentă dar fermă; unele țări în curs de dezvoltare vor atinge, în jurul anului 2000, stadiul de dezvoltare medie. Pentru Brazilia, Argentina, Venezuela, Mexic, Hong-Kong, Singapore, Nigeria și țările arabe posesoare de hidrocarburi se conturează asemenea perspective.

India, ca și China socialistă, cu populația lor enormă și resursele lor vaste dar încă slab utilizate, vor ocupa un loc aparte în rîndul țărilor lumii; puternice prin populație și întindere, prin resurse și prin potențialul care-l reprezintă, ele se vor afirma tot mai puternic în economia lumii, fiecare în felul său, conform tradițiilor sale istorice, filozofiei dominante, efortului maseilor de oameni care le conferă mărime și prestigiu.

Dar trebuie să spunem că sînt popoare întregi, sute de milioane de ființe umane, care datorită propriei lor nepuințe și a egoismului țărilor bogate sînt lăsate să se zbată într-o mizerie perennă, în foamea endemică, cărora nimeni nu le poate pune capăt și al căror sfârșit se află dincolo de orizonturile simțurilor noastre. Sînt națiuni în lume

care nu pot fi asigurate că vor depăși starea de subdezvoltare nici în următoarele 200—300 de ani, dacă, desigur, în modul de gândire și acțiune a colectivității mondiale, în mijloacele sale materiale nu se vor ivi elemente azi nesensibile capabile să creeze posibilități acum neimaginabile.

Noua ordine economică internațională nu este un edificiu, nici o instituție, ci un sistem. Este exact sistemul pe care îl creează națiunile, în funcție de resursele puse în mișcare de ele însele, de relațiile pe care le instaurează, de tipul nou de cooperare edificat pe baza raportului de forțe dintre ele, determinat nu de forța de expansiune economică sau militară a fiecăreia, ci de modul în care pot stăpini cuceririle gândirii umane, ale științei și tehnicii, adică în funcție de capacitatea concretă de creație social-economică. Noua ordine economică internațională nu este o colecție de principii și norme pe baza căreia să se „construiască” o lume nouă; ea va fi un efect al dinamicii capacităților creatoare a națiunilor, a putinței lor de a pune în valoare condițiile materiale și umane de care dispun. Ea nu este un instrument sau un simplu obiectiv finalist, ci suma traseelor și metodelor (modelelor) prin care omenirea va ajunge la un nivel demn pretențiilor sale de societate umană.

În esență, am vrut să spunem că nici unul din anii care vin nu poate fi considerat „ultima limes”, o piatră fatică de hotar, ci simplă piatră kilometrică pe calea anilor ce urmează. A te aștepta la posibile minuni înseamnă o naivă fetișizare a posibilităților viitorului. Omenirii îi rămâne încă timp suficient pentru a-și soluționa problemele, dar ea este chemată în mod dramatic să dea acum răspunsuri pe care însăși istoria le impune.

Din această criză economică la care asistăm și care este descrisă pe toate fețele, lumea va ieși mult schimbată; s-ar putea ca ea să fie mai altfel, sub aspect social, politic și economic, decât cea pe care o cunoaștem.

Există două alternative externe, cu numeroase variante intermediare: cea a cataclismului, pe care nici nu o luăm în considerare pornind de la o încredere profundă, în rațiunea umană și cea a unor mutații, **transformări revoluționare** a modului nostru de viață, care vor schimba ordinea cunoscută nouă sau, mai precis, vor deschide calea spre o nouă ordine internațională.

Este necesar să imaginăm, prin efort colectiv, un scenariu pentru circumscrierea acestei noi ordini. Exprimându-ne tautologic, ea ar trebui să fie un sistem social-economic capabil să cuprindă tot ceea ce în momentul de față se poate presupune a fi necesar pentru a satisface toate nevoile rațional stabilite ale omenirii. Orice selecție a elementelor pe care gândirea contemporană

le presupune ca părți constitutive ale viitoarei ordini politice și economice nu ar face decât să limiteze, să sărăcească imaginea pe care putem să ne-o formăm despre viitor. Însă o asemenea selecție să nu o întreprindă spiritul nostru de autocenzură. Această selecție să fie înfăptuită, pe cale naturală, în cursul procesului de proiectare și edificare concretă a viitorului previzibil. O asemenea imagine va fi cu atât mai apropiată de real cu cât va fi mai bogată, mai capabilă să previzioneze elementele menite să satisfacă nevoile celor mai diferite națiuni, mari sau mici, ale tuturor păturilor sociale, cele ale majorităților, cât și cele ale minorităților, ale celor înzestrate sau ale celor oropsite; gradul ei de viabilitate, realism și operaționalitate depinde de capacitatea prefigurării viitorului în funcție de factori variați și variabili, cu foarte înalt dinamism: demografici, natural-ecologici, tehnico-științifici și socio-culturali.

Este necesar ca trendul configurat de dinamica dezvoltării economiei, a structurilor economice și sociale sub influența legilor iminente, obiective, să fie descifrat corect, interpretat corect, dar și cu îndrăzneală creatoare și imaginativă. Curajul prospecțiunii, riscul de a îndrăzni sint necesare într-o asemenea operă. Altfel, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că „e nevoie de cucerire, trebuie depuse eforturi intense pentru a da răspunsuri fenomenelor de azi și aceasta trebuie făcut nu orientându-ne spre trecut, ci cercetând prezentul și scrutând viitorul cu clarviziune științifică”.

În fiecare moment istoric, omenirea a făcut maximul posibil în condițiile date. Rezultatele obținute în dezvoltarea umană pot fi considerate drept suma posibilităților reale, culmea realizării omenirii în limitele sale impuse de condițiile concrete, de datul real. Nimeni nu are dreptul să reproșeze postum erorile comise. Cum spunea și Hegel: ceea ce există este logic. Dar logic este să și dispară, atunci când condițiile se schimbă. Noii factori care provoacă modificări se acumulează treptat. Uneori ei abia apar ca niște slabe semnale, sint vagi, abia sesizabili. De aceea trebuie cercetați cu atenție și înțelegere, prospectați multilateral. A grăbi, pe baze strict voliționale, înnoirea, când condițiile încă nu sint coapte, este idealism periculos. Noul trebuie fundamentat în mod ferm, pe baze largi, generos concepute; direcția aleasă, valorile proclamate sint destinate să dăinuie unei epoci istorice. Panait Istrati a sesizat răul ascuns în acea grabă, care împinge factorii chemați să ia decizii, de a înlătura vechiul, când noul pentru care militează nu este încă deplin sau este timid conturat: „Convîngerea mea este, scria el, că nu se poate crea o lume justă numai înversunin-

du-te să demonstrezi că cea de azi este complet nejustă”.

Transformările economice presupun durată. O întreagă epocă poate fi acoperită de procesul de trecere de la un sistem economic vechi la unul nou. Și chiar atunci, sistemul economic nou va îngloba o mulțime considerabilă de structuri ale vechiului sistem, o perioadă destul de îndelungată. Dialectica transformărilor în structurile economiei mondiale nu întotdeauna admite măsurile radicale și niciodată nu acceptă pe cele aplicate cu caracter de urgență. Fenomenul economic cere abordarea cea mai delicat posibilă, pentru că reacția negativă nu se produce similar celeia din lumea chimiei, în forme vizibile, care se manifestă prin efervescență pînă la explozie, ci prin îndelungate și puțin observabile acțiuni permanente, cărora li se opune rezistență și care sint supuse fenomenului de respingere, asemănătoare cu cele ce se petrec într-un organism viu, violentat în urma unor intervenții care contravin naturii sale.

Realismul previziunii, seriozitatea propunerilor cele mai îndrăznețe, evidența bazei materiale necesare pentru înfăptuirea scenariilor se impune în prezent mai mult ca oricând, atunci când se analizează starea de azi și de mâine a acestui bolnav numit economia mondială. Acest lucru este valabil nu numai în grelele căutări pentru a înlătura neputința economiilor subdezvoltate, ci și în scenariile sau programe minuțios elaborate care vizează diferite țări cu economii puternice.

De aceea, extinzind ideea unui autor care plasa dezvoltarea omenirii între două condiții de bază: între a vrea și a ști, putem adăuga că în strategia prospecțiunii economice trebuie să se țină seama de încă un element indispensabil, fără de care nu se poate construi un viitor, și anume, de a putea. Altfel, pe cerul involburat al economiei lumii nu se va contura decât umbra cavalerului tristei figuri, aceea a unui Don Quijote blajin și uimit în fața morilor de vînt ce spulberă aripile speranțelor sale.

Important este ca în viitorul imediat, în acest 1982 care bate la ușă, economiei mondiale să i se stabilească parametrii posibili, obiectivele cele mai arzătoare care să fie capabile să-i pună în mișcare mecanismul aflat în suferință. Este o răspundere mare care stă în fața popoarelor lumii și ele, așa cum afirmă partidul nostru și secretarul său general tovarășul Nicolae Ceaușescu, sint capabile să o poarte și s-o ducă la bun sfîrșit, așa cum cu hotărîre iau cu tot mai multă energie în mâini soarta păcii de care depinde, în fond, rezolvarea tuturor celorlalte probleme ale lumii de azi și de mâine.

Andrei VELA

Incertitudini și reconsiderări în economia mondială

Caracteristici ale crizei ordinii economice mondiale

ECONOMIA MONDIALĂ traversează o perioadă de instabilitate și stagnare prelungită: pe plan social asistăm la o ascuțire a contradicțiilor și la o creștere considerabilă a frecvenței unor conflicte, are loc o accentuare a decalajelor economice între țările dezvoltate și cele subdezvoltate, o accentuare a concurenței între întreprinderi și economii naționale, un reviriment îngrijorător al politicilor protecționiste care contribuie la deteriorarea comerțului internațional, cu efecte negative asupra creșterii economice. Diferitele soluții utilizate pe plan mondial nu au rezolvat problemele crizei energetice, iar în ceea ce privește instabilitatea financiar-valutară, a prețurilor, a creditelor, ultimii ani au fost marcați de fenomene cu efecte agravante pentru majoritatea covârșitoare a țărilor lumii.

Deficiențele balanțelor de plăți externe, coroborate cu rata excesiv de mare a dobânzilor, au devenit elemente puternice de restricție în creșterea economică a numeroaselor țări ale lumii, ele reprezentând un pericol realmente imens pentru țările în curs de dezvoltare cu resurse naturale limitate. Mecanismul diviziunii internaționale a muncii, al relațiilor economice internaționale, cu toate încercările și căutările de îmbunătățire, rămâne încă nesatisfăcător, el favorizând mai mult accentuarea decalajelor și disparităților internaționale decât o cooperare constructivă pentru rezolvarea echilibrată a marilor probleme cu care sînt confruntate zone întinse ale planetei noastre. În acest context, într-un raport al Consiliului Economic și Social al O.N.U., din octombrie 1981, se menționează că: „Economia mondială cunoaște în prezent instabilitatea cea mai mare și perturbările cele mai grave de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial. Dificultățile sale nu sînt întâmplătoare, ele sînt rezultatul neadaptărilor persistente care s-au acumulat în decursul anilor“¹⁾.

Economia țărilor capitaliste dezvoltate, cu toate deosebirile de la o țară la alta, în general se caracterizează prin ritmuri scăzute sau stagnare în creșterea economică, accentuarea inflației și a șomajului, instabilitatea monetară prelungită, intensificarea presiunilor protecționiste, perspective incerte. Încetinirea creșterii economice a fost o cauză, dar ulterior a devenit, într-o măsură însemnată, o consecință a reducerii cheltuielilor publice care au repercușiuni negative asupra finanțării sănătății, învățămîntului, cercetării științifice, în general asupra nivelului de trai, precum și a creșterii productivității

muncii, ducînd, în fond, la îngustarea pieței interne și a celei internaționale, la frînarea progresului.

Greutăți imense întîmpină țările în curs de dezvoltare, în special cele importatoare de petrol, cu deosebire în ultimii doi ani cînd ritmurile de creștere economică au fost cele mai scăzute din întreaga perioadă a ultimilor 8—10 ani. Într-adevăr dacă după prima ofensivă a creșterii prețului petrolului (1973—1974) unele țări în curs de dezvoltare au făcut față relativ mai bine situației, după cea de-a doua perioadă, în care s-a înregistrat o adevărată explozie a acestui preț, economia acestor țări înregistrează dificultăți mult mai grave, îndeosebi cele care s-au angajat în programe mai îndrăznețe de dezvoltare. Subdezvoltarea rămîne cea mai gravă problemă cu care se confruntă economia mondială, iar decalajele se adîncesc. În ultimii 30 de ani, așa cum se arată în raportul B.I.R.D. pe 1981, în timp ce sporul produsului național brut pe locuitor în țările sărace (cu venituri medii pe locuitor de 250 dolari) a fost de numai 80 dolari, în țările industriale acesta s-a ridicat la 6 500 dolari. Dar decalajele nu se reduc la venituri, ele se concretizează în deosebirile imense în ceea ce privește volumul și calitatea valorilor de întrebuințare, potențialul științific și tehnologic, în calitatea vieții. În țările în curs de dezvoltare, numărul analfabeților se ridică încă la 900 milioane de oameni, al celor cronic subnutriți la 750 milioane, speranța medie de viață este sub 50 de ani, iar rata medie anuală a mortalității copiilor în vîrstă de 1—4 ani este mai mare de 20 la 1 000, de circa 20 de ori mai mare decât în țările industriale dezvoltate. Cu excepția țărilor exportatoare de petrol, țările în curs de dezvoltare sînt confruntate cu lipsa cronică de capital, datorită lor externă ajungînd la circa 500 miliarde de dolari.

Stagnare prelungită în activitatea economică

PRINCIPALII indicatori economici au înregistrat în țările capitaliste dezvoltate, precum și în alte țări o înrăutățire evidentă față de perioada anterioară. Ritmul mediu anual de creștere a P.N.B., care a oscilat în perioada 1950—1970 în jur de 5%, s-a redus în ultimul deceniu la 2—3%. Pe ansamblul țărilor capitaliste, față de perioada 1960—1970, în ultimul deceniu ritmul mediu anual de creștere a producției industriale s-a încetinit de la peste 6% la circa 3%, al

investițiilor globale de la 5,6% la numai 1,5%, al exporturilor de la 8,7% la 5,7%, al importurilor de la 9,4% la 5,1%. Unei redresări parțiale a creșterii economice după criza din 1974—1975, i-a urmat o nouă înrăutățire a situației în anii 1980—1981. Corespunzător unor previziuni recente produsul național brut va crește în acest an, pe ansamblul țărilor capitaliste, cu numai 1-1,5%, iar în 1982 cu circa 2%.

Un fenomen al crizei cu o profundă semnificație se reflectă în **diminuarea ritmului de creștere a productivității muncii, în numeroase țări.** (tabelul nr. 1)

Printre cauzele cu valabilitate mai largă care au dus la încetinirea creșterii productivității muncii menționăm slăbirea investițiilor în activitatea productivă și în special în domeniul cercetării-dezvoltării, povara cheltuielilor militare, ascuțirea contradicțiilor de clasă și slăbirea interesului maselor de oameni ai muncii față de rezultatele muncii lor. Trebuie menționat că, dacă în cazul țărilor europene și al Japoniei, cu toată diminuarea creșterii, acesta se menține peste tendința istorică din perioada 1871—1913, cînd ritmul era sub 2%, în S.U.A. scăderea este considerabilă, comparativ cu oricare perioadă anterioară din ultimii peste 100 de ani.

Amplificarea considerabilă a inflației și a șomajului

PERMANENTE ale capitalismului, inflația și șomajul au atins și s-au menținut la niveluri ridicate, în unele țări, în anumite perioade realmente catastrofale.

Prețurile au sporit în țările capitaliste în mod considerabil, cu toate măsurile restrictive și politicile economice antiinflaționiste promovate de către unele state, inflația devenind unul dintre fenomenele structurale cele mai grave. Tendințe foarte îngrijorătoare se remarcă în ultimii ani în țările în curs de dezvoltare: creșterea prețurilor de consum față de anul precedent a fost în aceste țări de 26,6% în 1979 și de peste 37% în anul 1980 (tabelul nr. 2).

Agravarea inflației influențează negativ economia mondială mai ales prin politicile financiare restrictive pe care le generează în țările capitaliste dezvoltate și care îngustează posibilitățile de export ale țărilor în curs de dezvoltare, creează un climat de nesigurantă atît pentru investitori, cît mai ales pentru oamenii muncii²⁾.

În condițiile crizei economice mondiale creșterea economică lentă și în

Tabelul nr. 1
Evoluția productivității muncii *)
în %

Țările	1870—1913	1913—1950	1950—1960	1960—1973	1973—1978
Anglia	1,1	1,6	2,2	3,7	2,0
Franța	1,8	2,0	4,4	5,5	3,9
R.F.G.	1,9	1,0	6,8	5,4	4,2
Italia	1,2	1,7	4,3	6,8	4,1
Japonia	1,9	1,3	5,8	9,8	3,9
S.U.A.	2,1	2,6	2,4	2,6	1,1

*) Sursa datelor: Problemes économiques, nr. 1717, 1981, p. 4.

¹⁾ Nations Unies, Conseil Economique et Social, Examen des tendances à long terme du développement économique, octobre 1981, p. 4.

²⁾ Vezi și Pierre Pascalon, La guerre, issue de la crise contemporaine, Problemes économiques, N. 1732, 15 iulie 1981, p. 2—9.

Tabelul nr. 2

Inflația în unele țări capitaliste și pe ansamblul acestora (creșterea prețurilor de consum, în procente) *)

Țările	1961—1970	1971—1976	1980a)	1981b)
Anglia	4,1	13,6	15,9	15,0
Olanda	2,7	7,4	10,7	10,0
Franța	4,0	9,0	13,6	11,0
R.F. Germania	2,7	5,9	5,2	4,0
Italia	3,9	12,3	21,4	18,0
Japonia	5,5	11,2	8,9	7,5
S.U.A.	2,8	6,6	12,7	10,5
Total țări membre OCDE	3,3	8,5	12,5	10,0

*) Sursa datelor : Perspectives économiques de l'OCDE, nr. 28, dec. 1980. Notă : a) pe 12 luni încheiate în septembrie 1980 ; b) previziuni ale secretariatului OCDE.

unele cazuri stagnarea sau diminuarea absolută a producției se desfășoară în condițiile utilizării incomplete a capacităților de producție. Acest fenomen este caracteristic cu precădere pentru acele ramuri care sînt mai serios afectate de actuala criză energetică și de materii prime. Astfel, în cursul anilor 1980—1981 numeroase întreprinderi siderurgice, metalurgice, de construcții de autovehicule și navale, petrochimice au funcționat cu mult sub capacitatea normală. Restructurarea diviziunii internaționale a muncii, sub incidența schimbărilor petrecute în raporturile economice de forțe pe plan internațional, se petrece în condițiile confruntării — și nu ale cooperării, așa cum s-ar cere în contextul unei noi ordini economice internaționale.

Șomajul, fenomen structural, cu puternice accente ciclice, cunoaște în ultimii ani în numeroase țări niveluri record pentru perioada postbelică (tabelul nr. 3).

Pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate membre ale O.C.D.E. numărul șomerilor ajunsese în 1980 la cifra de 23 milioane persoane și se estimează că în anul 1981 numărul șomerilor s-a ridicat la circa 27 milioane persoane. De asemenea, șomajul total sau parțial este foarte ridicat în statele în curs de dezvoltare, pe ansamblul cărora se estimează un număr de peste 350 milioane șomeri, parțiali sau totali, iar rata șomajului este în multe state, mai ales în cele dens populate, de ordinul a 30% și chiar mai înaltă. Ponderi foarte ridicate atinge șomajul în rîndul tinerilor, al femeilor și mai ales al imigranților.

Schimbări în raporturile de forță economică

PE FONDUL crizei generale a capitalismului s-au produs, mai ales în ultimul deceniu, o serie de schimbări în raportul de forță economică între diferite grupe de țări și țări capitaliste. Fenomenul, care cuprinde aspecte foarte variate, contribuind la accentuarea con-

tradițiilor și a concurenței, are consecințe importante asupra relațiilor internaționale în ansamblul lor. În continuare, ne vom opri numai asupra unor aspecte care ilustrează acest fenomen complex. Între acestea este notabilă pierderea, mai ales în ultimul deceniu, a unor poziții importante în economia mondială de către S.U.A., în favoarea unor țări vest-europene și mai ales a Japoniei. Astfel, în perioada 1960—1970 întreprinderile americane au pierdut 16 puncte din ponderea pe care o dețineau pe piața mondială, iar în intervalul 1970—1980, această pondere s-a diminuat cu încă 23%. Partea care revine S.U.A. în exporturile țărilor capitaliste

odată, ponderea fondurilor destinate cercetării științifice în PNB s-a redus de la 3% în anii 1960 la 2% în ultimul deceniu, astfel încît, așa cum remarcă economistul Jacques Barrauy, S.U.A. sînt din ce în ce mai puțin „țara inginer” capabilă să transpună ideile noi în produse și procedee noi.

O altă cauză ar consta în creșterea exagerată a sectorului terțiar ; în ultimii ani, în S.U.A. au fost create peste 30 milioane locuri de muncă, dar 90% au revenit sectorului terțiar. În această țară numai un lucrător din 4 activează în industria prelucrătoare, față de unu din doi, spre exemplu, în R.F.G.

De asemenea, tocmai în țara unde au apărut și s-au dezvoltat o serie de teorii și școli de management, în ultimele două decenii, chiar după opiniile unor specialiști americani, s-au sacrificat aproape în totalitate interesele pe termen lung, în domeniul perfecționării conducerii întreprinderii și a celei tehnologice cu efecte durabile, în favoarea măsurilor de maximizare a profiturilor imediate.

Printre factorii care contribuie la încetinirea creșterii economice în general, a productivității muncii în special un loc însemnat îl deține povara cheltuielilor militare. Un volum imens de fonduri, de inteligență și re-

Tabelul nr. 4

Ponderea exporturilor S.U.A. în totalul exporturilor țărilor capitaliste *) în %

Nr. crt.	Grupe de produse	1960	1979
1.	Vehicule cu motor	22,6	13,9
2.	Aeronautică	70,9	58,0
3.	Telecomunicații	28,5	14,5
4.	Mașini-unelte	30,5	21,7
5.	Mașini agricole	40,5	23,2
6.	Material feroviar	34,3	11,6
7.	Chimie organică	20,5	15,0
8.	Materii plastice	27,8	13,0
9.	Produse farmaceutice	27,6	16,9
10.	Bunuri industriale de folosință casnică	27,9	19,6

*) Sursa datelor : Problèmes économiques, N. 1700, 3 dec. 1980, p. 18.

dezvoltate a scăzut de la 40% în 1950, la 24% în 1970 și la 17% în 1980. La o serie de grupe de produse, această pondere s-a redus în ultimele decenii mult mai accentuat (tabelul nr. 4).

Printre cauzele declinului industriei americane un loc însemnat îl deține nivelul scăzut al investițiilor și modul cum au fost orientate. În condițiile în care în industria grea americană vîrsta medie a utilajului este aproape dublă față de cea din uzinele japoneze sau din țările vest-europene, între 1960—1980 investițiile au deținut în S.U.A. cca. 10% din PNB, adică de 2 ori mai puțin decît în Japonia și cu 50% mai puțin decît în Franța și R.F.G. Tot-

surse naturale sînt deturnate către un sector neproductiv, fără utilitate economică. În domeniul producției militare profiturile nu depind de nivelul costurilor, al productivității, ci de volumul afacerilor, de valoarea contractelor, așa încît întreprinderile producătoare de armament nu sînt interesate în creșterea productivității muncii, în reducerea cheltuielilor materiale.

În ultimul timp, în S.U.A. se remarcă o serie de preocupări pentru relansarea economică. Ele sînt specifice însă unei mari puteri economice capitaliste, astfel încît afectează puternic atît masele de oameni ai muncii din S.U.A., unde rîndurile șomerilor continuă să se îngroașe, cît și economia altor țări, îndeosebi a celor în curs de dezvoltare care au suferit de pe urma ratei înalte a dobînzilor, a scumpirii dolarului și a creditului, a penuriei artificiale de capital creată pe piața mondială, a protecționismului comercial.

prof. dr. Alexandru PUIU

*) Vezi și Campbell R. Mc. Connell, Les explications de la stagnation de la productivité américaine. Problèmes économiques N. 1687, 3 sept. 1980, p. 14—17.

Evoluția ratei șomajului *) — în procente din forța de muncă

Țara	1950—1959	1960—1969	1970—1980	1980	1981**)
Anglia	1,2	2,0	4,6	7,4	9,9
Canada	4,1	5,1	6,7		
Franța	1,8	1,5	4,4	6,8	7,5
R.F.G.	5,0	0,8	2,6	4,5	6,4
Italia	7,4	5,1	6,4	7,8	8,0
Japonia	2,0	1,3	1,7	2,0	2,0
S.U.A.	4,2	4,6	6,1	7,8	8,4

*) Sursa datelor : Perspectives économiques de l'OCDE, N. 28, dec. 1980 ; International Herald Tribune, 5—6 dec. 1981.

Orientări în dezvoltarea agriculturii

Uniunea Sovietică

ÎN CINCINALUL 1981—1985 în fața agriculturii sovietice stă sarcina esențială de a spori volumul mediu anual al producției sale cu 13% în raport cu cincinalul precedent. Acest obiectiv urmează să se realizeze, în primul rînd, prin ridicarea cu 23% a nivelului mediu anual al productivității muncii în colhozuri și sovhozuri. Totodată, se urmărește asigurarea dezvoltării proporționale a ramurilor complexului agro-industrial național și consolidarea bazei sale tehnico-materiale.

Alături de alocarea, în cursul cincinalului, a unor importante fonduri de investiții în agricultură, a fost întărit rolul factorilor intensivi în ridicarea eficienței producției sociale din acest sector al economiei. În acest context se încadrează și hotărîrea adoptată de C.C. al P.C.U.S. și Consiliul de Miniștri al U.R.S.S. la finele anului 1980 cu privire la îmbunătățirea planificării și a stimulării economice a producției și achizițiilor de produse agricole.

După cum se relevă în presa sovietică, stabilirea — începînd din 1981 — a unor planuri unice de stat privind achizițiile de produse agricole la nivelul republicilor, ținuturilor, regiunilor, raioanelor, colhozurilor și sovhozurilor, planuri extinse pe cinci ani (cu defalcări anuale), va contribui la optimizarea acestora, va stimula inițiativa cadrelor de conducere din agricultură, va permite dinamizarea utilizării resurselor sale interne. De asemenea, trecerea la folosirea mai largă a normelor științifice fundamentate în planificarea dezvoltării agriculturii la toate nivelele și reducerea numărului indicatorilor transmiși de sus în jos vor asigura premisele necesare pentru ridicarea răspunderii cadrelor de conducere, pentru folosirea eficientă a resurselor agricole, pentru concentrarea atenției specialiștilor asupra rezolvării problemelor concrete, aplicării realizărilor științei și tehnicii, a experienței înaintate. La acestea se adaugă și efectul reorganizării sistemului de stimulare materială a lucrătorilor din agricultură, prin întărirea caracterului său mobilizator în îmbunătățirea cantitativă și calitativă a producției.

R.P.D. Coreeană

PRODUȚIA de cereale a R.P.D. Coreene a înregistrat o creștere continuă în anii de după eliberarea țării, ea atingînd 3,8 mil. tone în 1960, peste 7 mil. tone în 1974 și peste 8 mil. tone în 1979. Aceasta s-a datorat, înainte de toate, măsurilor de intensificare a producției agricole, randamentele medii la un djeungbo (circa un hectar) ajun-gînd în 1979 să reprezinte — la prin-

cipalele culturi — 7,2 tone în cazul orezului și 6,3 tone în cel al porumbului.

Printre obiectivele fundamentale ale dezvoltării economice în deceniul actual figurează și obținerea — pînă la sfîrșitul perioadei — a unei recolte de cereale de 15 mil. tone. Realizarea acestui obiectiv va fi urmărită atît pe calea intensivă, cît și pe cea extensivă. Se va adînci industrializarea proceselor de producție din agricultură prin extinderea mecanizării și chimizării, cît și prin îmbunătățirea activității de producere de semințe de calitate superioară, prin perfecționarea metodelor agrotehnice, ș.a.m.d. Totodată, se prevede executarea unor ample lucrări de îmbunătățiri funciare în vederea valorificării de terenuri sărăturate în suprafață totală de 300 mii de djeungbo, precum și efectuarea unor lucrări de amenajare și terasare pentru includerea în circuitul agricol a altor 200 mii de djeungbo de terenuri înțeleșite.

R.D. Germană

ÎN VEDEREA asigurării îmbunătățirii continue — cantitative și calitative — a aprovizionării populației R.D. Germane cu alimente și a industriei cu materii prime, agricultura a primit sarcina de a spori pînă în 1985, față de nivelul mediu pe cincinalul 1976—1980, producția vegetală cu 8,2%, iar cea animalieră cu 5,3%. Drept factori de bază ai ridicării eficienței producției în agricultură figurează mecanizarea și chimizarea proceselor tehnologice, extinderea lucrărilor de ameliorare a solurilor, lărgirea activității de selecționare a soiurilor și raselor, depozitarea și conservarea în bune condiții a recoltei, instruirea personalului ocupat în agricultură și perfecționarea continuă a pregătirii sale.

Un obiectiv de seamă în perioada următoare îl constituie sporirea recoltei pînă la lichidarea importului de cereale. Avîndu-se în vedere caracterul limitat al terenurilor propice pentru agricultură (în R.D.G. revin 0,36 ha de suprafață agricolă utilă pe locuitor), accentul urmează să se pună pe folosirea mai eficientă a solului, pe ridicarea fertilității sale, îndeosebi pe calea aplicării mai rapide și pe scară mai largă a celor mai recente realizări ale cercetării științifice în acest domeniu. Totodată, o preocupare majoră, în cadrul zootehnicii o va constitui gospodărirea rațională a furajelor pe calea diminuării pierderilor, aplicării normelor raționale de furajare și exploatarea unor resurse suplimentare de furaje.

R.S. Vietnam

UNUL dintre obiectivele cheie trasate agriculturii de Congresul al IV-lea al Partidului celor ce muncesc din

Vietnam (decembrie 1976) a constatat în valorificarea pămînturilor înțeleșite sau lăsate în pîrloagă, prin crearea pe ele a unor întinse plantații de orez, cafea, ceai, bumbac, arbore de cauciuc, precum și de alte culturi tehnice și alimentare. Transpunerea în viață a acestor sarcini în anii care au trecut s-a concretizat în punerea în valoare a peste 700 mii ha de noi terenuri, de pe care se culeg recolte considerabile.

Un ritm mai susținut de dezvoltare și de înnoire a cunoscut agricultura în regiunile sudice ale țării, unde — pentru asigurarea unei utilizări mai eficiente a forței de muncă disponibile în mediul rural — a fost realizat, concomitent, și un întreg sistem de unități ale industriei locale, ceea ce permite o mai bună aprovizionare a populației rurale cu produse industriale.

Un rol important în ridicarea agriculturii din sudul țării revine unităților de cercetare și experimentare, de selecționare a unor soiuri superioare de plante etc. Astfel, de pildă, centrul agricol pentru culturile tehnice situat în provincia Thuan Hai furnizează anual circa 4 tone de sămînță de bumbac gospodăriilor de stat, fiind demonstrată în practică avantajele extinderii acestei culturi în regiunile sudice, unde se recoltează pînă la 3 tone de bumbac la hectar.

Polonia

UN ROL DE SEAMĂ în modernizarea agriculturii poloneze îl joacă întărirea bazei sale tehnico-materiale, ridicarea gradului de mecanizare a lucrărilor agricole. Ceea ce se exprimă — între altele — prin sporirea continuă a numărului tractoarelor utilizate în agricultura polonă, parcul acestora ajun-gînd la circa 618 mii de bucăți la finele anului 1980 (cu o creștere de 7,8% în comparație cu nivelul de la sfîrșitul anului precedent).

O contribuție esențială la dotarea tehnică a agriculturii revine industriei constructoare de mașini agricole din R. P. Polonă, care — pe lîngă livrările pe piața internă — exportă de peste trei decenii tractoare și diverse utilaje pentru agricultură. Uzinele sale fabrică o gamă complexă de mașini cu destinații variate, începînd cu tractoarele agricole, continuînd cu mașini și utilaje pentru efectuarea lucrărilor agricole (arat, însămînțat, protecția culturilor ș. a.), pentru recoltarea, uscarea și prelucrarea cerealelor și altor produse și terminînd cu instalații destinate sectorului zootehnic. Numeroase mașini și utilaje destinate beneficiarilor interni sau exportului sînt realizate în cadrul

cooperării stabilite între întreprinderile poloneze și firme de profil similar dintr-o serie de țări industriale.

R.P. Chineză

DUPĂ cum se relevă în presa chineză, în această țară — unde locuitorii satelor reprezintă 80% din totalul populației — agricultura asigură totalitatea produselor alimentare și 70% din materiile prime necesare industriei ușoare, ea furnizând, totodată, alături de alte activități din mediul rural, un sfert din volumul exportului R.P. Chineze. Importanța acestei ramuri a economiei naționale rezultă și din faptul că noile orientări, adoptate în ultimii ani, în privința dezvoltării economice au vizat, în primul rând, agricultura.

Pentru a făuri o legătură mai strânsă între producția colectivă și interesele individuale, s-a trecut la diversificarea modurilor de gestiune și a sistemului de responsabilități pe echipe în ceea ce privește normele de producție (ținându-se seama de o serie de condiții locale, diferențiate de la o echipă la alta). Totodată, echipele de producție au fost încurajate să-și prelucereze produsele agricole și cele provenite din unitățile auxiliare și să le vândă pe piață.

Pe de altă parte, se dezvoltă autonomia în conducerea activităților întreprinse de unități economice colective din agricultură, trecându-se de la fixarea planurilor de producție pentru comune și echipe de producție la un sistem contractual între comerțul de stat și acestea din urmă. Concomitent, a fost repusă în drepturi folosirea de către țărani a loturilor personale și au fost impulsionate activitățile auxiliare desfășurate în cadrul gospodăriilor individuale. Majorarea relativ importantă a prețurilor de achiziție la produsele agricole și la cele rezultate din activitățile auxiliare va fi însoțită de acțiuni de echilibrare a prețurilor produselor industriale și a celor agricole.

Aplicarea tuturor acestor măsuri a constituit un stimulent de seamă pentru dezvoltarea agriculturii R.P. Chineze, exprimată prin creșterea cu 49 mil. tone a producției de cereale în perioada 1978—1979, ca — de altfel — și a producției de carne, a recoltelor la o serie de plante tehnice etc., în condițiile sporirii veniturilor obținute de țărani din producția colectivă.

Cehoslovacia

OBIECTIVUL prioritar al agriculturii cehoslovace în actualul cincinal îl constituie urmărirea în continuare a realizării autarhiei în ceea ce privește producția de cereale și sporirea gradului de satisfacere a necesităților alimentare ale populației, bazându-se pe resursele interne. În acest scop se prevede atât utilizarea mai intensă a rezervelor proprii existente în agricultură, cât și sporirea participării altor ramuri de producție la acoperirea necesarului de alimente.

În condițiile intensificării producției în diferitele sectoare ale agriculturii accentul urmează a fi pus pe producția vegetală, preconizându-se — între altele — îmbunătățirea repartiției teritoriale a culturilor, a zonării acestora, adâncirea specializării și concentrării activității pe produse, întărirea aportului cercetării științifice la ridicarea nivelului agrotehnicii etc. Concomitent va fi consolidată baza tehnico-materială a agriculturii prin înzestrarea acesteia, în cursul cincinalului, cu 10 mii de autocamioane (adaptate la cerințele specifice ale ramurii), 35 mii de tractoare, numeroase alte mașini agricole, prin sporirea cantității de îngrășăminte chimice livrate (cu 8—10%, față de perioada precedentă pe plan), de produse chimice și biochimice destinate protejării plantelor, prin utilizarea mai largă a îngrășămintelor naturale.

Aplicarea măsurilor menționate va constitui premisa majorării — de la un cincinal la altul — a producției agricole cu circa 10%, în cadrul căreia producția vegetală urmează să crească cu 14—16%.

Iugoslavia

ÎN AGRICULTURA iugoslavă, în care predomină mica gospodărie țărănească (sectorului socialist îi revenea, în 1979, ceva mai mult de o șesime din întreaga suprafață cultivată), obiectivul esențial pentru perioada următoare constă în ridicarea substanțială a randamentelor obținute, ținându-se seama de faptul că Iugoslavia își propune să sporească în 1985 exportul de produse alimentare până la valoarea de 2 miliarde dolari (respectiv triplul nivelului atins în cincinalele anterioare). În cifre globale, aceasta înseamnă ca — la sfârșitul cincinalului — în Iugoslavia să se recolteze anual 20 mil. tone de cereale (din care 6 mil. tone de grâu și 12 mil. tone de porumb), să se obțină peste un milion tone de zahăr și 380 mii tone de ulei comestibil etc.

Pentru realizarea obiectivelor menționate se scontează pe mobilizarea rezervelor existente în gospodăriile celor 2,6 milioane de țărani, care înfrâng legături de producție mai strânse cu unitățile agricole din sectorul socialist, precum și pe valorificarea a circa 600 mii ha de terenuri înțelenite sau necultivate în prezent. Totodată, o contribuție importantă este chemată să aducă aplicarea pe scară largă a rezultatelor cercetării științifice autohtone în acest domeniu, cunoscut fiind că în ultimele două decenii în cadrul instituțiilor științifice din țară au fost create 75 soiuri de grâu cu o productivitate înaltă, 179 hibrizi de porumb și un hibrid — caz unic în lume — de floarea soarelui; soiurile respective dau randamente mult mai mari decât cele anterioare. Astfel, soiul de grâu „Sava“, cultivat pe suprafețe tot mai întinse, asigură recolte de până la 9 000 kg/ha, hibrizii

de porumb — 15-20 mii kg/ha, hibridul de floarea soarelui — randamente medii de 2 400—2 600 kg/ha ș.a.m.d.

Cuba

PRINTRE PRIORITĂȚILE stabilite agriculturii cubaneze prin planul cincinal pe perioada 1981-1985 figurează extinderea producției agroalimentare, mărirea fondului de marfă destinat exportului și a celui de materii prime pentru industriile exportatoare, participarea sporită la o mai bună utilizare a capacităților de producție în domeniul prelucrării materiilor prime agricole, precum și creșterea producției de bunuri menite să le înlocuiască pe cele importate.

Se prevede ca obiectivele menționate să fie îndeplinite în special pe calea intensificării producției agricole (prin ridicarea randamentelor la hectar în cultura plantelor și a productivității în sectorul zootehnic, printr-o mai bună utilizare a resurselor materiale și umane etc.), dar și prin lărgirea suprafețelor cultivate și sporirea șeptelului de animale. Se urmărește, între altele, ca suprafețele ocupate de principală cultură — trestia de zahăr — să crească cu 270 mii ha, gradul de mecanizare a tăierii trestiei în plantații să depășească 50%, iar randamentul său mediu la hectar să fie de peste 60 de tone. Concomitent, se va acorda o atenție susținută majorării producției de citrice, aceasta urmînd să atingă un nivel de 2,5 ori mai înalt decît cel din cincinalul precedent. În ceea ce privește sectorul zootehnic, aici se preconizează mărirea substanțială a producției de lapte (cu 30%), a celei de carne de vită, porc și pasăre, a producției de ouă etc.

Bulgaria

VOLUMUL producției agricole urmează să crească în R. P. Bulgaria cu 20-22% în cursul actualului cincinal, în condițiile îmbunătățirii structurale a producției, ale aplicării de tehnologii industriale și ale dezvoltării prioritare a sectorului zootehnic.

Creșterea rapidă a producției de cereale și folosirea lor mai rațională capătă semnificația unei sarcini strategice a cincinalului, preconizându-se ca recolta anuală de cereale panificabile și furajere să ajungă către finele perioadei la 10,5-11 mil. tone. În ceea ce privește producția de fructe și legume, aceasta se va dezvolta în măsura necesară atât satisfacerii cerințelor interne, cât și asigurării unui surplus pentru export în condiții de rentabilitate. În scopul ridicării acestui sector se prevede continuarea lucrărilor de ameliorare a soiurilor cultivate, asigurarea reinzestrării tehnice a producției în agricultură, dezvoltarea irigațiilor, livrarea de îngrășăminte chimice în cantități sporite și într-o structură mai corespunzătoare etc.

Succesele dobîndite în cincinalul precedent în ceea ce privește mărirea producției zootehnice — majorarea cu 21% a producției de carne (la tăiere), c

circa 23% a celei de lapte, cu aproximativ o treime a celei de ouă ș.a.m.d. — vor fi consolidate și dezvoltate prin sporirea efectivelor de animale (accentul punându-se pe creșterea șeptelului de bovine și ovine) și pe ridicarea productivității lor. Acest lucru urmează să se realizeze atît pe calea ameliorării raselor de animale, cît și a folosirii mai eficiente a resurselor existente de furaje.

Ungaria

ÎN UNGARIA terenurile cultivate constituie doar 0,15% din suprafața agricolă totală a globului, iar producția agricolă reprezintă 0,7% din cea mondială. În cazul cerealelor, Ungaria realizează 1,2—1,5% din producția mondială de grâu și 1,9—2,2% din cea de porumb. Producția de cereale pe locuitor a ajuns la 1 300 kg, cea de carne (la tăiere) la 140 kg, iar cea de fructe la 90 kg, 70—80% din producția agricolă totală fiind dată de sectorul cooperatist. Ca urmare, dacă la începutul anilor '60 Ungaria era nevoită să importe alimente, în prezent ea exportă circa un sfert din producție.

Un rol de prim ordin în obținerea unor rezultate bune în ultima perioadă revine modernizării sale, îmbunătățirii agrotehnicii și ridicării eficienței. În cincinalul 1976—1980 s-a pus un accent deosebit pe mecanizarea lucrărilor agricole, pe elaborarea unor sisteme moderne de producție, în care scop numai pentru achiziționarea de mașini agricole s-au investit peste 60 miliarde forinți.

Eforturile de intensificare a producției agricole s-au reflectat în accelerarea creșterii volumului acesteia, respectiv de la un ritm mediu de circa 1,4% în primii ani ai deceniului al șaptelea la un spor mediu anual de 3,8%, prevăzut în actualul cincinal. La acest rezultat a concurat, alături de creșterea sensibilă a randamentelor la hectar la grâu, porumb și alte culturi, dezvoltarea deosebită a aviculturii, a îngrășatului porcilor, precum și — într-o anumită măsură — a creșterii vitelor. Pentru 1985 se prevede o producție medie la hectar de 4 500—4 800 kg la grâu și 5 500—5 700 kg la porumb, astfel ca producția anuală de cereale a țării să ajungă la 14,7—15,7 milioane tone.

R.P. Mongolă

DIRECȚIILE fundamentale ale dezvoltării economiei naționale și culturii R.P. Mongole pe anii 1981—1985, aprobate nu demult de Congresul al XVIII-lea al Partidului Popular Revoluționar Mongol, prevăd — între altele — sporirea volumului investițiilor destinate consolidării bazei tehnico-materiale a agriculturii (cu 30%, față de volumul acestora din perioada 1976—1980), în primul rînd a sectorului zootehnic, precum și dezvoltării industriei alimentare și ușoare. Principalul obiectiv urmărit în agricultură în actualul cincinal constă în asigurarea unei creșteri stabile a producției animaliere și a celei vegetale, în vederea satisfacerii mai depline

a necesităților crescînde ale populației în ceea ce privește alimentele și ale industriei — la materii prime.

Se preconizează mărirea cu 22—26% a volumului mediu anual al producției agricole, comparativ cu nivelul corespunzător din cincinalul precedent. Un rol important în îndeplinirea acestei sarcini se acordă intensificării economiei naționale, ridicării eficienței utilizării resurselor materiale, financiare și de muncă, perfecționării sistemului de organizare a muncii și a producției, promovării în agricultură a cuceririlor științei și tehnicii moderne. În acest cadru, pe baza sporirii șeptelului de vite și ridicării productivității animalelor, se prevede mărirea cu 5—6% a producției medii anuale de carne, cu 9—11% a celei de lapte, cu 20—25% a producției de unt, de 1,5—1,6 ori a celei de ouă, cu 3—4% a celei de lînă ș.a.m.d.

Albania

PRINTRE sarcinile fundamentale ale dezvoltării economiei albaneze în cincinalul actual figurează consolidarea și intensificarea agriculturii, sporirea producției globale (medii anuale) a

acesteia cu circa o treime în raport cu nivelul corespunzător din perioada 1976—1980. Se scontează ca sporul de producție menționat să fie obținut în proporție de aproximativ 90% pe calea ridicării productivității muncii. În domeniul culturii plantelor principalul obiectiv urmărit îl reprezintă mărirea cu aproximativ 20% a producției de cereale panificabile. În ritmuri mai susținute urmează să crească producția în pomicultură și viticultură, la unele culturi tehnice, precum și la principalele produse ale sectorului zootehnic (lapte, carne, ouă, lînă).

Vor fi menținute în continuare orientările-cheie în ridicarea agriculturii, în perfecționarea agrotehnicii sale prin extinderea mecanizării lucrărilor agricole, amenajarea și ameliorarea terenurilor agricole, folosirea mai intensă a îngrășămintelor chimice (cantitatea administrată, exprimată în substanță activă, ajungînd să reprezinte în 1980 în medie 145 kg/ha), folosirea de semințe selecționate, ameliorarea raselor de animale etc. În acest context, în cursul cincinalului actual suprafața irigată va fi extinsă cu 44-45 mii ha, cea drenată urmează să ajungă la circa 85 mii ha, iar 76 mii ha de noi terenuri vor fi valorificate prin defrișare.

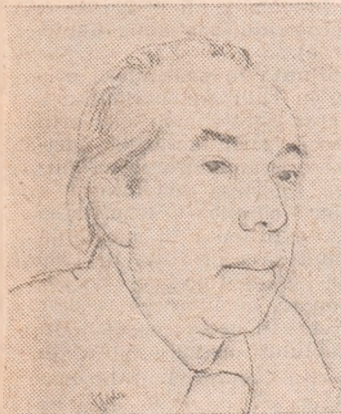
IMPORTANT PENTRU CANDIDAȚII LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

Incepînd cu nr. 1/1982, „Revista economică” reîu publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior. Consultațiile vor fi elaborate de cadre didactice de specialitate din învățămîntul liceal și superior, sub egida Direcției predării științelor sociale din Ministerul Educației și Învățămîntului.

În dorința de a spori eficiența acestor consultații, ele vor fi elaborate într-o FORMULĂ NOUĂ, aprofundînd aspecte mai dificile din programa aprobată de Ministerul Educației și Învățămîntului pentru concursul de admitere 1982 în învățămîntul economic superior.

Calitatea producției

Alex. Gheorghiu (coordonator), T. Baron, Șt. Matei, C. Baron. Măsurarea, analiza și optimizarea calității (Editura științifică și enciclopedică)

● Ce aspecte esențiale își propune să abordeze lucrarea între ai cărei autori vă numărați și pe care o coordonați?

— Volumul tratează în viziune economică coordonatele majore ale sistemului de gestiune a calității și anume cele privitoare la măsurarea, analiza și optimizarea calității. Întrucât funcționarea gestiunii și conducerii calității necesită un sistem informațional coerent, constituit pe coordonatele abordării sistemice a calității, am considerat oportună includerea în lucrare a unui capitol care să prezinte succint sistemul informațional al calității, problematica perfecționării acestuia și posibilitățile de aplicare a acestui sistem în întreprinderile din țara noastră.

Abordarea economică a calității asigură un mod de tratare sistemic al tuturor laturilor calității ce are ca finalitate evidențierea resurselor de creștere a eficienței economice în condițiile satisfacerii corespunzătoare a nevoilor sociale. Un asemenea mod de abordare are ca premisă faptul că în domeniul economic al calității se reflectă toate aspectele esențiale ale activității de producție: cele de concepție, tehnice, tehnologice, de fabricație, ecologice, sociale etc. În condițiile actuale, consolidarea autogestiei economico-financiare a unităților economice, proces în care realizarea calității ocupă un loc important, determină cu necesitate cunoașterea și optimizarea resurselor afectate ridicării calității, a efectelor economice obținute, a implicațiilor proiectării, fa-

bricației și nivelului tehnic al instalațiilor și utilajelor asupra calității produselor finite.

Prin profilul său lucrarea constituie un cadru teoretico-metodologic și aplicativ pentru argumentarea importanței aspectelor economice ale calității și desprinderea concluziilor ce se impun pentru practică. Ea propune modalități de evaluare a costurilor și efectelor calității, de măsurare, analiză și optimizare a calității și perfecționare a sistemului informațional al calității.

● Ce elemente noi, mai importante, aduce lucrarea în raport cu ceea ce s-a prezentat deja în literatura consacrată domeniului calității?

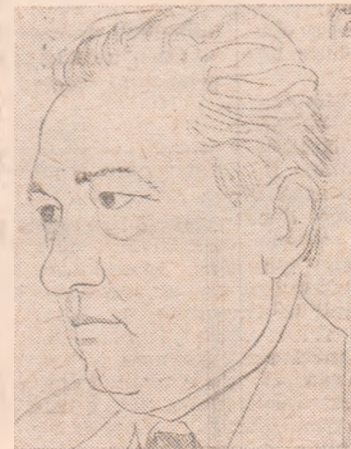
— Pentru o abordare corespunzătoare a problemelor calității au fost avute în vedere următoarele obiective economico-sociale: satisfacerea unor nevoi economico-sociale precizate, evaluate și ierarhizate; valorificarea superioară a resurselor umane, materiale și financiare disponibile; creșterea eficienței generale a activității economice reflectată în creșterea productivității muncii, reducerea costurilor de producție și ridicarea rentabilității; asigurarea unei conduceri eficiente a calității produselor și a producției industriale.

Având în vedere aceste obiective și ținând seama de realizările consemnate deja în literatura de specialitate și de practica întreprinderilor din țara noastră, am încercat să elaborăm o lucrare care să constituie atât o sinteză actuală a domeniului cercetat, cât și o dezvoltare a unor concepte, idei, metode pe care le supunem atenției cititorilor. Dintre acestea semnalăm: definirea calității prin caracteristicile tehnice, estetice, economice și de utilizare (fiabilitate, mentenabilitate, caracteristici ergonomice, ecologice, sociale); definirea și delimitarea sferei costului calității pentru întreprinderile industriale românești, respectiv stabilirea unei metodologii de evaluare a costului unitar al calității unui produs; metodologia de identificare și evaluare a efectelor economico-financiare ale calității și ale îmbunătățirii sale; stabilirea unui sistem agregat, piramidal de indicatori pentru măsurarea nivelului calității produselor structurat în: indicatorii analitici ai caracteristicilor, indicatorii sintetici — ai grupelor de caracteristici și indicatorii complecși — ai produsului în ansamblu; — extinderea domeniului analizei calității prin relevarea unor me-

tode de analiză la nivelul produsului, al producției în ansamblu și de analiză a eficienței îmbunătățirii calității; fundamentarea unor metode de optimizare a calității utilizând drept criteriu minimizarea costului calității; identificarea posibilităților de perfecționare a sistemului informațional al calității în contextul utilizării tehnicii electronice de calcul.

Autogestiunea economico-financiară

Alexandru Babe Autogestiunea economico-financiară și echilibrul financiar în unitățile productive (Editura politică)

● Ce vă propuneți să evidențiați în sfera autogestiei economico-financiare?

— Mai ales în ultimii ani, după aplicarea noului mecanism economico-financiar — al cărui concept este rodul gândirii creatoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — s-a scris mult despre gestiunea și autogestiunea economico-financiară. Și „Revista economică” și-a oferit paginile pentru tratarea acestui subiect, sub semnătura unor economiști de prestigiu, publicând mai multe puncte de vedere.

Însă definirea și delimitarea conceptului de autogestiune economico-financiară de alte categorii rămâne (și va rămâne), din punct de vedere teoretic și aplicativ, mereu actuală, deoarece condițiile economiei se schimbă continuu, iar înțelegerea proceselor economico-financiare, pe măsura acumulării de noi date și fapte, se poate aprofunda. Autogestiunea se afirmă în cadrul unui mecanism economico-financiar complex, fiind

influențată de caracteristicile celorlalte componente, după cum și ea, la rândul ei, exercită o importantă influență asupra funcționalității mecanismului (poate că această ultimă influență trebuie considerată, cel puțin din anumite puncte de vedere, ca fiind determinantă). Iată de ce mi-am propus să abordez autogestiunea economico-financiară prin prisma interacțiunii ei cu alte laturi ale mecanismului, să caut răspunsuri la câteva întrebări, ca de exemplu: care este sensul de acțiune al pirghiilor economico-financiare asupra autogestiei? ce mobilitate are (sau ar trebui să aibă) unitatea economică în condițiile existenței unui plan național unic? Ce modificări intervin în conținutul deciziilor odată cu promovarea autogestiei? ș.a. Autogestiunea aduce în prim plan și problema echilibrului economico-financiar la nivelul microeconomiei, care își va găsi în lucrare un loc important (sub acest raport, autorul își propune să-și continue studiul pe tema echilibrului financiar publicat în anul 1979 în Editura politică). Desigur, necesitatea acestui echilibru nu mai poate fi pusă la îndoială: ca urmare, de astă dată, accentele vor cădea pe premisele care stau la baza asigurării echilibrului economico-financiar, pe o serie de fenomene de consecință, dar implicate direct în autogestiune, între care și raporturile dintre fondurile cu caracter financiar și cele de creditare

● Aveți, desigur, și unele sugestii referitoare la perfecționarea acțiunii pirghiilor și mecanismelor specifice...

— Fără îndoială, autogestiunea se sprijină pe o multitudinea de măsuri economico-financiare, fiecare din aceste măsuri concretizând soluția considerată optimă în condițiile date. Și, întrucât există mai multe variante de soluții posibile (de la competențele unităților economice și pînă la repartitia resurselor), îmi propun să analizez avantajele și dezavantajele acestora din ele pe care le apreciez mai importante, precum și criteriile de ierarhizare a lor. Uneori se uită că un instrument economic este indicat într-o situație anume și contraindicat în alta: în acest sens, an în vedere să pun în evidență aspecte ale comportamentului unităților economice, aflate în diferite ipostaze, față de acțiunea instrumentelor economice, să formulez opinii să fac propuneri în legătură cu această problemă.

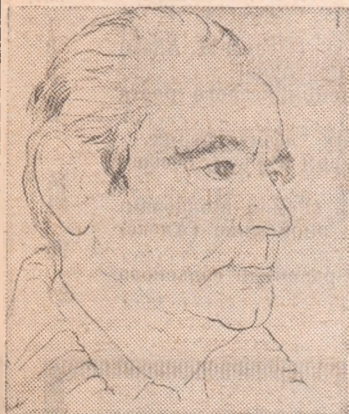
Activitatea aplicativă prezintă o serie de situații, să spunem particulare, care necesită soluții mai îndrăzneț menite să ajute unitățile r

pective să răspundă exigențelor economiei socialiste. Așa este, de exemplu, cazul unităților economice care la un moment dat își pierd capacitatea de plată ori devin nerentabile. Cum trebuie acționat de fiecare dată și ce măsuri noi ar mai putea fi studiate și prezentate factorilor de decizie politică — sint numai câteva probleme pe care le-am abordat în lucrare.

În general soluțiile propuse în lucrare au fost subordonate ideii că prin autogestiunea economico-financiară unitatea economică trebuie să dobândească cadrul de acțiune pentru a trece la o nouă calitate în întreaga activitate, pentru a obține o eficiență economică superioară.

Noua strategie internațională a dezvoltării

George Marin
Noua strategie internațională a dezvoltării (Editura științifică și enciclopedică)

● Ce idei esențiale își propune să abordeze lucrarea ?

— Ideea elaborării și adopției unor strategii internaționale pentru dezvoltare a apărut și s-a materializat în legătură cu proclamarea deceniilor Națiunilor Unite pentru dezvoltare. Ea a fost lansată în contextul preocupărilor comunității internaționale pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare în scopul accelerării dezvoltării lor, reducerii decalajelor care despart aceste țări de țările dezvoltate, eliminării subdezvoltării și creării condițiilor pentru dezvoltare echilibrată, pentru destindere și pace.

Strategia pentru al doilea deceniu al dezvoltării nu a dat rezultate. De altfel, în scurt timp după adoptarea ei, a început să i se impute numeroase deficiențe conceptuale și operaționale. Lipsa ei

de eficacitate a declanșat, pe parcursul deceniului 8, ample preocupări pe plan teoretic pentru elaborarea unei noi strategii internaționale a dezvoltării, care să se deosebească fundamental de strategia anilor 1971—1980, să răspundă exigențelor unei noi ordini economice internaționale. S-a ajuns astfel la strategia pentru al treilea deceniu al dezvoltării. Pornind de la concepția novatoare a secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la esența, obiectivele, căile și mijloacele de edificare a unei noi ordini economice internaționale, de la analiza conținutului și trăsăturilor strategiilor internaționale de dezvoltare, precum și a cerințelor față de o nouă strategie internațională a dezvoltării, a coordonatelor strategiei pentru al treilea deceniu al dezvoltării, lucrarea își propune să determine locul și rolul acestei strategii în procesul deosebit de complex de profunde transformări în sistemul economiei mondiale, în concordanță cu cerințele noii ordini economice internaționale.

● Cum apreciați șansele strategiei pentru al treilea deceniu al dezvoltării ?

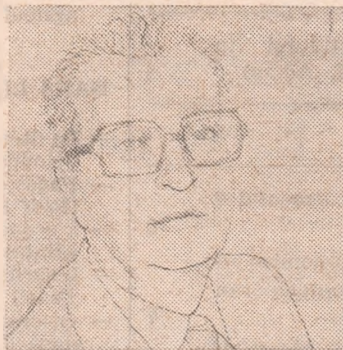
— Prin obiectivele sale, prin măsurile preconizate, strategia pentru al treilea deceniu al dezvoltării — deși constituie numai un pas către o reală nouă strategie a dezvoltării — poate aduce contribuții însemnate, chiar dacă nu pe măsura necesităților actuale, la soluționarea unor probleme ale țărilor în curs de dezvoltare, ale altor țări și ale economiei mondiale în ansamblu.

În lucrare se analizează măsurile și acțiunile ce trebuie întreprinse la nivel național și internațional, într-un climat internațional de destindere, pace și largă colaborare internațională în scopul aplicării cu rezultate efective a acestei strategii.

Din acest punct de vedere, cartea își propune să evidențieze responsabilitățile ce revin atât țărilor în curs de dezvoltare, și se ilustrează cu exemplul asumării acestor responsabilități de către România, se prezintă cerințele adâncirii cooperării între țările în curs de dezvoltare, cât și obligațiile țărilor dezvoltate de a sprijini țările în curs de dezvoltare, rolul unor negocieri internaționale, în primul rând al negocierilor globale, necesitatea perfecționării activității organismelor și instituțiilor internaționale s.a. O concluzie de bază a cărții este aceea că mai mult decât oricând, este necesară intensificarea acțiunilor comunității internaționale — cu participarea tuturor statelor.

Fenomenul economic japonez

Costin Murgescu
Japonia în economia mondială (Editura științifică și enciclopedică)

● Ce v-a determinat să scrieți o carte despre economia Japoniei ?

— Mă ocup de procesele care au loc în economia mondială. Ca atare, nu pot să nu fiu interesat — ca și economiștii din numeroase alte țări — de comportamentul economiei japoneze. Dintre toate țările capitaliste dezvoltate, Japonia este de departe cea mai dependentă de importul de materii prime în general, de resurse energetice în mod special. Cu toate acestea, ea a reușit să depășească relativ ușor al doilea șoc petrolier și să-și reia creșterea normală, în timp ce Statele Unite și țările Pieței comune se zbat încă în criză și au un șomaj masiv care crește rapid. În Statele Unite și într-o serie de țări vest-europene productivitatea muncii scade sau bate pasul pe loc, în timp ce în Japonia sporește destul de repede.

În deceniile trecute, creșterea economică a Japoniei a fost legată de importuri masive de tehnologie ; în deceniul anilor '80 ea intră însă ca exportatoare de tehnologie înaintată și se află în fruntea procesului de robotizare din lumea capitalistă. În sfârșit, se mărește gama produselor cu care Japonia reușește să pătrundă în țările capitaliste dezvoltate și să-și înfrângă concurenții americani și vest-europeni chiar pe piețele lor naționale. Nu este vorba numai de textile sau de siderurgie, ca în deceniile trecute, nici de tranzistori bazați pe licențe americane, ci de automobile și de o largă gamă de produse ale electronicii — care au la bază tehnologii japoneze proprii — ceea ce pune problema concurenței japoneze în termeni diferiți. Deficitul Statelor Unite și al Pieței comune în relațiile comerciale cu Japonia crește spectaculos, ceea ce generează

conflicte de natură să influențeze într-o direcție protecționistă dezvoltarea comerțului internațional. În sfârșit rezultatele de până acum și tendințele de viitor prefigurează, în ultimele decenii ale acestui secol, noi și importante schimbări în raporturile de forță economică dintre principalele puteri capitaliste.

Nu reprezintă toate acestea suficiente temeiuri pentru ca un economist care se ocupă de problemele economiei mondiale să-și pună întrebarea : ce determină oare, în condițiile actualei crize economice mondiale, comportamentul atât de diferit al Japoniei în raport cu celelalte puteri capitaliste ?

● De ce ați menționat pe carte că ar fi un „carnet de călătorie“ ?

— Deoarece nu este vorba despre un studiu scris în formulele clasice, cu tabele, analize de date statistice ș.a.m.d. Am avut posibilitatea să fac în martie-aprilie 1981 o călătorie în Japonia ca invitat al „Fundăției Japoniei“. Revineam astfel în această țară după patru ani. Cu prilejul acestei a doua călătorii am putut discuta pe larg — la institute de cercetări, universități, firme și organizații economice — problemele care mă preocupau, să confrunt concluziile cercetărilor din diferite țări, care au scris în ultimii ani despre economia japoneză, cu însăși opiniile colegilor japonezi și cu propriile mele observații. În plus, pentru a înțelege „fenomenul economic japonez“ sint necesare și unele investigații, oricât de sumare în tradițiile și concepțiile acestui popor. Am vrut să păstrez lucrării prospețimea a acestor discuții și contacte cu societatea japoneză.

● Prin ce se distinge lucrarea dv. de celelalte lucrări românești dedicate economiei japoneze ?

— Prin faptul că se concentrează asupra dezvoltării din ultimii cinci ani, în timp ce majoritatea celorlalte lucrări au apărut cu circa un deceniu în urmă. În al doilea rând, prin faptul că nu își propune să răspundă decît lî o singură întrebare : ce de termină competitivitatea actuală a Japoniei în raport cu celelalte țări capitaliste dezvoltate.

● Cum v-ați caracteriza lucrarea ?

— V-aș putea spune cum am gândit-o. Aș fi vrut să fie o introducere în hermeneutica economiei japoneze. În ce măsură am reușit sau nu, vor spune cititorii.

Interviuri realizate de
Anghel SCHOP
Desene de Tudor SCHOR

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 52 din 25 decembrie 1981

-
- România socialistă — vocație pentru pace, progres și dezvoltare (**Nicoară Ionescu**) 1
-
- Din lupta economică a partidului în perioada 1944—1947 (**Iosif I. Adam**) 3
-

SINTEZE — EVOLUȚII

-
- Economia românească în deceniul 9 (**Mihai Părăluță**) 5
- Modernizarea structurilor economice — cerință a contextului contemporan (**Aurel Iancu**) 7
- Agricultura, componentă a creșterii economice (**Dumitru Teaci**) 8
- Dinamici ale creșterii nivelului de trai (**Costinel Lazăr**) 10
- Industria turismului — o activitate intensivă, eficientă (**Costache Zmeu**) 12

IN THIS ISSUE

-
- Socialist Romania — a vocation for peace, progress and development (**Nicoară Ionescu**) 1
- From the economic struggle of the party in the years 1944—1947 (**Iosif I. Adam**) 3
- Romanian economy in the 9th decade (**Mihai Părăluță**) 5
- Agriculture — a component of the economic growth (**Dumitru Teaci**) 3
- Directions and options in the next decades. Autonomy in ensuring energy and other raw materials, food security (**Maria D. Popescu**) 14
- Mankind's future can be modelled (**Roman Moldovan**) 21
- Incertainties and reevaluation in the world economy (**Alexandru Puiu**) 25
- The socialist countries: directions in the development of the agriculture 27

DANS LE NUMÉRO

-
- La Roumanie socialiste — une vocation de paix, progrès et développement (**Nicoară Ionescu**) 1
- Pages de la lutte économique du parti dans la période 1944—1947 (**Iosif I. Adam**) 3
- L'économie roumaine dans la neuvième décennie (**Mihai Părăluță**) 5
- L'agriculture — composante de la croissance économique (**D. Teaci**) 8
- Orientations et options dans les futures décennies. Autonomie dans l'approvisionnement avec énergie et autres matières premières, sécurité alimentaire (**Maria D. Popescu**) 14
- Le futur de l'humanité peut être modelé (**Roman Moldovan**) 21
- Incertitudes et revalorisations dans l'économie mondiale (**Alexandru Puiu**) 25
- Pays socialistes: orientations dans le développement de l'agriculture 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Orientări și opțiuni în deceniile viitoare
Autonomie în asigurarea energiei și al-
tor materii prime, securitate alimentară
(**Maria D. Popescu**) 14
  - Materiile prime — o prioritate (**Em.
Stancu**) 16
  - Tendințe în tehnica viitorului (**I.
Lemnij**) 18
  - Probleme ale viitorului și dezvoltării în
viziunea specialiștilor. Viitorul omenirii
poate fi modelat (**Roman Moldovan**) 21
  - Pe fundalul crizei economice mondiale.
Între a vrea, a ști și a putea (**Andrei
Vela**) 23
  - Incertitudini și reconsiderări în economia
mondială (**Alexandru Puiu**) 25
-
- Țări socialiste: Orientări în dezvolta-
rea agriculturii 27
-
- Șantier editorial 1982 30

ÎN SUPLIMENTUL NUMĂRULUI Dosar „R.E.”.
Industria turismului, o activitate intensivă,
eficientă.

Numărul viitor al „Revistei econo-
mice” va apărea marți 5 ianuarie
1982. Suplimentul numărului va cu-
prinde sumarul general pe anul 1981.

- Социалистическая Румыния — призвание к миру, прогрессу
и развитию (**Николаэ Попеску**) 1
- Экономическая борьба партии в 1944—1947 гг. (**Иосиф И. Адам**) 3
- Экономика Румынии в 80-х годах (**Михай Пэрэлуца**) 5
- Сельское хозяйство — составная часть экономического роста
(**Д. Теац**) 8
- Ориентировки и оптации в последующих десятилетиях.
Независимость в снабжении энергией и другим сырьем, обеспе-
чение продовольствием (**Мария Д. Попеску**) 14
- Будущее человечества можно моделировать (**Роман Молдован**) 21
- Неопределенности и переодеси в мировой экономике (**Алексе-
андру Пую**) 25
- Социалистические страны: направления в развитии сельского
хозяйства 27

*Redacția
„Revistei
economice”
urează*

*tuturor cititorilor
și colaboratorilor săi
LA MULȚI ANI 1982!*

Redacția și administrația : 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1,
sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1
București. Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Științei”

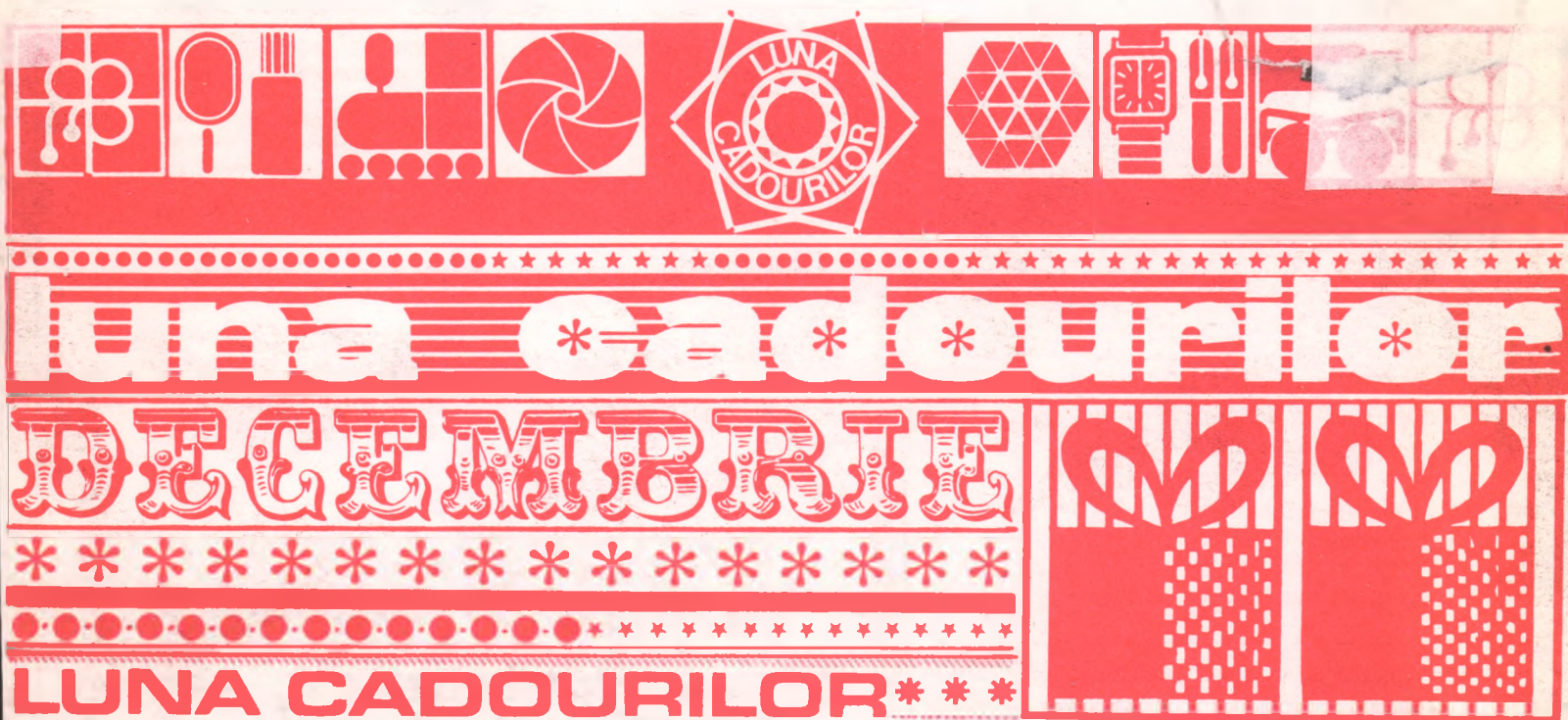
LUNA CADOURILOR 1 - 31 DECEMBRIE

Magazinele comerțului de stat sînt aprovizionate și vă așteaptă
cu o gamă variată de produse utile și frumoase care vor constitui
desigur un cadou plăcut pentru cei dragi :

- jucării și jocuri cu caracter instructiv-educativ și de formare a deprinderilor practice
- cosmetice : farduri, parfumuri, roșu de buze, creme etc.
- broșe, mărgelile, brățări, inele, cercei
- ceasuri electronice OPTIMEF
- aparate fotografice ORIZONT
- magnetofonul DANA
- radioreceptoare portabile

NU UITAȚI!

O singură dată pe an este LUNA CADOURILOR

Magazinele comerțului de stat sînt aprovizionate și vă oșteaptă
cu o gamă variată de produse utile și frumoase care vor constitui
sigur un cadou plăcut pentru cei dragi :

- jucării și jocuri cu caracter instructiv-educativ și de formare a deprinderilor practice
- cosmetice : farduri, parfumuri, roșu de buze, creme etc.
- broșe, mărgelile, brățări, inele, cercei
- ceasuri electronice OPTIMEF
- aparate fotografice ORIZONT
- magnetofonul DANA
- radioreceptoare portabile

LUNA CADOURILOR 1 - 25 DECEMBRIE

RECOM

NU UITATI!
O singură dată pe an este LUNA CADOURILOR

